

AA 000 667 250 5

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

וממש כדבר הזה אירע לעם ישראל (חנניא הכללי), עם ישראל יצר ברוחו את התנ"ך, ספר הספרים שאין כדוגמתו, זהו באר מים חיים, רבים שמו ורבים ישתו בצמא את דבריו הקדושים, בלי התנ"ך אין חיים טהורים באמת, וכשעה שחכמי הנוצרים יושבים וחוקרים את התנ"ך, מבארים את כל מלה ואות שבו, אלפי ספרים חדשים נדפסים בכל שנה ושנה לבאר את התנ"ך, שולחים את בניהם ואת בנותיהם בכל יום ראשון בשבוע בבתי ספר מיוחדים (סאנדיי סקוולס) ללמוד את התנ"ך, בה כשעה "מת בנו של חנניא חופר "שיחין בצמא"... הדור הצעיר שלנו לומד כל השפה ולא השפה העברית, שפת התנ"ך, קורא בספרים שונים ומשונים ולא בספר התנ"ך, יודע לכוין את כל הרוחות שבעולם ולא את רוחו של התנ"ך, וביחוד פה באמריקה, האבות אינם מתחשבים לא עם התנ"ך ולא עם השפה העברית, לא עם דיני ומנהגי ישראל, לא בנמצא, ולא בשום למוד עברי ממשי, רק שידע הנער לקרוא "בסדר" מלים בלתי מובנות לו לגמרי, דבר שלא היה כזה בישראל, וכה הגיע הדבר עד שהעם שיעזר את התנ"ך, העם הנבחר, שקבל את התורה הקדושה, איננו מלמד אותה לא לו עצמו ולא לבניו יוצאי חלציו, האין זה חיוני נורא מרעיש את הלב ואת השכל הישר ?!...

חופר שיחיו לכל התבל, ובנו הוא מת בצמא ? !...

הרב בישראל, חוט השדרה והעור החופה אותו — זהו העם הגדול, אם העם בכל שדרותיו בריא ביהדותו ומוקיר כל קדשי בני ישראל אז — כשר! אם המת שלם, אבל חוט השדרה, העם, נפסק מאת הרב ומאת תורתנו הקדושה אז — טריפה! וק"ל למינים את האמת!

הדרשנים והמטיפים!

בסוף המאה השניה ותחלת השלישית לאלף הששי בשעה שנבראה ספרות וכוחית למראה הגזירות והשמדות וההסתות, למראה בנדר בוגדים ואחים נפשעים, מצאו אז חכמי ישראל חובה לנפשם לעסוק רק בחזק אמונה למען הצל את שארית ישראל מפח יוקשים אשר טמנו לה חבר כהנים אחים נפשעים שיצאו מן הכלל כמו שלמה פאבלו די סנטה ויהושע גירונימו ורבים שכמותם שהיו אומרים לישראל: אלקי ישראל עזב את עמו זה כאלף וחמש מאות שנה, בגלל הדבר הזה לקחו להם הדרשנים משלומי אמוני ישראל ענין לדרשותיהם — את העיקרים הגדולים בתורת היהדות, והעיקר את אמונת היחוד, כי ה' אחד ואין אחד ביחודו, ותורת ישראל נצחית היא ולא תהיה מוחלפת ולא תהא תורה אחרת תחתיה, אבל הרבה דרשנים בחפצם להשיג את התכלית הזאת הפריזו על המדה, וחכם וסופר בן זמנם רבי חיים אבן מוסה מצייר בצבעים בהירים את קלסתר פניהם הרוחניים של הדרשנים האלה, „והדרשנים חדשים מקרוב באו עולים לתיבה קודם קריאת התורה לדרוש, ורוב דרשותיהם בהיקשי ההגיון ובדברי הפילוסופים ומזכירים בפיהם אריסטו, אלכסנדר, תימסטיוס, אפלטון, בן רשד ובטלמיוס, ובפיהם נתחבאו אביו ורבא... ותורה ממתנת על בימת התיבה ראשה עצובת רוח, ממתנת לבעלה עד שיצא מבית פלגשו... ועל הכל אומרים קדיש... ובכלל תדע כי רבים מהדרשנים שבזמן הזה סכנה לבעלי בתים לשמוע את דבריהם" עכ"ל.

וה„ראבים" והמטיפים היום? ....!

כה הכסף

איתא ביורה דעה (סמן כ"ה ס"ק כ"ד) בדיני כסוי הדם כי מכסים את הדם בזבח מפני שנקרא עפר דכתיב ועפרות זהב לו, עיי"ש.

והיום שוחטים לאנשים תמימים וישרים במלחמה, בעבודה, ובמסחר, ואחרי כן בא הכסף והזהב ומכסה את הדם הנשחט, כן הוא בעולמנו, בזבח נוצץ מכסים דם שנשפך כמים! ....!

ל נ ש ו א י ן

אמר רשב"ג לא הי ימים טובים לישראל כט"ו באב וכיוהכ"פ שבהם בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולים וכו' תז עיניך במשפחה (משלי ל"א) שקר החז והבל היופי אישה יראת ה' היא תתהלל, ואומר תנו לה מפרי ידיה ויהללה בשערים

שמלמדים את בניהם, ולמדתם אותם את בניכם — מלחמה — לא שפיכת דם אדם כמים, רק "מלחמתה של תורה" והדברים מובנים ויפים למבין... וחז"ל ברוח קדשם אמרו עוד: "וברך פרי בטנך ופרי אדמתך, למה הוא מקיש פרי הבטן לפרי האדמה? אמר הקב"ה, מה פרי אדמתך סיגים אף פרי בטנך סיגים (מ"ר עקב פ"ג), כשם שפרי האדמה יש צורך לברר את הסיגים והפסולת כך פרי הבטן... ומכאן ראייה להנחיצות הגדולה של חנוך עברי טוב. ולפיכך, אחים יקרים, כשנטל עלי בתור רב ומטיף בישראל לדבר אל כל "בר מצוה" של בני ערתי, ולברך אותו, בנהוג, ולדבר אל לבו, ויחד עם זה לדבר דברי נחמה ושמחה אל אבות "הבר מצוה" מרגיש אני אז בלבי מעין צער עמוק ונורא מאד, מרגיש אני כי משקר אני לנפשי, ואני שואל את עצמי תמיד מי הוא זה "הבר מצוה" זה שאין לו אף ידיעה קלה בתורת ישראל, ערום מתורה ומצוות יכנס אל חג "הבר מצוה" שלו ולעומת שבא כן יצא ריקם", נואם לו את נאומו כמו קוף זה, מדבר רמות ונשגבות ומבטיח "הרים וגבעות" כי יהיה ליהודי שומר תורה ומצוה, הכל כמו שנדפס בספרי הנאומים המוכנים ומזומנים לתכלית זו מבטיח ואינו מקיים, ומחקה הוא בזה את מעשי הפוליטיקאים באמריקה לפני הבחירות שלהם, גם הוא מבטיח הרבה ואינו עושה מאומה, וכפי שאתם יודעים, אחים יקרים, הייתי מטיף למוסר הרבה פעמים על "בר מצוה" ממין שכזה, ולוא, ח"ו, היה בני כאחד מהם, אז היה הקהל העברי אומר לי בצדק "אתה נאה דורש, ואינך נאה מקיים" ולא עוד אלא אנכי הייתי מרגיש אז בעצמי כי אני הוא האיש היותר אומלל בתבל, בהיות בני לא לפי רוחי אבל עכשיו שזכיתי כי בני זה "הבר מצוה" יודע ומדבר בשפתנו, שפת עבר, לומד בתורת ה', חומש ורש"י הקדוש, דברי הנביאים חזוי יה, בגמרא, בדיני ומנהגי ישראל, ובדברי ימי עמנו, וגם בני השני ושתי בנותי לומדים את התורה ושפתה, עכשיו אני מאושר, והאושר הוא אושר פנימי, נפשי, ואני מברך את בני בנימין כי יהיה בן נאמן לעמו מסור בכל לבו ונשמתו אל כל הקדוש והיקר לעמנו הקדוש, ושימסור את נפשו בעד תחית קניני הרוח אשר לעמנו, כי רק באופן זה אחשבהו לבני לי, בז בגוף וברוח, כמו שאמרו חז"ל "אל תקרא בנים, אפשר לך לקרא את צאצאך בשם "בניך"? אלא בוניך רק אם הם "בוניך" אם בונים את היהדות. ואתכם, עדה הקדושה, אני מברך כי תזכו לגדל ולחנך את בניכם וצאצאיכם על ברכי התורה והאמונה, שיהיו בנים בונים באמת, ושנשוב לארצנו, ארץ האבות והבנים, במהרה בימינו, אמן! ואמן!

פרורים.

הלכה מפורשת היא ביו"ד הלכות טריפות (סימן ל"ב ס"ק א') כי חוט השדרה שנפסק רוב היקף עור החופה את המוח טריפה אף ע"פ שכל המוח קיים, ואם נפסק רוב העיר אעפ"י שנפסק כל המוח שבפנים כשר, עכ"ל. המח — זהו

לבר מצוה.

(דרשתי בשנת תרע"ח בשבת פ' לך בשעה שבני הבכור
בנימין נעשה ל"בר מצוה")

אחים יקרים! נתאספתם כולכם היום להשתתף אתי בשמחתי, שוביתי, תורה לאל, לחג את חג ה"בר מצוה" של בני היקר, והרשוני נא, להשתמש בזה ולהטיף מלים אחדות אדות ערכו של החג הזה בכלל ואדות חנוך הבנים, שיהיו "בני מצוה" בפרט.

יש מאמר נפלא בספרותנו שנותן חומר רב למחשבה ולהתבוננות עמוקה, ויש בו פתרון הגון במדה ידועה של החנוך העברי בכלל ובאמריקה בפרט, זהו לשון המאמר: "אם הוא מנת תפלין דיד ותפליון דרישא בכל יומא, דאינון לקבל זכור ושמור איהו בצלמנו כדמותנו, ואם לאו — לאו... (תיקונים ת' מ"ז). מלפנים היתה לנו יהדות חיה, שלמה, גמורה, רעננה, שמרו את השבת, למדו את התורה, קיימו את הדינים והמנהגים, ועבשיו, באמריקה, זוכרים אנו את השבת שהיתה לנו זה כבר, אבל אינם "זוכרים", זכור את יום השבת — לאמריקה נאמר, שמור את יום השבת — לארצות אחרות נאמר, וכן הוא בנוגע ליתר המצות והמנהגים, אם אין לנו שמור נשאר לנו זכור, ובנינו הצעירים פה שמתחנכים ללא דעת היהדות החיה שמקורה בתנ"ך בש"ס ובפוסקים אינם יודעים לא את הזכור ולא את השמור, השמור אינם יודעים מפני כי הבית העברי שמתחנכים בו איננו בית עברי, אין בו זמירות של שבת, חדות שמחת תורה, והאנחה עם הדמעות של תשעה באב, וזכור אינם יודעים מפני הטעם הפשוט כי אין להם מה לזכור, וכשמגיע הנער לעונת "בר מצוה", אנחנו מכריחים אותו להניח שתי תפליון, אחת כנגד — זכור, ואחת — כנגד שמור — זהו: עבר והוה... ואנחנו מרמזים בזה כי רק אם הנער העברי מתחנך בחנוך עברי אמתי, ויודע את העבר של עמנו, וכשההוה שלו הוא גם כן עברי, יודע את התורה כמקורה, יודע את שפת התורה והנביאים: השפה העברית, יודע דברי ימי אומתו, בפי דיני ומנהגי ישראל וחי עפ"י רוח תורתנו הקדושה, ואז, ורק אז, יש לו יחד עם עמנו ישראל עתיד עברי מזהיר ויפה עד מאד, הנה התפלה של ראש ושל יד, כפי שאתם מבינים עכשיו, יש בהן מוסר ודרוש יפה "להבר מצוה" העברי, וכמה עמוקים יפים ונעימים דברי חז"ל: "כולם אחוזי חרב, חרבו של אברהם אבינו שנאמר ויקח את המאכלת, מלומדי שמלמדים את בניהם, ולמדתם אותם את בניכם, מלחמה — מלחמתה של תורה (ילקוט שה"ש ג')

אמנם כן! אין תקוה לעם ישראל להתקיים בלעדי "חרבו של אברהם אבינו" בלי "המאכלת" שלו... הכח של העקירה, של מסירת נפש, ואי אפשר לרכוש את הכח הנפלא ההוא רק ע"י ידיעת ולמוד ולמודי היהדות "מלומדי

תשמחנה כלותי! כיון שבאו חתניה, אמרו לה באו חתנך, אמרה מה איכפת לי? תשמחנה בנותי! אמרו לה בא המלך בעלך, אמרה האי חדותא שלימא, חדו על חדו, כך לע"ל באים הנביאים ואומרים לירושלים בניך מרחוק יבואו (אלה שנתרחקו באו) והיא אומרת להם מה איכפת לי? ובנותיך על צד תאמנה, אמרה מה איכפת לי? כיון שאמרו לה הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע, אמרה הא חדותא שלימה וכו' באותה שעה היא אומרת שוש אשיש בך, ותגל נפשי באלקי (מ"ר שה"ש פ"א) כי בלי הדת הישראלית, בלי אלקים, אין שמחה בציון, ואתם העובדים לציון תחזקנה ידיכם! אשרי העובד והכונה, אבל צרפו נא את הדת אל הלאומיות, ואז תצליחו בעבודתכם הקדושה, עבודת התחיה.

נחמו נחמו עמי! אמר הקב"ה למי צריך לנחם, למי שמטה אשתו, לא לבעלה? כך נמשלה ציון, במחשבים הושיבני כמתי עולם, לא אותי צריכים לנחם? (את האלהות, את האמונה) נחמוני, נחמוני, עמי! כיוצא בו מלך"ד למי שנשבו שני בניו בחייו, למי מנחמים לא לאביהם? כך בני יצאוני, ואינם! וכו' לרועה שיש לו צאן ונכנס ארי וטרפו, למי מנחמים, לא לבעל הצאן? כך צאן אוכדות היו עמי, אעפ"כ לכו ופייסו את כנס"י, אסור להפריד בין דתיות ולאומיות, ומי שהוא דתי ולא לאומי, איננו גם דתי... נחמו נחמו עמי! (ילקוט ישעיה מ').

אמר הקב"ה עלי לנחם את ירושלים, שכך כתבתי שלם ישלם המבעיר את הבערה, אני הצתיה באש (אש המחלוקת וריב המפלגות) ואני עתיד לבנותה באש (אש של אחדות הכחות והתלהבותם) שנאמר ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש (פסיקתא לילקוט ישעיה מ').

יודעים אנו להוריד דמעות על צער האומה "שבת חזון", ויודעים אנו ג"כ לקבל תנחומים ולשמוח "שבת נחמו", ואשרי העם שבניו בוכים לצרתו ושמחים בשמחתו, יפה אמרו חז"ל, "לוא שמרו ישראל ב' שבתות (שבת חזון ושבת נחמו, להשתתף בצער האומה ובשמחתה) מיד היו ננאלים"...

ויודעים אנו גם כן איך להתנחם, ואיך להתאבל, אחר "השבת נחמו" באה בשנה הבאה עוד הפעם "שבת חזון", ועוד הפעם קינות ודמעות, ואיננו מתנחמים לגמרי, מדוע? "מתנחמים על המתים, ואין מתנחמים על החיים (מ"ר בראשית פ"ו פ"ד).

"אמר הקב"ה לישראל כשלקו הבנים לקו האבות עמהו, ואף כשתתנחמו יתנחמו האבות עמכם (ילקוט תהלים נ"ג) נחמו, נחמו, עמי! נחמו לאבות, ונחמו לבנים"... הדור הישן יחד עם הדור החדש, ע"י חנוך עברי הגון — "ה' בסופה, זה משה, ובסערה זה אליהו, אותה שעה בא ומנחם אתכם, שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא והשיב לב אבות וכו', (מ"ר עקב). נחמו לאבות, ונחמו לבנים"!

דר"כ פי"ג, ילקוט ישעיה רמז רפ"ד) תחת לכבד את העבודה זרה, לעבוד לעמים זרים, להשכלת זרים, לתרבותם של זרים, הלא יותר טוב לכבד ולהוקיר את תרבותנו אנו, ולהכניס את כחותינו במרכזנו העברי, בבתי כנסיות שלנו, יודעים בנינו לשיר ולזמר שירי עם ועם ולא שירי עמים, יודעים ספרות של כל עם ועם ולא ספרות ותורת ישראל, ואנחנו בעצמנו גורמים להחורבן הגדול והנורא, מחריבים אנו בדינו את היכל הקדש שלנו ושולחים את בנינו להיכלי זרים... ומה נוראה היא הדרשה השניה של ר' אבא בר כהנא, "לא עמדו פילוסופין באמות העולם בבלעם בן בעור וכאבנימום הגרדי, אמרו להו יכולין אנן להזדווג לאומה זו? אמרו להם לבו וחזרו על בתי כנסיות ועל בתי מדרשות שלהם, אם התינוקות מצפצפין בקולם אי אתם יכולין להם, ואם לאו אתם יכולים להו, שכן הבטיחם אביהם ואמר להם הקול קול יעקב וכו' ב"ז שקולו של יעקב מצפצף בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין הירים ידי עשו, וכ"ז שאין קולו מצפצף בבתי כנסיות ובבתי מדרשות הירים ידי עשו" (איכה רבתי פתיחתא, מדרש ב"ר פס"ה, ירושלמי ר"ה פ"ג הלכה ח'), ילקוט דניאל רמז אלף סימן בשם הפסיקתא).

וחסבה הנכונה "על מה אברה הארץ" לא החכמים, לא הנביאים, ולא מאה"ש פירשו עד שפרשה הקב"ה בעצמו: על עונם את תורתי אשר נתתי לפניכם (נדרים פ"ה) ובידענו את סבת החורבן עלינו להשתדל לרפא את המחלה הזו: להפיץ דעת התורה והיהדות בקרב בנינו ובנותינו.

"בשעה שחרב ביהמ"ק נולד משיח", ע"י עזיבת התורה נחרבה ארצנו, וע"י הפצת התורה נזכה לשוב ולבנות את ארצנו ע"י טובי בנינו ובנותינו, במהרה בימינו, אמן! אמן!

לשבת נחמו

נחמו נחמו עמי, ומה אם בועז מדבר על לבה של רות דברים טובים, דברי נחומים, נוחמה, שנאמר ותאמר אמצא חן בעיני אדוני כי נחמתני, כשיבא הקב"ה לנחם את ירושלים עאכו"כ (ילקוט ישעיה מ').

גדולה הנחמה והשפעתה עמוקה, בלי "השבת נחמו" אי אפשר היה לעם ישראל להתקיים, ואחרי "שבת חזון" "ותשעה באב" באה "שבת נחמו" ושתי שבתות הללו, שבת חזון ושבת נחמו באים ומקיפים תמיד את חיי עמנו בגולה—כן הדבר! מקבלים אנו תנחומים, ויודעים ובטוחים אנו כי תקוותם של נביאינו תתקיימנה, בודאי נשוב לארצנו, אבל ציון וירושלים בלי בסיס דתי, אין כמה לשמות כל כך הרבה, הרעיון הציוני רק אז יתגשם בחיים בכל מלואו ויצליח, אם יתבסס על הדת והלאומיות ביחד, משל למטרונא שהלך המלך בעלה ובניה וחתניה למדינת חים, ובאו ואמרו לה באו בניך, אמרה מה איכפת לי?

ואומרת לה: מכסה אני ממך? קשה היא מכת הרעב, איני יכולה לסבול! והוא אוחות זו בזו וחוזרת ומבקשות בתוך העיר ואינן מוצאות: והן מגפפות את העמודים ומתות עליהם בראש כל פנה, ובניהן, יונקי חלבן, היו מהלכין על ידיהם ועל רגליהם, כל אחד ואחד מכיר את אמו, והוא עולה ונוטל את דרה ונותנו בפיו, שמא ימשך לו חלב, והוא אינו מושך, ונפשו מטרפת, והוא מת אל חיק אמו (פסיקתא רבה כ"ו. מא"ד)

גם היום אנו רואים ילדים צעירים מתים, מיתה רוחנית, באין לאמותיהם במה להניק אותם, ביניקה רוחנית הכתוב מדבר, האם בעצמה רחוקה מתורת ישראל, משפת ישראל, מדיני ומנהגי ישראל, מספרות ישראל, מתות הן מרעב רוחני, ומפני זה אין בכחן להשפיע על ילדיהם, העברים הקטנים, אין להבנים האלה בבית אמם די מזון רוחני בשביל להחיות את נשמתם העברית, ונפשם מטורפת עליהם", והו החורבן הנורא מלפנים וגם — היום!

וכשאנו שואלים את עצמנו איך אפשר לעם שלם לחיות באופן נורא ואי נורמלי כל כך? באה אנדה יפה אחת והיא מכארת לנו כמעט מלים את האפשרות של חיים נבזים שבאלה בגלות, "צדקיהו יצא לברוח במחלה שהיתה חולכת מביתו עד ערבות ירחו, מקום אמת המים באה, זמן הקב"ה צבי שהלך על גג המחלה, ורדפו כשרים אחרי הצבי, וכשהגיעו לפתח המחלה בערבות ירחו היה צדקיהו ובניו יוצאים, ראום הכשרים ותפסום, שלח אותם נכווראדן אצל נבוכדנאצר ואמר לו: אמור לצדקיהו מה ראית למרוד עלי? באיזה דין אדונך? אם בדיון אלהיך — חייב אתה להרג, שנשבעת בשמי לשקר, אם בדיני מלכות — חייב אתה להרג, שכל מי שעובר שבועתו של מלך חייב להרג, ענה צדקיהו: הרגני ראשון, שלא אראה בדם בני, ובניו אומרים ומבקשים ממנו: הרגנו תחלה, שלא נראה דם אבינו שפוך על הארץ, וכן עשה להם: שחטם לפני אביהם... ואחר כך חטט את עיניו... ונתנן בתנור... והוליכו בבלה (מדרש מובא ברש"י).

וכשאנו מתפללים על צדקיהו של היום, וצדקיהו — הוא הסמל של האומה העברית, צדקיהו זה שבניו נשחטים לפניו בארצות הגלות, נשחטים ממש, בגוף וגם במוכן הרוחני, שחיתת הנשמה העברית, בין כך ובין כך בניו נשחטים, והוא איננו חי בארצו הוא, גולה ונדה בארצות זרים, איך אפשר לו להתקיים במצב מסוכן ונורא שכזה? התשובה היא: "חטטו את עיניו"... ואת עיני צדקיהו עור... שחיתות, פרעות, הריגות, אבוד נשמתו וכל קניינו, והוא — סומא, איננו רואה מה שלפניו... כי לא לא היה סומא כי אז הלא היה רואה את התהום הנורא העומד לכלוע בקרבו את בניו ואת בנותיו, "שחטם לפני אביהם"... ואז הלא היה שומע לדברי ר' אבא בר כהנא, "צהלי קולך בת גלים" (ישעיה י' ל') אמר ירמיה לישראל, עד שאתם אומרים שירים ומזמורים לפני העבודה זרה, צהלי קולך בדברי תורה, צהלי קולך בבתי כנסיות (פתיחתא דמ"ר איכה א', פסיקתא

ואת השבת והמועדים, קשה לנו. הוי כמה קשה לחנך בגולה את בנינו ואת בנותינו בדרך התורה והמצוה. גדול כחה של הסביבה, והסביבה בגולה היא סביבה בלתי עברית, ובה הולכים אנו ובנינו ואחרינו ומתרחקים מכל מה שיקר וקדוש לנו, ונעשים אנו לאט לאט זרים לכל מה שאבותינו התמימים והיקרים שפכו דמם כמים בשביל קדושת הקנינים העבריים, וגדול הוא חורבן הארץ והמקדש גם היום, החורבן הזה גרם לחורבן פנימי נורא ועמוק עד מאד, לחורבן הנשמה העברית, הרוח העברי, והגאון הלאומי, וחז"ל הפליגו בציורים בהירים ומקיפים חודרים לתוך תוכה של הנפש לצייר עד כמה גדול החורבן, עד שהקב"ה בכבודו ובעצמו בוכה, זאת אומרת; האנושיות אינה מסוגלה להבין את כל עמק הטרגדיא שבחורבן זה עד שרק האלהות בעצמה מבינה ומרגישה את כל עומק הצער הנורא.

והנה לנו לשון חכמים, "יענף ה' ביום צרה, זש"ה יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה, א"ר יודן לאשה שהיא עם אמה בכעס, עלתה אמה למעלה, ובשעת לידתה היתה מצוחת מלמטה ואמה שומעת קולה מלמעלה וצווחת גם היא כנגדה, והיו השכנות אומרות לה מה טיבך? וכי את יולדת עמה? אמרה להן בתי יולדת בצער, אפ"י שהכעיסה אותי איני יכולה לסבול צווחתה, ואני צווחת עמה, לפי שצרת בתי שלי היא, כך כשחרב ביהמ"ק נתן קול בבכי ויללה בעולם, שנאמר ויקרא ה"א עבאות ביום ההוא לבכי ולמספר, א"ל מלאה"ש רבונו של עולם! יש דברים הללו לפניך? והלא כתיב הוד והדר לפניו? א"ל ביתי חרב ובני מסורין בקולרין ואני מצער ומיצר, לא כך כתבתי להן עמו אנכי בצרה?!" (ישוה"ט תהלים כ').

וחכמי ישראל ספגו את צער האומה, קלטו בנשמתם אנחת האומה השדודה ושמו. בספרותם, דרשו על הכתוב ובוצע ברך נאץ ה', אין בוצע אלא הנייה, כמו מה בצע בדמי, אמרו ישראל לפני הקב"ה, בית אחד שהיה לך הנייה ממנו עמדו שונאים והחריבוהו ונאצו שמך עליו, והן קיימים והוא חרב, והצדיקים שהיה לך הנייה מהם עמדו שונאים ופגרו אותו ונאצו שמך עליהן והם קיימים (מדרש שוה"ט, שם) אבל גם במקום האנחה אנו שומעים מהם דברי נחמה, "כי דורש דמים אותם זכר", כשיבא הקב"ה לתבוע דמו של רע"ק, הוא תובע דמו של בר קפרא, לא שכח צעקת עניים, אינו שוכח דמו של ישראל מן האומות ולא דמו של צדיקים שנחרגו (שוה"ט תהלים ט') וציור בהיר נותנים לנו חז"ל עד כמה האלהות משתתפת בצערם של ישראל, "על שבר בת עמי השברתי" משל לבן מלך שבקש להגביה אבן, כיון שבא להגביה אותה, נפלח עליו ושברתו, ושמע המלך שנשבר בנו, התחיל אומר נשברתי, אמרו בני פלטינו שלו, בנך נשבר ואתה אומר נשברתי? ! וכו', (ילקוט ירמיה ח') ורושם החורבן ניכר גם היום, ומה שהיה אז הוא גם היום, הלא' כה ספרו חז"ל: "ותבא העיר במצור ויחזק הרעב בעיר, והיו בנות ציון מתחברות בשוקים והיו רואות אלו את אלו, זאת אומרת לחברתה: למה יצאת לשוק? שלא יצאת לשוק מימך, והיא עונה

הפסוק על ערבים בתוכה תלינו כנורותינו. אמר להם נבוכדנאצר תעמדו ותקישו לפני ולפני ע"ז בכנורות שלכם. מסתכלים אלו באלו ואומרים; לא דיינו שהחרבנו את ביהמ"ק אלא עכשיו אנו עומדים להקיש לפני הננס הזה ולפני הע"ז הזה? למה"ד למלך בו"ד שנשא בת מלכים א"ל עמדי והשקיני כוס אחת, ולא רצתה להשקותו, כעס עליה והוציאה מתוך ביתו, והלכה ונשאת למוכה שחין, א"ל עמדי והשקיני כוס אחת, אמרה לו: ריקה! בת מלכים הייתי ונשאתי למלך ועל שאמר לי השקיני כוס אחת ולא רציתי להשקותו כעס עלי והוציאני מתוך ביתו, שאלו השקיתיו הייתי מוסיף על כבודי כבוד, עכשיו אתה אומר לי עמדי והשקיני? (מדרש שוח"ט תהלים קל"ז) הרי לנו כי הגברים הרגישו לפחות עלבון כבוד האומה, ולוא הרגישו נשי ישראל ככה כי אז אי אפשר היה להאזיב להגביר חילים, ולפוכך אמרו; „עושה אשה כל תכשיטיה ומשירת דבר מועט, מאי היא? אמר רב בת צדעא, שנאמר אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני וכו' (כ"ב דף ס' ע"ב) כי החנוף העברי של הדור הצעיר הוא בידי הנשים, בידי האם העבריה, והבינו חז"ל בלשון הקינה הנוראה „איכה“, איה כה שנאמר לאברהם אבינו כה יהיה זרעך? איה כה שנאמר למשה כה תאמר לבית יעקב — אלו הנשים? (ילקוט רמ"ז תת"ר), כי „בית יעקב אלו הנשים“ יחד עם זרע אברהם הם המקיימים את האומה, ובהעדרם — חורבן האומה, וחז"ל מספרים לנו: „מעשה באלמנה אחת שהיתה בשכונתה של ר"ג ומתו שני בניה והיתה בוכה כל שבע שנים, והיה ר"ג יושב באמצע המטה ובוכה עמה כל הלילה עד שנשרו ריסי עיניו, עד שידעו התלמידים ופנוה משם (ילקוט) כי ר"ג בשמעו אותה בוכה על מיתת בניה, נזכר הוא על מיתתם הרוחנית של בני האומה, ובכה ר"ג על בני האומה, הבנים שמתים מיתת נשמה וגוף קיים, שיחד עם המקדש והארץ שנחרבו, נחרבו טובי בני האומה, ויש מהם שבגדו בעמם ובקדשי האומה, ואמרו (מ"ר איכה פ"א) קרא עלי מועד לשבור בחורי, מצינו שסליקן של בחורים (הבחורים שמסתלקים מעמם ומקדשי האומה) קשה כחורבן ביהמ"ק דכתיב גת דרך ה' לבתולת בת יהודה, כך קרא עלי מועד לשבור בחורי, זהו האסון, הצעירים שלנו אינם שלמים ברוחם ובנשמתם העברית, שבורים המה, „לשבור“ בחורי, זהו האסון הלאומי הגדול, החורבן הנורא, חורבן האומה וקדשי האומה!

לתשעה באב

יום אבל לאומי הוא לנו היום הנורא הזה, זה יותר מאלפים שנה יושבים אנו כאבלים על הארץ ומורידים דמעות על הבית כי נהרס ועל הארץ כי נחרבה, מרגישים אנו כולנו כי בלי ארץ ישראל, בלי המקדש, המרכז הרוחני שלנו, אי אפשר לנו לחיות כעברים שלמים ברוחם ונפשם, קשה לנו לשמור בגולה את תורתנו.

ונשמתם העברית, כל אלה הגלו לבין האומות, גלות I I ... א"ל לא היו בהו צדיקים ? א"ל עשותה המזמתה וכו', א"ל היה לך להביט לברית מילה שבבשרם (אם רוח אין בהם אבל הלא מלים לה' את בשרם, ובשרם בשר קודש הוא), א"ל חייך כפרו בה, שנאמר ובשר קודש יעברו מעליך (מ"ר איכה פ"א).

בשעה שרוח אין, גם הבשר איננו קדוש, וחמירות גסה ומגושמה שוררת בכל, ואי אפשר להשראת השכינה בשעה שרוח האומה בגולה I I ... וגם היופי העברי המיוחד קלטו האומות לתוכם, בולעים וסופגים לתוכם מכל היופי והטוב שב ישראל, התבוללות בכל I I «בני ציון היקרים המסולאים בפז, שהיו מגניז את הפז ביופיו», מעיקרא חשיבי דרומאי הוי נקטי בליונא דגושפנקא ומשמשי ערסייהו (רש"י, צורות נאות שבחותמיהן כדי שתתעברנה כנגדן) מכאן ואילך מיתן בנ"י ואסרי בכרעי דפוריהו ומשמשי (גיטין נ"ח ע"ב) הרי ששעברו להם, בלעו וספגו בתוכם את היופי המיוחד של העברי, היופי העברי גלה לבין האומות, זהו המצב הנורא של הגלות I I ...

ובא הנביא הגדול ישעיהו ומוכיח את נשי בני דורו, כי הן השחיתו את רכנו על הארץ, לוא היו לנו בנות עבריות בעלות רוח ולב עברי כי אז אי אפשר היה לארץ ישראל להחרב, אבל בשעה שבנות ישראל רתחו להתבולל בין האומות אז החורבן בא מעצמו, «ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון, שהיו חולכות בקומה זקופה, ותלכנה נטויות גרון, כשהיתה אחת מהן מתקשטת היתה מטה בגרונה לכאן ולכאן כדי להראות את תכשיטיה, ומישקרות עינים בסיקרא, וברגליהם תעכסנה, שהיתה כל אחת מהן מביאה שלחופית של תרנגולת ומלאו אפרסמון ונותנת אותו בין עקבה ומנעלה וכו', והיה ירמיה מחזר עליהן ואומר : בנותי ! עשו נא תשובה עד שלא יבואו השונאים עליכן, והיו אומרות : ימהר יחישה מעשהו למען נראה, דוכס רואה אותי והוא נוטל אותי לו לאשה, וכיון שנכנסו השונאים לשם היו יוצאות לפנייהם מקושטות (ילקוט ומס' שבת ס"ב ע"ב, יומא ט' ע"ב) זהו ציור נורא מכאיב לב, וזהו הגורם היותר ראשי לחורבן, הנשים היו מתבוללות ברוחן, לבן לא נשבר בקרבן למראה חרבן היהדות וכבוד האומה, הביטו על דוכס ואפרכוס מבין השונאים שיקחו אותן לנשים, שיתאהבו בהן, והנה החרבן הנורא I I ... ומכאן אזהרה נוראה להמחנכים שלנו ! רוצים אתם באמת בבנין ובקיום היהדות, אז עליכם להנד בשביל אומתנו בנות עבריות, בלי בנות עבריות קשה מאד להיהדות שתתקיים.

ואל לנו לשכוח כי הגברים בכלל הרגישו את חובתם לעמם, והרבה מהם שפכו דמם כמים בשביל כבוד האומה והצלת הארץ, הראו גבורות נוראות על שדה המלחמה עד שתסמר שערת ראשנו בקראנו כל זה, ועד כמה שהרגישו את עלבון כבוד אומתם, מצוירים לנו חז"ל בציור בהיר עד להפליא, בדרשם על

ובחג היפה והקדוש הזה, שבו נעשינו לעם ע"י קבלת התורה, קוראים אנו בתורה "כה תאמר לבית יעקב, אלו הנשים, ולמה לנשים תחלה? כדי שיהיו מנהיגות את בניהן לתורה (מ"ד פכ"ח), ללמדם תורה, חובה קדושה זו מוטלת על האב. אבל "להנהיגן לתורה" להמשיך את לבם, לחבק עליהם את היהדות, לענינם, זה שייך להאם, שתי דרכים בחנוך העברי השפעה על הרגש והלב, והלעטת המוח בידיעת היהדות, שתי הדרכים נחוצות מאד, זהו האב והאם... אבל ההשפעה הלבבית והנפשית תחלה!... ר' פנחס אמר ערב שבת עמדו ישראל בהר סיני ערוכים האנשים לבד והנשים לבד, א"ל הקב"ה למשה לך לבנות ישראל אם רוצות לקבל את התורה, מפני שדרכם של אנשים הולכים אחר דעתן של נשים (פרקי דר"א פ' מ"א) מכאן תשובה לאלה הטפשים של זמננו ייאומרים כי אין צורך ללמד את תורת ישראל לבנות ישראל.

קוראים אנו בחג זה מגילת רות, בכדי ללמדנו בינה איך שהיהדות יש כחה לגייר נפשות רבות גם מעמים אחרים, וישומעים אנו את דברי רות שאמרה: "עמד עמי ואלקיד אלקי", אם עמד — עמי, אז ממילא אלקיד אלקי, חבת העם מיבאה לחבת כל קדשי האומה, אבל אלקים בלי עם, או עם בלי אלקים, כמה לא יפה וכמה שקר יש בזה!...

צריך לחנך את בנינו בחנוך דתי ולאומי כאחד, אז יאמרו אל האבות "עמכם — עמנו, ואלקיהם — אלהינו".

לשבת חזון

ביום השבת הזה אנו קוראים את חזון ישעיהו הנביא, מזהיר הוא לישראל לשוב מדרכו הרעה, מרעים בקולו נפלאות, וקוראים אנו גם כן את "הדברים", התוכחות של משה רבינו, זה משה שאמר "לא איש דברים אנכי", נעשה לאיש "דברים" בשעה שהדור הולך בארצות עקלקלות, "אלה הדברים אשר דבר משה", משה, ישעיה, וירמיה, שלשתם כאחד מדברים אל הלב העברי, והלב אינו מרגיש! והתוצאות? חורבן הארץ והמקדש!

ויש לחז"ל בזה ספור יפה ונפלא כאחד, "ארע"ק בליל תשעה באב נכנס אברהם אבינו לבית ק"ק, אחזו הקב"ה בידו (עיקר הוא מעשה המצוות, קיום היהדות והגשמתה בחיי יום יום, בידך, לעשותה) והיה מטייל בו ארוכות וקצרות (הבנת היהדות בדרך ארוכה, תנ"ך, ש"ס ופוסקים, קבלה ומחקר, וקיום היהדות בדרך קצרה; כך כתוב בשולחן ערוך...) א"ל מה לידידי בביתי? א"ל רבש"ע "בני! היכן הם? ישנם יהודים הרבה, אבל בני אברהם, החיים ברוחו של אברהם, אים?... א"ל חטאו והגליתים לבין האומות (כשרונותיהם רוחם, לבנם

רק אל בן אדם, לך אצל בן עמרם, והתורה שנותן לנו לא בן עמרם, לא בן אדם, רק בן אלקים, תורה שכזו אסורה לנו לקבלה, אף אם באים ומכריחים אותנו לקבלה, אז אנו באים באש ובמים, בנהרי נחלי דם ודמעות, במסירת נפש, ותורה שכזו איננו מקבלים ! ! לך אצל בן עמרם ! ... ובן עמרם זה הוא אמנם „איש אלקים“, עפ"י מבטאו של פרדר"א, "מחציו ולמטה איש, מחציו ולמעלה אלקים", ועניו הוא כיאר „מכל האדם אשר על פני „האדמה“ ואיננו מיחס לו הגדולה „שחמדה גנוזה שהקב"ה בעצמו משתעשע בה בכל יום“ שתקרא על שמו, אבל הקב"ה אומר לו „הואיל ומיעטת את עצמך תקרא על שמך“ זכרו תורת משה עבדי ! —

הרוח והחומר.

וזאת לפנים בישראל, על הגאולה ועל התמורה, ר"ח בר פפא פתר קריא בישראל, אתמול הייתם מקלסים על הגאולה שנאמר זה אלי ואנוהו, ועכשיו על התמורה שנאמר וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב, (ילקוט רות) — אתמול והיום ! מלפנים היו אבותנו הטובים מקלסים על גאולת הנשמה העברית מחלאת התאות ואת כח היופי השקיעו באלקות, אמרו, ובצדק, זה אלי ואנוהו, להיהודי שהיתה לו נשמה יפה, מלומד בתורה, קראו אותו המון העם „יהודי יפה“, ועכשיו חיים אנו בדור של חמירות גסה ומגושמה, תכלית החיים — החיים בעצמם, בלי תכן רוחני, אין חיי רוח, אין נשמה ולב, רק חיי בשר, אם רואים אנחנו עכשיו את דורנו זה הזולל וכובא בעל ההכרח, היאים אנו לפנינו תמונה נוראה מאד, תמונת שור אוכל עשב, מלפנים שמחו אם הנער מביין בתורת ה' אף אם חלש ורפה הוא, העיקר היתה להם הרוח, והיום מקלסים על התמורה, וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב, ובארצות אחרות שמצב היהדות עוד יותר גרוע מקלסים על התמורה ממש, השמר. . . אם הבנים ממירים את דתם.

נעמי הוא סמל של כנסת ישראל בגולה שירדה מגדולתה מלפנים, בניה מתים... וכולם שואלים „הזאת נעמי“ ? !... והגמרא (במנחות כ"ט) מספרת את הספור הנורא כי בשעה שעלה משה למרום הראו לו את ר' עקיבא הגדול בתורה שאין כדוגמתו, בעל הרוח, ששוקלין את בשרו במקולין — כן הדבר ! בלי „רבי עקיבא“ שלנו המוסר את נפשו בשביל התורה אי אפשר לה לתורתנו להתקיים ויסוריו של רבי עקיבא בעל הרוח נוראים מאד בשעה ששוקלים את „בשרו“ במקולין. כי אלה „ששוקלים את בשרם“, כמה שמנים הם, אינם בני תורה... כי דרכת של תורתנו, דרך היהדות, היא — דרך הרוח !...

הנשים והבנים.

אי אפשר להם להבנים הצעירים שלנו לקבל חנוך עברי הגון אם האשה העבריה, האם, אם היא איננה מוכשרה לחנך את בניה בדרך התורה והמצוה.

כלל, תורה היכן היא?... ומזלזל בזה ומקיל את ערכם של חכמי התורה בני דורנו וזמננו במטרה להשפיל את כבוד התורה ולומדיה.

השטן טוען גם כן כי התורה צריכה לתקונים ושנויים לפי רוח העת והזמן, ולפי תנאי הארצות החדשות שאנו חיים בהן. ותמיד שומעים אנחנו את קולו של הקב"ה "נתתיה לארץ", התורה — לא בשמים היא, לא למלאכים ולשרפי יה נתנה, רק לבני אדם חיים נתנו הדברות של חיים", אבל הארץ אומרת, אלקים הבין דרכה", התורה היא תורה אלהית, ואם בני הארץ שוללים ממנה לגמרי את "האלקים" והיא נשארת רק תורת חיים, אז אמנם תורה היא, אבל איננה התורה הקדושה, איננה התורה שנתנה ע"י משה רבנו...

השטן מחפש את התורה דוקא אצל "הים" אצל המהגרים, אצל הנודדים הבאים מארצות שונות ומשתדל הוא להשפיע על כאו"א כי אי אפשר להתורה להתפשט ולהתקיים אצל יהודי בני ארץ חפשית אצל יהודים בני חורין, ובתי החנוך לפי טעמים של "יורדי הים" יש להם זכות הקיום ולבתי ספר עברים שנוסדים ע"י יושבי הארץ החדשה, לוא יהיו דתיים ולאומיים כאחד, רק משום שלא טעמו טעם הגלות והשבט של הנוגש הרוסי והרומיני, אינם לפי רוחנו ואנדרלמוסיה שכזו והשקפה מומטת שכזו, היא "מעשה שטן", כי בזה נוטלים מיושבי הארץ את מרצם, בטחונם, ותקותם לברא סביבה עברית ובתי חנוך עברים הגונים בארץ זו, ו"הים" אומר "אין עמדי" הילדים שנולדים באמריקה והיהדות האמריקנית בכלל אינם "עמדי", אינם מתחברים אתי כראוי, השקפתם, תנאי חייהם, הנוכח, סביבתם, כל אלה שונה לגמרי, משלי, ואין אני יכול להשפיע עליהם, "ירוק" אני, גר אני, ואם רוצה אני באמת לחזק את היהדות בארץ זו, אז עלי להתחשב עם תנאי המקום והארץ שבאתי לשם.

והולך לו השטן לחפש את התורה אצל בעלי "התהום", בעלי "הפלפולים" וחלוקים" הדקים, רק שם היא התורה האמתית, אבל האמת היא, כי הפלפולים "וחלוקים" המה הפאר והתכשיטים של תורתנו הקדושה, קוב"ה חרי בפלפולא, אבל התורה בעצמה, תורת היהדות נמצאת לא "בתהום", מפני כי יש "פשט" בתורה "ואין מקרא יוצא מידי פשוטו", וגם רמז, גם דרוש, גם סוד ישנם בתורתנו האלהית והנצחית.

השטן רוצה לרכות אותנו גם כן, כי התורה נמצאת אצל "אברון ומות", במקום שאין חיים, יופי והדר, רק נזירות ופרישות וחיים של עוני ורפש וסגופים נוראים ונזירות מן החיים, אבל כמה שקר נורא הוא זה, כי עתיד אדם לתן דין וחשבון על כל מה שראתה עינו ולא אכל (ירושלמי קדושין וברכות) וכשבאות עובדות היסטוריות ומטפחות לו להשטן על פניו ומוכיחות לו כי התורה האלהית איננה נמצאת בדרכים שהוא רוצה למצא אותה, אז שומע הוא עוד הפעם את קולו של הקב"ה, כך אצל בן עמרם, לא רק אל משה, "איש אלקים" "רעיא מהימנא",

חמר לספירת העומר ולל"ג בעומר

ילקוט תהלים ד"ה יפה נוף, אבות דר"נ פ' ל"א ; מ"ת תבא ; ברכות פ"א ; מנחות כ"ט ; סוף מכות ומ"ר סוף איכה ; מכות ז' ירושלמי סוטה פ"ט ; פסחים קי"ב ; מס' שמחות פ"ה ; כתובות ס"ב ; יבמות ס"ב ; נדרים נ' ; שקלים פ"ה ; פאה פ"ז ; תענית פ"ד ; סנהדרין צ"ג ; ירושלמי יבמות פי"ב ; ילקוט שמואל רמז קמ"ו ; אבדר"נ פ"ג ; מס' בלה וילקוט ישעיה שנה"ה ; ברכות ס' ועוד הרבה אשר נלאתי לכותבם בנוגע לתולדותיו של רבי עקיבא ותלמידיו.

לחג השבועות.

התורה והשטן.

אמר ריב"ל בשעה שירד משה מלפני הקב"ה בא שטן ואמר לפניו רבש"ע תורה היכן היא ? א"ל נתתיה לארץ, הלך אצל הארץ תורה היכן היא ? א"ל אלקים הבין דרכה, הלך אצל הים וא"ל אין עמדי, הלך אצל תהום וא"ל אין בי, שנאמר תהום אמר אין בי וים אמר אין עמדי, אבדון ומות אמרו באזינו שמענו שמעה, חזר ואמר רבש"ע, תפשתיה בכל הארץ ולא מצאתיה, א"ל לך אצל בן עמרם, הלך אצל משה וא"ל תורה שנתן לך הקב"ה היכן היא ? א"ל וכו' מה אני שנתן לי הקב"ה תורה ? א"ל הקב"ה למשה, משה, בדאי אתה ? א"ל רבש"ע חמדה גנוזה יש לך שאתה משתעשע בה בכל יום, אני אחזיק טובה לעצמי ? א"ל הקב"ה למשה הואיל ומיעמט עצמך תקרא על שמך שנאמר זכרו תורת משה עבדי (שבת).

מעת שנתנה תורה ועד עתה, בכל הזמנים ובכל התקופות „השטן" בא ושואל תורה היכן היא ? דור דור ושטנו, תקופה ותקופה ו„שטנה", וכחו של השטן גדול רק בשלילה, ישלילת השטן, ישנם צבועים וכסילים שמוענים ואומרים כי אסור ללמד את בני ישראל דברי ימי ישראל, השפה העברית ודקדוקה, שירים עבריים, באים בטענה : תורה הכן היא ? ... ואינם מכירים את הנחיצות ללמד את בני הנעורים שלנו הלמודים הנחוצים האמורים, אמת כי העיקר בחנוד הוא, חומש ורש"י, תנ"ך, משנה וגמרא, דינים ומנהגים, אבל מי שבא ואומר כי אסור לבלות את הזמן בלמוד דברי ימי האומה, השפה העברית, הולך הוא בטענותיו של השטן בטענתו הידועה תורה היכן היא ? ...

והשטן טוען גם כן כי התורה צריכה לתקונים ושנויים לפי רוח העת והזמן, והשטן מחפש את התורה דוקא בארץ (לא על הארץ) רק הרבנים והגאונים שבארץ המה, ששבקו חיים לכל חי, רק המה ידעו את התורה, והיום — אין תורה

ושנה תבואה למחיה, לכן ראוי לנו שנקריב לו ב"ה ממנה, למען נזכיר חסדו וטובו הגדול טרם נהנה מימנה, ומתוך שנהיה ראויים לברכה בהכשר מעשינו לפניו, תתברך תבואתנו, ויושלם חפץ הש"י בנו, שחפץ מרוב טובו בברכת בריותיו, ונצטוונו בזה ביום שני של פסח ולא בא', כדי שלא נעבר שמחה בשמחה, כי הראשון נכון לזכור הנס הגדול שהוציאנו ב"ה מעבדות לחירות ומיגון לשמחה (ספר החינוך ש"ב).

וקוראים אנו בדברי חז"ל ע"ד תנופת העומר אז ולבנו בנו יהמה, אזי מה היה לנו עכשיו! כמה יפה, כמה נהדר היה כל זה, אשרי עין ראתה כל אלה! והלב העברי מתפלץ למראה הרקב הרוחני שבגולה. וסופרים אנחנו את הימים מתי נגאל ונשוב לארצנו להביא את עומר התנופה בארצנו אנו, ספירת העומר, ולא לחנם אנו מתאבלים בימי הספירה, כי בזכרנו את העומר מלפנים, נזכרים אנחנו על ארצנו החרבה והשוממה, ולבנו בנו בוכה, אבל כשמגיע יום ל"ג בעומר, שפסקו תלמידי רבי עקיבא למות אנו שמחים, מתו התלמידים, מפני שלא נהגו כבוד זה בזה" ועל זה אמנם יש להצטער, גם עכשיו חולים אנו במחלה נוראה זו, אבל בל"ג בעומר "שפסקו למות" אנו שמחים, ולא עוד אלא יודעים אנו עד כמה ר"ע הלוחם הגדול נלחם בשביל חירות העם וחופשתו, ומלחמתו עם הרומאים, "נושא כליו של בר כוכבא", ובודאי תלמידיו עזרו לו במלחמתו עם הרומאים מחריבי ארצנו ומקדשינו, וכשגבורי האומה, גבורי התחיה, פוסקים מלמות, העם שמח ועושה, "קצת חג", והולכים להם אז הילדים הקטנים, ילדי בית הספר אל השדה, וקשת וחצים בידם, אנה אתם הולכים, ילדי חמדי נערי "החרד"? אל השדה!! עם קשת וחצים! להלחם בשביל עמנו, תלמידיו של רבי עקיבא אנחנו.

ומרגיש העם בחושו הדק כי האבילות של הספירה היא אבילות של כל העם, אבלים אנחנו על בית מקדשנו שנחרב, על טובי בנינו שנהרגו, שנשחטו ושנטבעו בימים ובנהרות על קדושת השם, הנה כשמגיע יום ל"ג בעומר, אז אנחנו מתנחמים, ולוא רק לשעה קלה, מתנחמים אנו עם הגבורים החדשים שלנו, תלמידי רבי עקיבא, הגדוד העברי ההולך לכבוש את ארצנו, כשהיו ילדים קטנים נערי "החרד" הלכו אל השדה להלחם בחצים ובקשת, ועכשיו הזדיינו בכל הכלי זיון הנחוצים יחד עם הממשלה האנגלית להלחם בשביל ארצנו.

ימי הספירה יחד עם הל"ג בעומר מעוררים בנו רגשי אבל ורגשי שמחה, ומעוררים אותנו לעבודת תחית העם, להלחם בשביל ארצנו, לבא לרשת אותה ולשבת בה, וה' השוכן בציון יופיע על עצתנו ויעזור להגדוד העברי ויפיל שונאיו לפניו וככל אשר יפנה יצליח, והיו החלוצים הראשונים מבשרי הגאולה ונגאל, בישע השם בגאולה שלימה, אמן!

זה, בחנוך הדור הבא, הן האמות והאחיות, נשי ישראל I הנה משה הנואל יצר את העם העברי, נתן לנו את התורה, וחגנו היפה הזה, חג הפסח, ושוכחים אנו להזכיר את אמו יוכבר ואת אחותו מרים, וללא הן לא היה לנו משה זה. כמה גדול כחן של הנשים העבריות בחנוך הבנים I...

לספירת העומר ול"ג בעומר

וספרתם לכם מטהרת השבת מיום הביאתכם את עמר ההנופה שבע שבתות תמימות ההיינה; עד מטהרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבתם וכו' (ויקרא כ"ג, ט"ו).
שבעה שבועות תספר לך, מהחל חרמש בקמה תחל לספר שבועה שבועות; ועשית חג שבועות לה' אלקיך וכו' (דברים ט"ז, ט').

בימי הספירה אנו נוהגים אכילות, ואין עושים בהם חגי נשואין ולא שום שמחה עצורית, מפני כי הימים האלה המה זכר למקדש שנחרב ואי אפשר לנו להקריב שם את קרבן העומר שהיינו מקריבים בבית המקדש, ולא עוד אלא כי בעת ההיא מתו תלמידי רבי עקיבא, עשרים וארבעה אלה תלמידים, גדולים בתורה ובחכמה, וכשעברו אלה שנים מהעת ההיא, בימי הספירה האלה, בין פסח לשבועות, נהרגו אלפי רבבות מישראל על קדוש השם על ידי נוסעי הצלב האכזרים, שהכריחו להמיר את דתם, ובני ישראל נהרגו אז על קדוש השם, ולזכר כל זה זמן הספירה בישראל הוא זמן של אכילות, עד שירחם ה' ונשוב לארצנו ברנה.

בל"ג בעומר נוהגין קצת יום טוב, מפני שאז פסקו תלמידי ר' עקיבא למות, ועושין בו חגי נשואין ואין אומרים בו תחנון ומסתפרין בו.

בימי האביב השעורים כבר מכוברין בארץ ישראל ועומדים לקצירה, וביום השני של פסח, בזמן שביט המקדש היה קיים, היו מקריבים מראשית קציר השעורים מנחת העומר (שם מדה), ועכשיו שאין לנו מקדש ואיננו מקריבים בו את העומר, אנחנו סופרים את ספירת העומר לזכרון הימים ההם, ולהוכיח גם כן כי תכליתו של חג הפסח (יציאת מצרים וחירות העם) הוא — קבלת התורה, חג השבועות I כי בשביל זה הוציאנו ה' ממצרים, כמה שנאמר בהוציאך את העם ממצרים תעבדו את האלהים על ההר הזה (שמות ג' י"ב) וסופרים אנו הימים שבין פסח לעצרת, כלומר; מתי, רבוש"ע, נזכה לחג את חג קבלת התורה, מתי? הוי, כמה קשה לחכות I ואנו סופרים את הימים ומחכים ומקוים...

כן, בזמן שביחמ"ק היה קיים, היו מביאים את העומר, מדוע? „כרי שנתכונן מתוך מעשה החסד הגדול שעושה הקב"ה עם בריותיו לחדש להם בכל שנה

אביב, אלנות פורחים נותני ריח משיב נפש, בחוה"מ הולכים אל "רחובות" הנישים והילדים והזקנים רכבו במרכבה, והצעירים עם קני רובה בזרעותיהם הולכים רגלי... מכל המושבות הולכים... נשים במלבושים יפים וגברים עם כלי זיו... הנה מקום השעשועים! שערים גדולים של פרחים, שעליהם מתנוסס הרגל העברי, עם כמות יפות מצוירים עשויים לזה, קול תרועת שמחה וששון מכל העברים, הקהל של העובדים העברים באדמת ישראל הולך וגדל מאד, הנה "השומרים" עם חרבות ממורטות עם מעליהם השחורים, הנה מקהלה של מנגנים שרים את "התסוה", הקהל עונה בקול יריות מקנה רובה, החגיגה החלה! החגיגה העברית! הנה גבורי ישראל הצעירים חברי "המכבי" מראים את גבורת כחם ונפלאות בחלוצי עצמות ועל חזם כתוב באותיות מזהירות "מכבי" ומגן דוד עברי עליו — מטייל כל הקהל דרך כפרים של ישראל, השפה העברית, ורק עברית, נשמע מכל פה ישראל, — בקולניא רחובות נאם לפנייהם זקן אחד ע"ד תחית ישראל בארץ ישראל — נאום כזה אי אפשר לשמוע רק בארץ ישראל — מטיילים כל הלילה של פסח, לפני אור היום באו בהקולוניא "מוצא", כולם ישנו שנתם הנעימה, רק ביער זיתים אחד טייל לו קולוניסט עברי בבקר השכם לבקר את הפירות והפרחים... הוא מטפס אתם על הר גבוה ששתול בענבים, ובאמצע עמד אילן של ארז יפה עד מאד ששתל הרצל בעצמו... והנה — ירושלים!...

כן הדבר! בגולה אנחנו, ויחד אתנו גם תורתנו הקדושה גם החגים הקדושים בגולה המה, בנכר, על אדמת זרים, אבל אם מרגישים אנחנו בלב ונפש כי "השתא עברי" אז לשנה הבאה בני חורין... וד"ס.

והנה הגדוד העברי, הלגיון הלאומי הזה הולך בחרבו יחד עם ממשלת אנגליה לכבוש את ארצנו ולרשת אותה, ודברי הנביא מצלצלים, "ואעבור עליך ואראך כתבוססת בדמיוך ואומר לך בדמיוך חי".

הנה האפיקומן שאנו אוכלים הוא סמל היהודי בגולה, שבור ורצוי... איננו על השולחן יחד עם המאכלים הטובים, מסתירים אותו תחת הכר... אבל לבסוף יכירו אותו ויתחשבו אותו ויחלקו לו את הכבוד הראוי לו, וכל "הסדר", יהיה מוכן בשביל "הצפון", ועם ישראל בכלל מחכה זה באלפים להבטחת נביאינו מחכה אל "הצפון"...

ובשעה שאלהיה זה המלאך המאחד שני הדורות הישן עם הדור החדש, לב אבות ולב בנים, בשעה שמבקר בליל פסח את כל בתי ישראל בכל הארצות בשביל לשתות את כוסו, רואה את החג ואת "הסדר" העברי בתמונות שונות, רואה ג"כ "סדר" ערוך מכל מטעמים וספרי "ההגדות" בידי אב זקן ואם זקנה, והבנים נמצאים אז במקומות אחרים, לגמרי אחרים, "סדר" עברי בלי דור עברי, בלי עתיד עברי, ואז ממחר הוא להכין את עצמו ליום ה' הגדול והנורא להשיב לב אבות אל בנים ולב בנים אל אבותם, וגורם חשוב מאד במעשה

גדולים! וההלכה העברית אוסרת להטמין את החמץ... נחוץ לבערו מכל הפנות היותר נסתרות שבחיי האדם... יש בנו עשירים גדולים, נטילי הכסף שהנם נשיאים וגבאים בבתי הכנסיות, עומדים להם ביום השבת הקדוש אצל ספר התורה ומחלקים „עליות” שמנות, וגם בביתם המה שומרי שבת, אבל — בית עבודתם, בית מסחרם פתוח לרוחה, ביום השבת וביום טוב העברי, ועובדיהם מחללים את השבת בשבילם, אין בביתם חמץ אבל יש חמץ ברשותם... וההלכה אומרת לבער את החמץ מכל גבולך... מרשותך...

ישנם יהודים כשרים כאלה שאינם בודקים את „חמצם” הם, אינם רואים נגעי עצמם, אבל בודקים חמצם של אחרים, ויחד עם חמצם של עכו"ם, הולכים לבדוק גם את החמץ של „הקדש”... ה„כלי קודש” שלנו, לפי דעתם, מלאים חמץ, ושוכחים הגסים האלה כי „שלבך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה”... רואים נגעים „בהקדש”, ברבני ומנהיגי ישראל הרוחניים ואינם בודקים את חמצם הם, והלא יש להם כל כך הרבה חמץ לבדוק, חבילות גדולות עד מאד, אבל — „שלבך אי אתה רואה, ואתה רואה של אחרים ושל גבוה”...!

חג הפסח בגולה ובארץ ישראל.

בעירות הנדחות של גאליציה יש מנהג נוצרי שקוראים אותם בשם „יוראש” פייער, ותכנו הוא כך: הנוצרים לוקחים „גולם” של תבן, מלבישים אותו במלבושי שבת, בגדים ארוכים, ובכובע של שטריימפל וטלית עם ציצית ופאות, כל הנוצרים מן העיררה זקנים וצעירים אנשים ונשים מתאספים לאספה גדולה מאד, נושאים את „הגולם” הזה סמל דמותו של היהודי ברחובות העיר וקוראים בקול נורא: הכו את היהודי! הכו את ה„ציבעק”... מכיאים אותו לתוך אמצעו של השוק וכל אחד מהם מכה במקליו אשר בידו את הגולם, ואם פוגשים אז באמת ביהודי מכים אותו מכות אכזריות מאד, ומסיתים אז לפרעות ביהודים, מכיאים אז את הגולם על הראש של בית כנסתם, משליכים אותו על הארץ, ומינם סוחבים אותו אל הנהר, משליכים אותו בנהר להטבע — פסח ברוסיה, עלילת דם ופוגרמים נוראים, ואם לא אז פחד של עלילת דם ופרעות ממרר את חיי היהודים, והסדר „בעלים איילאנד” באמריקה, ובכל הארצות כמה נוראה התמונה. האשה מדליקה נרות בערב פסח, רק היא ובעלה הזקן נשארו, והבנים פזורים ונרחים בכל הארצות ובכל המדינות... והנרות הללו כעין מה שקוראים „יאחר צייט ליכט” בלע"ז — הבה נראה עכשיו כיצד חוגגים את החג בארץ ישראל, הנה מה שפועל עברי בארץ ישראל מוסר לנו ע"י עתון לאומי אחד כיצד חגג את חג הפסח בא"י, עורכים רק סדר אחד בשיר היוצא מן הלב, בנאומים לתחיה, במחולות ובשמחה גדולה, אחר הסדר יוצאים בשדה... ליל יפה כזה אפשר לראות רק בארץ ישראל... ריה

להשתמש בחגי ישראל, וביחוד „בסדר“ היפה ולדבר אל לב בניהם ע"ד ערכה של תורתנו, רוחנו, וגאולתנו ופדות נפשינו, „מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים אות הוא כי מבין הוא את הערך החנוכי הגדול שיש בספורים שכאלה) הרי זה משובח“ ! ! ....

השיר העברי.

בכל בתי הספר שבעולם אצל כל עם ועם מלמדים את הילדים לשיר שירים לאומיים, עממיים, מפני שיחד עם השירה הלאומית והעממית, הדור הצעיר קולט בנשמתו חבה ואהבה עמוקה והתמכרות גדולה אל עמו וארצו, כרי הוא, כי לוא ידעו הילדים שלנו לשיר את השיר העברי, היו מסורים יותר אל עמם, גדולה כחה של השירה בכלל של השירה העברית בפרט, קוראים אנו את שירת הים בחג הפסח, אז ישיר משה ! „מיום שברא הקב"ה את העולם ועד שעברו ישראל את הים לא מצינו אדם שאמר שירה להקב"ה אלא ישראל, ברא אדם הראשון ולא אמר שירה, הציל לאברהם מכבשן האש וזמן המלכים ולא אמר שירה, כיון שבאו ישראל לים ונקרע להם, מיד אמרו שירה לפני הקב"ה, שנאמר אז ישיר משה ובנ"י, אמר הקב"ה לאלו הייתי מצפה, ואין אז אלא שמחה, שנאמר אז ימלא שחוק פיני (מ"ד שח"ש).

שירת החיים ממתיקה ומנעימה את החיים, נחוצה לנו יהדות של שירה ולא יהדות יבשה בלי לחלוחית, יהדות יבשה — יהדות של „עם הארצות“ של „קדוש“ ו„הזכרת נשמה“, יהדות מלאה שירה — יהדות של ש"ס ופוסקים, של אגדה ושירה עברית, ואנחנו מולזלים יותר מדאי ואיננו יודעים להעריך כראוי את חשיבותו החנוכי של השיר בחנוך הדור הצעיר שלנו, חבל ! חבל !

הבודקי חמץ שלנו!

„כתוב בתורה לא יראה לך חמץ, יכול אם טמן אותו או הפקיד אותו ביד עכו"ם לא יהיה עובר ? ת"ל שאור לא ימצא בבתיכם, אפילו הפקידו או הטמינו, יכול לא יהיה עובר אלא אם כן היה החמץ בביתו, אבל אם היה רחוק מביתו בשדה או בעיר אחרת לא יהיה עובר ? ת"ל בכל גבולך בכל רשותך, יכול יהא חייב לער מרשותו חמץ של עכו"ם או של הקדש ? ת"ל לא יראה לך, שלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה (רמב"ם הלכות חמץ ומצה פ"ד הלכה א').

כן! יש בני אדם שלכם ונשמתם ותכונתם „חמץ“ לגמרי, אבל „מטמינים“ את החמץ שלא יראה... צדיקים המה בפני הבריות ושבע תועבות בלכם, צבועים

אמת הדבר, כי יש ערך חנוכי גדול ב"והגדת לבנך", נחוץ שכל אב בישראל ידבר אל ילדיו וללמדם בינה בכל הנוגע ליהדות ואנושיות לפי שכלם וגילם, אבל לא זהו העיקר, העיקר הוא להראותם בחיי יום יום דוגמא ממשית מחיי היהדות עפ"י רוח התורה, לבאר להם את התורה ע"י התגשמותה במעשים, על האבות להיות למשל, לדוגמא, ולמופת חי לבניהם אחריהם לאמר להם: ממנו תראו וכן תעשו... "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי" וכו', בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך — מעשה אבות שיהא דוגמא לבנים, להראותם על מעשה מוחשי וממשי, הנה! ראו! כמה יפה! כמה טוב! כזה ראו וקדשו! ואז באים הדבור והמעשה ומתלכדים יחד לכח גדול חנוכי; והגדת לבנך בעבור זה וכו' דבור וגם מצה ומרור, דבור ומעשה! ... שניהם יחד!

יש לנו בנים "חכמים" וגם "רשעים", החכם רוצה להבין את מהות היהדות והוא שואל ומנתח את כל פרט ופרט "מה העדות, והחקיב, והמשפטים? אף אתה אמור לו כהלכות הפסח (כל ההלכות עם טעמיהן עד המשנה האחרונה) "אין כפסידין אחר הפסח אפיקומן", עליו ללמוד הרבה, לדעת ידיעות רחבות ועמוקות בידעת היהדות, ואז, ורק אז, ידע להבדיל בין כל הפרטים וידע את מהותה של היהדות, באין דעת הברלה מניין? רק עם ידיעת היהדות ידע להבדיל בין עיקר לטפל, וירגיש ויבין אז את קדושת ורוממות היהדות, אבל הרשע אומר: מה העבודה הזאת לכם (כל היהדות לגבו עבודה קשה מאד, בלי הרגשת טעם וחוץ מיתוד) ואתה — הקהה את שיניו ואמור לו בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, לי ולא לא, אלו היה שם לא היה נגאל...

ירגיש הבן הרשע בעמקי לבו כי אביו כועס עליו, מתרגש, ואומלל הוא בהיות לו בן רשע שכזה, אולי ירגיש בזמן קרוב או רחוק מוסר כליות ושב ורפא לו, אבל אזי לו להאב של "הרשע" אם הוא מרכין את ראשו בפני בנו "הרשע" שמרויח הרבה כסף ומהנה לאביו, זה "העשוי" שציד בפיו, ואיננו מוחה על מעשיו הרעים, ושתוקה — כהודאה דמיא, וסוף סוף הבן הרשע יבזה בלבו את האב השוטה ואין אונים שאין לו די מרץ וכח מוסרי לשחות נגד הזרם ולהיות תקיף בדעתו ולהגן בכל כחו על היקר וקדוש לו אב שאין להתחשב אתו ביותר, שכל יהדותו הוא רק בשבילו לא בשביל יוצאי חלציו...

קוראים אנו בפסח ע"ד תחית העצמות היבשות, ולא לחנם! יש בנו עכשיו הרבה "עצמות יבשות" שאומרים "אברה תקותנו", אלה שכופרים ב"תחית המתים"... אלה שאין בהם "לחלוחית של מצוה", בני אדם, שמחפים את ההיכל שקצים ורמשים... (סנהדרין צ"ב) הלא כה אמרו חז"ל, "ד' חשובים כמתים, סומא... עני, מצורע, ומי שאין לו בנים, יש לו בנים אבל לא לו, זרים מעמו, מספרותו, מתורתו ומכל קניני הרוח של עמו, ולפיכך על האבות

כסא וכוסו של אליהו.

בפסח מעמידין על שלחן הסדר כוס לאליהו, וכשהילד העברי נכנס לבריתו של אברהם אבינו מכינים כסא לאליהו. הכוס והכסא בשביל מה? למה? שותים בפסח ד' כוסות כנגד ד' לשונות של גאולה, הכוס של אליהו מרמז להגאולה שתבא, אליהו בעל "והשיב לב אבות אל בנים ולב בנים אל אבותם" סמל החנוך העברי השלם וההגון, המקרב שני דורות, האבות והבנים, יחד I אליהו — הגבור העממי, והקנאי הלאומי הגדול, בעל מסירת נפש בשביל האמת, ומקנא קנאת ה' צבאות, וכשמכניסים את הילד העברי בברית היהדות, שמים כסא לאליהו, כלומר: זה הקטן גדול יהיה, מקנא קנאת ה' צבאות, מוסר נפשו בעד אלקי ישראל ועם ישראל כהנביא אליהו.

האנוסים בספרד ערכו את "הסדר" "במערה", ושם במערה, מצד אחד, זהב וכסף ואבני חן, וקדושה וטהרה, ומצד השני הפחד הגדול, פחד המות, מרחק לנגד עיניהם שמא יתורעו להממשלה בתור יהודים ואחת דתם — להשרף חיים כעולה כליל על מזבח הקנאות הנוראה, ויוצקים האנוסים ומעמידים על השלחן כוס של אליהו, בכדי לשאוב מכוסו של אליהו גבורת הרוח, מרץ, אומץ, קשיות עורף, נשמה שלמה, וכחו של מסירת נפש בעד היהדות, וכמו שאליהו התחבא גם כן "במערה" ומשם יצא ברוח גבורה וקנאות להשמיד את השקר והבערות מן העולם, ככה אחוזים בני ישראל בכל הארצות הנדרפים על לא חמם בכפיהם את כוסו של אליהו בידיהם קוראים ואומרים: "שפוך חמתך על הגוים אשר לא ידעוך וכו'", "כי אכלו את יעקב ואת נוהו השמו וכו'".

חג הפסח והחנוך העברי.

כל "הסדר" היפה והנהדר שאנו עורכים בלילות פסח הוא רק — בשביל הילדים, לענינם, לחנכם בחנוך מעשי יפה עפ"י רוח חגי ישראל, והתנא קמא סובר (בפסחים דף ק"ח) לתת לתינוקות ד' כוסות (לענינם) ור' יהודה פליג עליה (לא נאה לתינוקות יין) אלא מחלקין להן קליות ואגוזים בערב פסח שלא ישנו וישאלו, כן I ישאלו הבנים, עלינו להשתדל שיתענינו בחגי ישראל, בדיני ישראל ומנהגיו וישאלו שאלות בנוגע לדתנו ועמנו, ואנחנו נשתמש בזה לבאר להם את ערך היהדות ולחבב עליהם כל קרשי בני, תשובה הבאה מתוך שאלה עושה רושם עמוק ונזכרת ביותר, אבל לצערנו הגדול הגענו לתקופה כזו שהבנים אינם מתענינים כלל ואינם שואלים כלל, אבל גם בתקופה נוראה שכזו אסור לנו להתיאש, ושאינו יודע לשאול (ועשירים אנו עתה בבנים שכאלה) את פתח לו שנאמר: והגדת לבנך!...

מפני כי אי אפשר לשום „זר“ להרגיש מה שלבו של אדם מרגיש, כך אי אפשר לשום אומה להרגיש את אותן ההרגשות היותר דקות מה שלב העברי מרגיש „והמושומדים“ הסובלים אח“כ בלבם יוכיחו ...!

הלבנה רמז לישראל! נתקשה משה במולד הלבנה, הראהו חדוש הלבנה, הלבנה מתמעט והולכת ואח“כ נולדת (מולד הלבנה) ומוסיפה להאיר... אין לה כליון, אחר החשך מאירה עוד הפעם ויש לה עתיד טוב — האומות מונין לחמה וישראל ללבנה, האומות, כמו החמה, אינם נותנים להוכבים להאיר בתבל... מחשיכים את כל הכוכבים... הנצרות רוצה לכבוש את כל העולם... חוטפים ולדי ישראל לתוך זרעותיהם... „מונין לחמה“... וישראל ללבנה... ודוקא „בסוף חודש“, בשעה שהחשך גדול ביותר, אז הלבנה מתחדשת ומתחזקת וקמה לתחיה, „ישראל נמשל ללבנה“ — ואם הלבנה מתקרבת אל החמה (אח“ע) תחשך אורה... ואם מתרחקת מוסיפה להאיר באור שלה... על הלבנה, האומה העברית, להתרחק מאור החמה „קומי אורי כי בא אורך“...

„כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יורח כבוד ה'“
הלבנה תתחדש, „החודש הזה לכם“ ...!

ל ח ג ה פ ס ה

חג הפסח הוא חג האביב, האביב של הטבע ושל חיי העם, תקופת הילדות שלו, ויסוד החג — חירות. והחירות הביאה לקבלת התורה, ויודע העם, כי אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה“.

הפסח, לדעת ר' יהודה, אינו בא על היחיד, ונאכל בחבורה, כי רק ע"י אחדות אפשר לגאולה ישראל לבא, במצרים נשתעבדו גם בחמר וגם ברוח, כמו שהשכילו חז"ל לומר; „כשם שהצפור נתונה ביד הצייד, אם מבקש ממית אותה ואם מבקש מחיה אותה, כך היו ישראל משוקעים במצרים, א"ר אבהו ב"ר אחא בשם רבינו, כך היו ישראל נתונים בתוך מצרים כעובר שהוא נתון בתוך טעיה של בהמה (מישל מצוין לעבדות רוחנית ולהתבוללות נוראה) וכשם שהרועה נותן ידו בתוך מעיה ושומטו, כך עשה הקב"ה, שנאמר: לבא לקחת לו גוי מקרב גוי (מדרש שוחר טוב ק"ז).

והנה הגאולה הרוחנית קדמה להגאולה החמרית, כי ע"י השבת שהיתה להם בטרם צאתם ממצרים וע"י „המגלות“ שהיו משתעשעין בהן משבת לשבת לומר „הקב"ה גואלם“, נשתחרר רוח העם, ומזה באה גם כן הגאולה החמרית, גם היום עלינו להשתחרר ברוח, וגאולת החומר ממילא תבא...

לרבי מייבילתי את מן הויתן לעלמא דאתי ? א"ל אין, א"ל מן אימר פסחא לאו אייבילתני ומן לויתן את מייביל לי ? א"ל מה נעביר לך, באימר פסחא כתיב כל ערל לא יאכל בו, כיון דשמע כן אזל וגזר (ירושלמי פ"א דמגילה, ועיין תוספות ע"ז י. ע"ב) אפשר להאכיל את הלוי'תן לאנטנינוס בעד מעשיו הטובים אבל לא את הפסח, אם לא שיקריב את קרבן היהדות, שימול את עצמו... ,

ובשמביאים את הקרבן פסח נחוץ לזרוק את הדם על „שתי המזוזות ועל המשקוף“, זאת אומרת על הכית היהודי, העיקר הוא בית עברי, „והיה הדם לכם לאות על הבתים“...

והיהודי בגולה הוא בעצמו הוא קרבן פסח הנשחט תמיד... שופכים את דמו... והיה הדם לאות ! „ושחטו אותו בין הערבים“ (בשעה שהדת שוקעת וגוססת) ואז נחוץ לנו להקריב קרבנות, קרבנות פסח, לפסח על תרבות הגוים, ולא נחוץ לנו כלל להקריב קרבנות ולהתיפות בשביל הגוים, „והיה הדם לכם לאות, הא אינו אלא על המשקוף מבפנים (מבילתא) „ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר“, בלי חשד של גלות, התבוללות, שבו בביתכם, בבית עברי, בסביבה עברית, עד בוקר !... ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם“.

דם הפסח ודם המילה מחיים את היהודי שלא ימות ויתבולל בין הגוים, ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך, ואומר לך בדמיד חיי, ואומר לך בדמיד חיי, זה דם פסח ודם המילה (מ"ר שה"ש פ"א), ומה נכבד הוא רעיונם ז"ל „לפי שהיו ישראל במצרים מניחין את המילה, כדי למצוא הן בעיני המצריים, לפיכך הפך לכם לשנוא עמו, כיון ששחטו את פסחיהן היו המצריים חורקים עליהם שיניהם ולא היו יכולין לומר כלום, כי נפל פחדם עליהם... מיד א"ל מיש"ר כל ערל לא יאכל בו, אמרו מה נעשה ? אם נניחנו שלא לקיים מצות הקב"ה הרי המצריים חורגים אותנו על ששחטנו את תועבותם, מיד מלו כולם והיה מתערב דם פסחיהם עם דם הברית, לקיים מה שנאמר ואעבור עליך וכו', דם מלה ודם פסח (פסיקתא זוטרותא).

קדוש החדש רומז גם כן להתחדשות ישראל „יפה כלבנה, למה נמשלו ישראל ללבנה? מה לבנה שולטת ביום ובלילה, כך ישראל שולטין בעוה"ז ובעוה"ב, יכול שיהיו חסרין כלבנה שהיא חוסרת בכל חדש וחדש ? ת"ל ברה כחמה, מה חמה זו שלימה, כך ישראל שלימין במצוות (מדרש שוה"ט כ"ב)

זאת חקת הפסח וכו' כל ערל לא יאכל בו, זה שאמר הכתוב לב יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זר, מהו כך ? אלא כשם שהלב מרגיש בתחלה בצרה שהוא מיצר, כך כשאדם שמח, הלב מרגיש תחלה (שמו"ר) וכשם שהלב הפרטי של אדם פרטי מרגיש את צרתו ושמחתו הוא „ובשמחתו לא יתערב זר“,

לפרשת החודש

נוראים המה חיי הגלות, הגדולים והגאונים של עמנו עובדים בגולה בשביל עמים אחרים, להעשיר את ספרותם ותרבותם וקניני רוחם, ולא בשבילנו! הצדיקים וגדולי האומה שנותנים את כחותיהם לנו יש להם גלות חצוני ופנימי נורא מאד, בתנאי הגלות אינם ניכרים ואינם נראים כבשרונותיהם הנעלים, "החודש הזה לכם", אמר לפניו רבש"ע ת' שנה אמרת לנו להשתעבר ועדיין לא שלמו? א"ל כבר שלמו, שנאמר הנה הסתיו עבר, מיד גלו הצדיקים את ראשיהם שהיו מכוסים, שנאמר הנצנים נראו בארץ, אלו הן שבטו של לוי שהיו צדיקים כולם (שמו"ד פט"ו) כן הוא הדבר, בגולה ראשי הצדיקים מכוסים...

ומי מנה את מספר ההרוגים, הנטבעים והנשחטים על קדוש השם במשך הזמן הארוך של הגלות, "עליך נהרגנו כל היום, נחשבנו כצאן טבחה", מה יונה פושטת צוארה לשחיטה כף ישראל, הלכות שחיטה לומד ומשנן לו העם העברי בגלותו זה אלפים שנה, מוסר את צוארו לשחיטה ושפתיו דובבות, "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", וגם משה רבינו נתקשה בשחיטה, נשתומם על הכח הגדול של מסי"נ שיש לו להיהודי בגולה, "רע"ק אומר זה אחד מג' דברים שנתקשה משה והראהו הקב"ה באצבעו וכו', וי"א אף שחיטה נתקשה משה... שנאמר זה הדבר אשר תעשה את המזבח... (מכילתא וילקוט תרומה).

והתחדשות העם הוא בידי העם עצמו, "היום, אם בקולו תשמעו", הוא התאחדו יחד כל מפלגות העם להרים את מצבו של החנוך העברי, להרים רוח תורתנו הקדושה, אז בודאי היינו באים אל תוך ארצנו, ארץ האבות והבנים, "החודש הזה לכם (התחדשות העם לכם היא) הוא מסור בידכם ואין אתם מסורין בידו"... (ילקוט בא).

אבל דא עקא, היהודי כשהשמש זורחת, כשטוב לו, איננו מתגעגע לארצו, "וישמן ישורון ויבעט", רק כשעננים גדולים מחשיכים את שמי חייו, אז העננים מביאים אותו לארץ ישראל וגם גואל ישראל יבא, "עם ענני שמיא"... "והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני בירושלים, והאיד באים ר"ח וישבת כיסוף העולם? אלא העבים באים וטוענים אותם ומביאים אותם לירושלים, והם מתפללים שם בבוקר (בזריחת הגאולה) והוא שהנביא מקלסם מי אלה כעב תעופינה (פסיקתא).

קרבן פסח הוא סמל של לאומיות, "כל ערל לא יאכל בו", אפשר לחסידיו אוה"ע שיהיו בני עוה"ב, אפשר לרבי הקדוש להיות ירדו של אנטונינוס, אבל אי אפשר לו להאכילו את הפסח, "החודש הזה לכם, ולא לאוה"ע", אנטונינוס אמר

אחר ששורפים את הפרה, לוקחים את "אפר" הפרה ומטהרים טמאים. ובכן אחר שריפה וכליון, באה תחיה וטהרה "מטהרת טמאים, משל ודונמא היא הפרה האדומה לעם ישראל, גם עם ישראל בשעה שאתה רואה את אפרו, גסיסתו, ואפרו צבור ע"ג המזבח... כל תאמר כי אכרה תקותו, לא ולא! להיפך, בשעה, "כי שחה לעפר נפשינו, דבקה לארץ בטננו" אז — "קומה ה' עזרתה לנו! זקנה מצד אחד — והתחדשות נעורים ותחיה מצד שני, והעם העברי, העם הנצחי, לעולם יחיה!!!

וסוד זה הבינו חז"ל בדרשם "פרה אלו ישראל, שנאמר כי כפרה סוררה סדר ישראל, אדומה אלו ישראל, שנאמר אדמו עצם מפנינים, תמימה אלו ישראל שנאמר יונתי תמתי, אשר אין בה מום אלו ישראל, שנאמר כולך יפה רעיתי ומום אין בך, אשר לא עלה עליה עול זה דורו של ירמיה שלא קבלו עליהם עולו של הקב"ה, ונתתם אל אלעזר הכהן, זה ירמיה מן הכהנים אשר בענותו, והוציא אותה אל מחוץ למחנה, ועמיה הגלה לבבל, ושחט אותה לפניו, את עיני צדקיהו עור ואת בניו שחטו לפניו, ואסף איש טהור זה הקב"ה, דכתיב ה' איש מלחמה וכתיב טהור עינים מראות ברע, את אפר הפרה אלו גליותיהם של ישראל, והניח מחוץ למחנה במקום טהור, זה ירושלים שהיא "טהורה" (ילקוט חוקת).

ועכשיו בשעת המלחמה הגדולה שאין על עפר משלה בשעה שהמצב נורא הוא ער מאד, נאולת ישראל ממחרת לבא, הלא כה אמרו חז"ל, מלה"ד לאב ובן שהיו מהלכין בדרך, נתייגע הבן, אמר לאביו; אבא היכן היא המדינה? א"ל בני, סמן זה יהא בידך, אם ראית בית הקברות לפניך, דע כי המדינה קרובה לך, כך הנביא אומר לישראל, אם ראית הצרות שיכסו אתכם מיד אתם נגאלים, שנאמר יענף ה' ביום צרה (דב"ר פ"ב, ומדרש שוח"ט). (והדרשנים והמטיפים המומחים ימצאו לכשידקדקו, כי ההפטרה של פרשת פרה היא נמשל אל פרשת פרה, ויש בזה משל ונמשל, פ' פרה המשל, וההפטרה — הנמשל).

ובזמנינו זה, שרואים אננו "בית הקברות לפנינו", כל העולם הוא "בית הקברות" גדול, אות הוא כי "המדינה קרובה לנו", ועוד מעט וגאל בעזת"ש גאולה "עלמה, אמן! ואמן!

הערה נחוצה

עבודה זו של שחיטת "הפרה" שבאדם הפרטי ובחיי הגוי כולו בנוגע לעבודת העם ולתחיתו היא עבודה קשה ונחוצה, ועבודה מתמדת, "שלא יסיה דעת ממנה", (יומא מ"ב ע"א) ולשחוט את הפרה אפשר רק ע"י תורת ישראל והשפעת בית הכנסת העברי ולא עפ"י שיטות שברו אנשים מלבם הם "שחט את הפרה שלא כנגד פתח ההיכל פסולה (זכחים קי"ג ע"א, רמב"ם הלכות פרה אדומה פ"ד הלכה ה')

לפרשת פרה

על כל אדם מישראל להשתדל להגביר את הרוח על החמר, ולשרוף את "הפרה" שבו... ואל יתיאש האדם בראותו תבל מלא גשמויות גסה ומכוערה. רדיפה אחרי הזון ותאות בשרים, שקר וצביעות, ואל יאמר כי אי אפשר להגביר את הרוח שינצח את הנסות והשקר שבחיים, אל יאמר כי אי אפשר לשרוף את "הפרה" שבו, כי באמת אפשר ואפשר, אפשר לבן אדם פשוט להיות טהור ונקי יותר ממלאכי השרת, זאת חקת התורה, הה"ד מי יתן טהור מטמא, כגון אברהם מתרה, חזקיה מאחז, ישעיה מאמון, מרדכי משמעי, ישראל מעכו"ם, העוה"כ מעוה"ז (מ"ר פו"ט) ובכן אפשר להוציא "טהור" מ"טמא", אברהם מתרה, ישראל מעכו"ם...

הפרה באה לכפר על מעשי העגל, מי שעובד לעגל הזהב, לצבור כאפר כסף וזהב, עליו לשרוף את "הפרה" שבו ושב ורפא לו, וחז"ל מספרים לנו, "מעשה אמרו רבותינו פ"א אברה ייספה של בנימין אמרין אית מרגלא טבא דלכותא לדמא בן נתינה וכו', מה פרע לו הקב"ה? א"ר יוסי בר אבין אותו הלילה ילדה פרתו פרה אדומה ושקלו לו ישראל משקלה זהב (קדושין ל"א ע"א, ירושלמי פאה פ"א, ילקוט איוב רמז תתקכ"ג) איש שהפסיד כל כך הרבה זהב בשביל כבוד אב, שלא להעיר אותו משנתו, איש שעמד בנסיון קשה שכזה, ילדה פרתו פרה אדומה, מפני כי בזה הוא שרף את הפרה שבו...

ואיש שמסור רק לעניני פרה, לבהמיות, לארציות, לחיי הגוף ולא לחיי הנפש, מי שהוא "בעל גוף", בלי נפש, טמא הוא, ויש בזה מאמר נפלא ומצוין מאד בספר הזוהר, שמכטא בזה רעיון פילוסופי עמוק במשפט קצר כדרכו תמיד, וזה לשונו: "כל הנוגע במת בנפש אדם, תנינן כד אפיק נשמתין מבני נש... אשתאר מיניה גופא מסאבה, וסאיב ביתיה... וסאיב לכל אינון דמקרבין ביה, הה"ד הנוגע במת יטמא, וע"ד כיון דאיהו ניטל נשמתו וסאיב גופא, כדון אתיהיב רשותא לכל אינון סטרא דמסאבותא לשרוי עליה (זוה"ק פ' בראשית) כי בשעה שהאיש "אפיק נשמתיה", ונשאר "בעל גוף" גם ומגושם אז "סאיב ביתיה" כל בני ביתו לא יתנהגו אז ברוח התורה והמצוה, "וסאיב לכל אינון דמקרבין ליה", כי השפעתו גדולה לרעה על כל הסובבים אותו, ורשע שכזה בחייו נקרא מת, והתורה אמרה: "כל הנוגע במת יטמא" ! ! !

"א"ר אמי למה נסמכה מיתת מרים לפ' פרה אדומה?" לומר לה, מה פרה אדומה מכפרת, אף מיתתן של צדיקים מכפרת", (מו"ק כ"ח ע"א) פרה אדומה "מכפרת", מלשון "בעי לכפורי ידיה בהחוא גברא", הרעיון של שריפת הפרה, מכפר, מקנה את הגשמויות, את הפרה שבאדם, כך מיתת צדיקים מכפרת, כי במות צדיק הדור ועורכים הספרים אחריו, העם מתעורר ומבין כי לא "הגוף" הוא העיקר, רק הרוח ! ובה מכפרים, מקנחים, את הפרה שבאדם...

משה להלהיב את לבם ורוחם של ישראל, ואז ישראל לוחם ומנצח, ישראל יש, עמלק יש, אבל איפה הוא משה? איה? ...

ובאו חז"ל ומלמדים אותנו מתוך מאורע זה של מלחמת משה ועמלק לסתוב כמה נחוץ לכל אדם מישראל להשתתף בצרכי צבור, "ת"ר בזמן שישראל שרויין בצער ופירש אחד מהו, באין ב' מלאכי השרת שמלווין לו לאדם ומניחין לו ידיהו על ראשו ואומרים: פלוני זה שפירש מן הצבור אל יראה בנחמת צבור, ותניא אירך בזמן שהצבור שרוי בצער אל יאמר אדם אלך לבייתי ואוכל ואשתה שלום עליך נפשי, ואם עושה כן וכו' אלא יצער אדם עם הצבור, שכן מצינו במ"ר שנאמר וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו, וכי לא היה לו למשה כר או כסת אחת לישיב עליה? אלא כך אמר משה: הואיל וישראל שרויין בצער אף אני אחיה עמהם בצער, וכל המצער עצמו עם הצבור וזכה ורואה בנחמת צבור (תענית י"א ע"א). כן, לוא היו לנו כאלה "שמצערים עצמם עם הצבור", לא היה לנו אותו המצב של הפקר שיש לנו עכשיו, וכל היה לגרש את רוחו של עמלק ממחנינו, אבל דא עקא, אין איש שם אל לב, "אינם מצערים את עצמם עם הצבור"... ואינם מסוגלים להבין ולראות את "אבנו" של משה ולפיקד אמרו חכמים "הרואה אבן שיישב עליה משה בשעה שעשה יהושע מלחמה בעמלק, צריך שיתן שבח והודאה לפני המקום (ברכות נ"ד ע"א)...

והיסוד הבריא של מלחמת עמלק ומפלתו הוא בחנוך עברי הגזו, ולא לחנם אמרו חז"ל, "שלוש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, להעמיד להם מלך, ולהכרית זרעו של עמלק, (זרע, בנים, שיש בהם רוחו של עמלק...) ולבנות להם בית הבחירה (סנהדרין כ"ו ע"ב) "מלחמה לה' בעמלק מדור — דור", עיקר המלחמה בעמלק היא בעבודה המסורה מהדור הישן אל הדור החדש, חנוך הגזו "מדור דור"...

ומנהיגי מלחמה שכזו צריכים להיות רצינים, ולא צבועים, ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים, למה ליהושע? א"ל זקניך אמר את האלהים אני ירא, וזוה כתיב ולא ירא אלקים, יבא בן בנו שאמר את האלהים אני ירא ויפרע ממי שנאמר עליו ולא ירא אלקים (מ"ר פ"ו כ"ו), רק על הירא אלהים באמת גלהם עם העמלקים שלנו, ולא הצבועים...

"והיה כאשר ירים מישה ידו (גם בעתיד...) וגבר ישראל, וכאשר יניח ידו, וגבר עמלק... וידי משה כבדים (לאחר את כל חלקי העם כאגודה אחת) ויקחו אבן (יסודי היהדות) ואהרן וחור תמכו בידיו (הכהן הרודף שלום ועובר את העם, והקנאי הלאומי שמוסר את נפשו בשביל העם, והעם שופך את דמו כמים, זהו חור, שנהרג ע"י העם כמבואר במדרש) מזה אחד ומזה אחד... והידי אמונה, כחו רק באמונה, אי אפשר ואסור לחנך את העם רק בלאומיות ולא בדת, "עד בא השמש"... והדברים מובנים למבין. אשרי המוכחה!

ולמחות את שמם כמה שקראו בענין זכור וכו' (פסיקתא) ובכו — הצדיקים הגדולים נזכרים וגם הרשעים הגדולים נזכרים, אבל מה רב ההבדל ביניהם ? ...! גם עמלק נזכר, זכור את אשר עשה לך עמלק" אבל — ימח שמו ! ... "ונמח זכורו" (פדר"א פ' מ"ד, ומ"ת כי תצא) ורק מי שמורה בתחית העם מוכשר להלחם ולנצח את רוחו של עמלק, "למה אמר ליהושע צא והלחם בעמלק ? יוסף הודה בתחית המתים, פקוד יפקוד, ועשו כפר בתחית המתים, הנה אנכי הולך למות, אמר הקב"ה יבא יוסף יהודה בתחה"מ ויפרע מן עשו שבפר בתחה"מ (פסיקתא) רק מי שיש אמונה חזקה בתחית העם, ובתחית המתים, מוכשר הוא להלחם עם מי שכופר בתחיה...

רוחו של עמלק עושה מהפכה נוראה בנו. רק אם יש בנו "נחשלים" יותר מדאי, שאינם חזקים באמונתם, "ויזנב בד' כל" הנחשלים" אחריו... בשעה שהאמונה רופפת, בשעה שהכפירה כיסורי הדת מתרכים אז — ויבא עמלק ! "ויקרא שם המקום ההוא מסה ומריבה, מה מריבה היה שם ? רבותנו אמרו : אם מהרהרים אנו בלבבינו והוא יודע מה שאנו מהרהרים נעבדנו, ואם לאו נמרוד בו, אמר הקב"ה אתם מבקשים לבדוק אותי, יבא הרשע ויבדוק אתכם, מיד ויבא עמלק (שמות רבה פ' כ"ו) והאסון הוא, שעמלק ורוחו, רוח הכפירה וההתבוללות, שורר במהנה ישראל פנימה, אצל ראשי הקהל, נשיאי בתי כנסיות, מנהלי בתי צדקה וחסד, ואז, פגיעתו רעה מאד, "צא הלחם בעמלק, מכאן אתה למד שהיה תחת ענני הכבוד, שאין אומרים צא אלא למי שהוא שריו בפנים... (מ"ר שם) וע"י חנוך רע נברא עמלק, "פעולת צדיק לחיים", אר"ת זה אליפו שגדל בחיקו של יצחק, ותבואת רשע לחטאת, זה עמלק שגדל בחיקו של עשו... (מ"ר דברים פ"ב) ולנצח את עמלק אפשר רק בכח התורה "אנכי נצב על ראש הגבעה, אני אין כתיב כאן אלא ואנכי, בזכות אנכי, בזכות התורה, (פסיקתא) "אין השונא בא אלא על רפיון ידיהם מן התורה (מכילתא פ' שירה) "לפי שהיה עמלק נכנס תחת כנפי ענן וגונב נפשות מישראל — והורגן ! (שם) נפשות ישראל נמצאות במצב בטוח "תחת כנפי ענן", כרהוב היהודים, בסביבה יהודית, ובשבא עמלק, המתבולל, אז "גונב הוא נפשות מישראל, והנפשות שנופלות תחת ידו, הן — הרוגות... "חתך את המילות וזרקן כלפי מעלה, טול מה שבהרת (שם) הסיר מהם את החותם הלאומי, מקרבם להתבוללות מהמתקנים הראשונים עד ימינו אלה, "שהרפיכו ספרים להוכיח כי אסור ליהודים משכילים למוץ את בניהם, זהו פרי רוחו של עמלק... "וואמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא (מן הענן, מכילתא) והלחם בעמלק... מחר אנכי נצב על ראש הגבעה (להלחם את לב העם) ומטה האלהים בידו, והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, וכאשר יניח ידו וגבר עמלק, וכי ידיו של משה עושות מלחמה, או שוברות מלחמה ? אלא לומר לך, כל זמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדים את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים ואם לאו היו נופלים (ר"ה כ"ט ע"א) על

מי שבקי בדברי ימי ישראל הוא יודע כי לוא אספנו כולנו את המליונים שבזבנו לצורך עזרה לנגועי הפרעות שבגולה כי אז הכסף והזהב הרב ההוא היה מספיק לנו לבנות את ארצנו הקדושה ולהקים את חורבותיה. אבל דא עקא, אי המן שוקל שקלים על ישראל „עשרת אלפים ככר כסף“ אנחנו שוקלים את כסף ואין פוצה פה ומצפצף, וכשהזהב דרוש לבנות את ארצנו, כשהדרוש הוא לא המן רק עם ישראל בעצמו אז כמה קשה הדבר שיתנו, „אמר רבי שמעון בן לקטי“ גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד המן הרשע לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדיש שקליהם לשקליו (מגילה י"ג) הקב"ה מקדים את שקלינו לשקלי המן, ואנחנו אנחנו מקדימים את שקלי המן לשקלינו, כמה גדולה החרפה ? !

ופרשת שקלים מלמדת אותנו עד כמה נחויז לנו להשפיע על כאו"א מישראל, שישתתף בעבודת הצבור, וכשישבנו בארצנו, „מישישבו במקדש התחילו למשכן את ישראל על שקליהו, כדי שיהו קרבנות צבור קרבין מהו (שקלים פ"ו) ובקרבנות צבור על כל יחיד להשתתף בזה, ואין לו רשות לשחרר את עצמו ולהפטר מעבודה צבורית.

וכשישראל נותן את שקלו לבנין היהדות אז משה רבינו לא מת, רוחו של משה, נותן התורה, מרחפת אז עלינו ונותנת לנו כח של תחיה עברית, „אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע משאני מת אין אני נזכר ? א"ל הקב"ה כשם שאתה עומד עתה ונותן להם פ' שקלים ואתה זוקף את ראשן כך בכל שנה ושנה שמוראין אותה לפני כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן (מד"ת). עלינו עבשיו לשקול את שקלינו בשביל בנין היהדות, ובנין הארץ והעם, ונזכה לשקול את שקלינו בארץ ישראל בבית המקדש, אמן כיה"ר, אמן !

לפרשת זכור

לנצח ולהשמיד את רוחו של עמלק זהו חובתנו, וכשמרגישים אנו כי רוחו של עמלק מתחיל לפעפעע ולהדור אל תוך מחננו, מחנה ישראל, אז עלינו להזדיין בכל כחותינו לגרש מתוכנו את רוחו של עמלק, והאמצעי היותר טוב הוא ; חגור עברי הגון, „זכור את אשר עשה לך עמלק“, ר"פ בשם רשב"ג אומר מסורת אגדה היא ביר בניה של רחל עשו נופל (בירי בנים של אם עבריה שקבלו חנוך עברי הגון מפלתו של עשו...) לכך אמר משה ליהושע בחר לנו אנשים וצא להלחם בעמלק מפני שהוא משבט יוסף... (מ"ד) עלינו לזכור ולהזכיר לבנינו את גבורי הרוח אשר לנו, כשם שנחויז לזכור לרעה את שמות גבורי הבשר „כתב זאת זכרון בספר, א"ל משה, רבש"ע הצדיקים כתוב בהן זכרון ? א"ל הקב"ה חייך זכרונם של צדיקים כדי ליתן להם מתן שכר לע"ל, זכרונם של רשעים כדי ליפרע מהם

לפרשת שקלים

השקל הוא קדוש ונורא כאחד, וזה אדם ושוקל את שקלו לבית המקדש, להחזרת בתי ת"ת ויישובות, להחזקת בתי כנסיות ובתי מדרשות, לבתי הצדקה והחסד, הרי השקל הזה קודש הוא, לא זכה — שוקל את שקלו על דברים וענינים המהרסים את גופו ואת נשמתו כאחד, גונב וגוזל ונשבע לשקר ומרמה את הבריות, מחלל שבת וכל קודש, והכל בשביל השקל, ישנם אנשים שמוכרים את נשמתם, את הצורה האלהית שבם בשביל השקל, בשביל בצע כסף, ויש בזה מליצה נפלאה מאד בדברי חז"ל "כד דמך ר' נחום איש קודש קדשים חפון אפוי אונקתא מהלצתא (נמחקו פני הצורה מעל המטבע וכו'), ולמה קורין אותו נחום איש קודש קדשים? שלא הביט צורת מטבע כל ימיו (מ"ר קהלת פ"ט) "המטבע" נחוצה לכולנו, אבל למכור את "האני", את "הצורה" שבאדם בשביל המטבע, זהו אסון נורא מאד, ואיש קודש קדשים כר' נחום הביט על מטבע, אבל לא על "צורת" מטבע, מטבע שישעבדה וכבשה "צורה" לתיבה עליה לא הביט... ובמותו כפרו הספרנים בשבח מדתו זו, וזה פעל לשעה על העם להתרומם מעט ולהבין את ערכה של המטבע ואת ערך "הצורה" שלא למכור א"ע בשביל המטבע, ונמחקו פני הצורה מעל המטבע... ולא להנם משה מעורר את העם לתת את שקליו, כי השקל כופר נפשו של האדם הוא, הלא האדם מסכן א"ע בעברו ארחות ימים בשביל הכסף, ואם שוקל את שקלו לצדקה, את נפשו הוא נותן, "אמר משה, מצינו שפריון נפשו של אדם כבר כסף, שנאמר (מלכים א' ב') והיתה נפשו תחת נפשו או כבר כסף תשקול...". ולפיכך יש הבדל גדול מאד בנתינת צדקה, יש כאלה שבסוף לא נחשב בעיניהם לאומה, יש להם הרבה, ובטבע אינם קמצנים, ונותנים! אבל לבם ונשמתם אין אתם, יש קרירות נוראה ב"הצדקה" שלהם ואינם יודעים להבחין בין צדקה לצדקה, אמר ר' מאיר נטל הקב"ה מטבע של איש, מתחת כסא הכבוד, והראהו למשה וא"ל זה יתנו (מדרש וילקוט כי תשא) יתנו מטבע של איש, בהתלהבות! בלב ונפש, ואז יחוללו נפלאות בכספם.

ומה שנוגע לבנין היהדות, לברא מרכז רוחני, על כל אחד מישראל להושיט את ידו ולתת את כספו, גם כהני העם "הכלי קודש" שלנו, גם עליהם לתת לצורך זה, וכל כהן שאינו שוקל חוטא" (שקלים פרק א', ילקוט שם)

השקל מרמז לאהדות, הלא בשביל זה עליהם לתת מחצית השקל ולא שקל שלם, בשביל לרמז כי כל אחד ואחד מישראל הוא רק חצי, ורק כשמתאחד עם כלל האומה הוא שלם, כידוע למעיון בספרים וזהו הרמז בדברי חז"ל כי השקל בא לכפר "על שמכרו בכורה של רחל" (ירושלמי שקלים פ"ב, ילקוט) על בנידת אחים, על שאח מוכר את אחיו השני, והנה השקל בא לכפר ומרמז וקורא לאהדות כל חלקי האומה, ואז "שקל איש בבית נכון רם ונשא".

זה יום טוב, וכה"א ושמחת בחגיה, ששון זו מילה, וכה"א שש אנכי על אמרתך, ויקר אלו תפלין, וכה"א וראו כל עמי הארץ וכו' ותניא ר' אליעזר הגדול אומר אלו תפלין שבראש (מגילה ט"ז ע"ב) מפני כי סוד קיום האומה העברית הוא רק ע"י קיומם של הרברים המנויים בזה למעלה והתגשמותם בחיים.

מרדכי היהודי.

„ר"ש אומר לפי שהיה בן האבות מזרע המלוכה, והיה עוסק בתורה כל ימיו ולא נטמא בפיו מכל מאכל טמא, ולא נהנה מסעודתו של אותו רשע, נקרא שמו יהודי (ילקוט) רק למי שאלה לו יש לו הזכות להקרא בשם הגדול והקדוש „יהודי“, ויהודי זה איננו עבר, ואיננו מתרפס לפני רגלי מי שהוא, מרדכי איננו כורע ומשתחוה להמן השר הגדול שנושא צלם על לבו, „כי הגיד להם אשר הוא „יהודי“ מתגאה במולדתו ובצור מחצבתו, מוסר נפשו לקדש שם שמים ושם ישראל, ומבין את הנחיצות של חנוך עברי הגון „פ"א חזר מרדכי על כל המניקות ולא מצא לאסתר מיניקה, והוא היה מיניקה, כדרדש ר"א בצבורא גחיד צבורא, א"ל ולא מתניתא היא ? חלב הזכר טהור (ילקוט ומ"ר) לא רק ביניקה חמרית הכתוב מדבר, אלא ביניקה רוחנית, בחנוך עברי הגון, „והוא היה מיניקה“, „וחלב של זכר טהור“, מי שמניק בחלב התורה והיהדות את בני הנעורים והילדים של עמנו הוא — טהור ! זבעת צרה גדולה ונוראה, מרדכי שואל את התינוקות „פסוק לי פסוקיך“, המן רוצה לאבד ולהשמיר בראשונה את התינוקות של בית רבן, אבל התינוקות כרוכים אחרי תורתו והנהגתו של מרדכי, ומרדכי המלמד תורה להתינוקות הוא — הגואל !... ומרדכי הוא אות ודוגמא משל וסמל לעם ישראל „מוניטין של מרדכי, שק ואפר מכאן, עטרת זהב מכאן (מ"ר פל"ט)

חיים אנו עכשיו בתקופה גדולה וגם נוראה עד מאד, קשה לנו לשמוח בשמחת החיים, וחכמינו אומרים לנו, „חייב אינש לבסומי בפורי עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי“. תנאי החיים של היהודי בגולה המה כל כך נוראים ואומללים, עד כי אם לא „יבסום“, אי אפשר יהיה לו לשמוח... ואם לא יחייבו אותו לבסום לא „יבסום“, ולפיכך אמרו „חייב אינש לבסומי בפוריא"... אבל אל נא נתיאש, מה שהיה הוא שיהיה, הלא רואים אנו מה שהיה להמן זה שרצה להשמידנו מן העולם „המן ובלעם מה שבקשו לא נתן להם, ומה שבידם נטל מהם“ (מ"ר בראשית פ"ב) ככה יהיה עם כל שונאי ישראל, ועם ישראל ישוב לארץ ישראל, אמן ! ואמן !

יצא מלפני המלך" וכו' מוניטין שלו מרדכי מכאן ואסתר מכאן.. (מ"ד פ"י)
ולא לחנם אומר ריב"ל "נשים חייבות במקרא מגילה שאף הן היו באותו הנס (מגילה
ד' ע"א).

פרעות ביהודים.

דבר ידוע הוא למי שבקי בקורות ישראל, כי הרבה פעמים עשו העמים
פרעות ביהודים, הרגו, שחטו, חססו, וכל זה נעשה רק בשביל דבר אחד, בשביל
להתעשר על חשבון כספם ורכושם של היהודים, גם המן הרשע רצה להשפיע על
המלך שיעשה פרעות בישראל בשביל להעשיר על ידי זה את גנזי המלך, והוא אומר
לו; "אם על המלך טוב יכתב לאבדם, ועשרת אלפים כבר כסף אשקול על ידי
עושי המלאכה (המיונים על מלאכת המלך, להכנים ולהוציא, געשעפטס פערזואל-
טער, בלע"ז) ויפה אמר חכם אחד שאין טעם "אשקול" אשלם מכסאי, אלא המן
אומר למלך כי ע"י שיחרגו את היהודים וישללו את רכושם הרב "אשקול" אני
אחיה הגורם בזה לשקול אל גנזי המלך עשרת אלפים כבר כסף, כי עשרם בודאי
יעלה לסכום גדול שבוה, ומה שהיה מלפנים הוא גם היום, ברוסיא, ברומניא,
וביתר הארצות, ארצות חשך, עד ירחם ה' את עמו ויגאול אותם וישיב בנים
לארצם.

הזכרון והמעשה.

"וימי הפורים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור — כשעם ישראל
קשור ודבוק אל הדינים ואל המנהגים היפים שלו, אז ימי הפורים האלה נעשים
אבל בדורנו זה באמריקא מי מרגיש את יפיו של חג הפורים, כמו שהיינו מרגישים
באותן הארצות שכאנו משם? ובכן, פה בארץ זו, "ימי הפורים האלה נזכרים
ולא נעשים, וכשנחנך את בנינו ברוח התורה והמצוה אז ימי הפורים יהיו נזכרים
וגם נעשים!..."

ישראל ומנהיגיו

"כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורש, וגדול ליהודים, ורצוי לרוב
אחיו, דרש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו"—כאמת נפלא הדבר! איש שהוא
משנה למלך, ודרש טוב לעמו, וגדול ליהודים, ודובר שלום לכל זרעו, ובכל זה,
"רצוי לרוב אחיו ולא לכל אחיו"... כמה קשה למנהיג בישראל להיות רצוי
לכל אחיו? ...!

סוד קיום העם.

"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", לפי הפשט הפשוט, הדליקו
נרות ואכזקות להאיר את כל הרחובות בתור פרסומי ניסא, אבל ר' יהודה חדר
לתוך מסתרי נפש האומה והשכיל להבין כי ע"ד כוונה שניה לוטה בזה כונה אחרת
לגמרי, "אמר ר' יהודה אורה זו תורה, וכה"א כי נר מצוה ותורה אור, שמחה —

הלא בודאי כי לא היה יודע את לשונם איך שהחליטו להרעיל את המלך, כי אז אי אפשר היה לו למהר גאולתם של ישראל, לוא היה "איש" אבל לא, "יהודי" כראוי, כי אז לא היה מתעניין כלל וכלל במצבם הנורא של ישראל, והגאולה לא היתה באה על ידו, אבל איש וגם יהודי היה בשושן הבירה, לא בכפר או בעיירה קטנה, ששם קל מאד להיות יהודי הגון, אלא בשושן הבירה, עיר גדולה מאד, ורק איש שכזה גרם לגאולתם של ישראל, נחזין לנו לחנך את בנינו שכ"א מהם יהיה איש יהודי, לרכז ולאחד את היהדות ואת האנושיות, ואז, ורק אז, יהיו לנו בנים שבהם נתפאר.

אסתר — זהו שם פרסי, ושמה בלשון הקודש היה הרסה, והוראת אסתר בלשון פרסי זהו — כוכב, לרמז על יפיה, האירה ככוכב, ודוקא ע"י יהודי ויהודית בני זמנם משכילים ומבינים את החיים באה גאולת העם!...

האשה העבריה

"לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה, כי מרדכי צוה עליה אשר לא תגיד".

ישנו בנו בנות שמתביישות במקור מחצבתן שאין להן שום אחבה וחבה לעמן, לשפתן, ולכל היקר והקדוש לעמן, זרות ונכריות הן לנו לגמרי, וכשנמצאות בסביבה בלתי יהודית, בחברה נכריה, אז אינן מגירות את מולדתן ואת עמן, וגם אסתר לא הגידה את עמה ואת מולדתה, אבל לא מפני שמתביישת היא בעמה, לא ולא! רק מפני "כי מרדכי צוה עליה אשר לא תגיד", מתיירא היה מרדכי אולי אם ידע המלך את מולדתה ואת עמה אז, משנאת ישראל לא תצמח תשועת ישראל, אבל אסתר היא מסורה בכל נימי נשמתה אל עמה, היא מתנאה בעמה היקר והקדוש, היא מתחננת ואומרת אל המלך "נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי", וידוע הוא כי "בקשה" גדולה יותר "משאלה" ובכן עמה יותר חביב לה מנפשה היא, הלא כה אמרה "נפשי בשאלתי", רק שאלה, ועמי בבקשתי, כי העיקר אצלה חיי הכלל, אושר האומה, אסתר הבינה והרגישה את הסבה והמקור של צרות היהודים והיהדות, וזהו — אי אחדותם, וזה גרם לחרבן מקדשם וארצם ולכל התלאות אשר מצאונו זה כאלפים שנה בחשכת הגלות, ולפיכך היא אומרת: "לך בנוס את כל היהודים", רק כשיבנסו כולם כאחד, יגאלו גאולה שלימה, בכנוס ולא בפזור גאולתם של ישראל, וחז"ל אמרו: "היא אסתר משכנסה למלכות והיא עד שלא נכנסה למלכות (ילקוט) אסתר היא שומרת שבת כראוי לה, ואת שבע הנערות, אמר רבא שהיתה מונה בהן ימי השבת (שם בילקוט ובמדרש) שומר מצוה לא ידע דבר רע, זו אסתר, שהיתה עסוקה במצות בעור חמין (מ"ר קהלת פ"ה) ר' ירמיה אומר שהיתה מראה דם נידה לחכמים (מגילה י"ג ע"ב) ורק במקום שיש לנו אנשים וגם נשים, נשים שמסורות לעמן ולקניני הרוח אשר לעמן, שומרות תורה ומצוה אז אפשר לה לגאולתם של ישראל לבא, ומרדכי

ומטמאים את כל "השמנים" "שבהיכל", הרב הוא נבזה ושפל בעיני היונים "שנכנסים להיכל", התורה מושפלת בעיניהם "השמן" שלנו המה מטמאים, חשך בעולמנו, הדליקו את הנר, נר של חנוכה ! !

"אם שמרתם נרות של שבת אני מראה לכם נרות של ציון, והיה לך ה' לאור עולם והלכו גוים לאורך, ואיזה אור הקב"ה מאיר לישראל ? באור הצדקה, שנאמר וזרחתה לכם יראי שמי שמש צדקה (ילקוט בעלותך), כן הדבר ! שבת חנוכה היום ! יבא הנר של חנוכה ויאיר את השבת העברי, כי בלי השבת העברי אי אפשר להגאולה שתבא, נר של שבת ונר של ציון עומדים על שולחן אחד !.. ומי שבא ומדליק את הנר של שבת הוא מדליק שני נרות ביחד... ואז יבינו כל באי עולם כי דרישת הצדק היא שתשוב ארץ ישראל לעם ישראל, "וזרחתה לכם יראי שמי שמש צדקה", ואני מראה לכם נרות של ציון".

"אשרי המחכה ויגיע לימים אלה".

לפורים

השפה העברית.

וישלח ספרים אל כל מדינות המלך אל מדינה ומדינה ככתבה ואל עם ועם כלשונו להיות כל איש שורר בביתו ומדבר כלשון עמו — יפה עשה אחשורוש, כי היו להם נשים רבות ממדינות שונות וכנהוג עוד גם עתה בארצות המזרח, והשפה היא היסוד של כל קבוץ מדיני, ולשון כל אומה ואומה היא אבן בוחן אשר בה נוכל להקיש על דרכיה, דעותיה, רוחה ומדרגתה במעלת השלימות, ומה שהבין אחשורוש "הטפיט" אז, אינם מבינים כמה "חכמים" היום, ומזלזלים בערך השפה העברית בתור יסוד לחנוך הדור הצעיר, שוכחים המה או אינם יודעים ואינם מבינים את הכלל הידוע בחיי כל עם ועם כי "המות והחיים ביד הלשון"... רצונכם לגדל דור חדש של יהודים מכירים ומוקירים את כל היסוד והקדוש לעמנו, למרו אותם את השפה העברית, על כל אב בישראל להשתדל שבניו וגם בנותיו ידברו בשפתנו, בשפת קודש, גדול כחו של הדבור העברי ! ! ואחשורוש "הטפיט" הרגיש והבין את זה, "להיות כל איש שורר בביתו ומדבר כלשון עמו..."

איש יהודי

איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי — לוא היה יהודי כשר ירא וחרר, אבל לא "איש" כראוי, לוא לא ידע את החכמות והמדעים שבזמנו, לוא לא ידע שפות הרבה, ובשעה שכנתו ותרש דברו כלשון זרה ונכריה, "כלשון תורסית",

האחרון בשביל קדושת התורה ומסר את נפשו בשביל מלחמת עמו היקר וקדוש לו, בשביל להציל את קניני הרוח אשר לעם ישראל, ויהושע הכהן הגדול לבוש בבגדים צואים, מה הנה התוצאות ?

בני מתתיהו שופכים את דמם כמים בעד קדושת ישראל, ובני יהושע נושאים נשים שאינן הגונות לכהונה... „ולא מיחה בהם" I I כמה גדול ההבדל בין שני כהנים, בין הכהן מתתיהו והכהן יהושע, בין בניו של זה לבניו של זה I...

„נר מצוה ותורה אור", בשביל לגדל בנים כבני מתתיהו עלינו להדליק את נר חנוכה, את הנר מצוה והאור של תורתנו בחדרי הלב של בנינו, ואור התורה מסוגל לגדש את החשך והאפלה שבעולמנו, את „היצה"ר" שגורם לכל הרע שבעולמנו, „כל זמן שיצה"ר בעולם אופל וצלמות בעולם, נעקר יצה"ר מן העולם אין אופל וצלמות בעולם, (ב"ר פ' פ"ט) ויהדות של בערות „ועם הארצות" היא יהדות של חשך ואפלה, נחוץ להאיר בנר מצוה ותורה אור", כי יהדות בלי המאור שבתורה אי אפשר לה להתקיים הרבה, רק לפי שעה קלה, ויהדות של ש"ס ופוסקים אפשר לה להאריך ימים כימי השמים על הארץ יפה אמרו חז"ל ברוח קדשם "מ"ד כי נר מצוה ותורה אור ? תלה הכתוב המצוה בנר מה נר זה אינו עומד לאדם אלא לשעה, אף המצוה אינה מגינה אלא לשעה... והתורה תלה באור, מה אור זה מאיר לעולם, אף תורה מאירה בעוה"ז ובעוה"ב (ילקוט ערך מנורה).

אנחנו, יהודי הגלות הורגלנו באורך הגלות לעבוד רק בשביל אחרים, להדליק נרות במחנה זרים, ולא במחנה ישראל, עלינו עתה להשתמש ב„הנרות הללו שאנו מדליקין", שיאירו את דרכינו אנו, להאיר את מחשבי חיינו, ולהאיר את הבית העברי ולהראות לבנינו את המאור שבתורת היהדות.

ישנם הרבה מיני נרות. נר של „שבת"... נרות תחת חופה עברית... „נרות נשמה ביוהכ"פ..." נרות של מת... נרות של יאהר צייט"... ונרות של חנוכה... הנר של חנוכה הוא באמת נר של „יאהר צייט" להזכיר את נשמתם של המכבים, גבורי ישראל, ונרות חנוכה שאנו מדליקים, כל נר מזכיר גבור מיוחד, נרות של הזכרה, להזכיר נשמות גבורי ישראל, וללכת בדרכם, דרך גבורי הרוח בישראל ! ואנחנו שואבים מהנרות הללו גבורה רוחנית, מרץ ועוז, ותמיד עלינו לזכור ולהזכיר לבנינו את גבורתם של המכבים, הגלות הצומות והסגופים יבטלו בחיינו, כשנבוא לארצנו, אבל חג החנוכה, סמל הגבורה והחירות לא יבטל לעולם, יפה אמרו חז"ל, „בטלה מגילת תענית, חנוכה לא בטלה (ר"ה דף י"ט).

נכנסו היונים אז „להיכל" וטמאו כל „השמנים" שבהיכל, גם עכשיו יונים ומתיונים, מתבוללים ובורים נעשים לראשי הקהל שלנו, ונכנסים „להיכל"...

ונעלה, שמיטין ויובלות — זהו הסמל של חירות במבטא היותר הד, כידוע למי שמבין סוד של השמיטה ויובל, מילה — סוד בריאת הגוף וטהרת הנפש, כידוע, כבוד אב ואם — סמל הערצת הישן והמקובל באומה, וללכת בדרך של האבות הקדושים, תלמוד תורה, — כנגד כולם ! בלי תלמוד תורה אי אפשר ליהדות שתתקיים ! זהו סוד מאמרם ז"ל, "ושבעה נרותיה, כנגד ז' מצוות האמורות בתורה", כי באו היונים והמיתונים לשבור ולהשמיד את "המנורה" העברית ושבעה נרותיה !....

ורק מי שיש בו מוסר היהדות, הוא גבור, "איזהו גבור ? הכובש את יצרו", לא כהיונים והמיתונים שהיו פרוצים בתאוות נמכזות מאד, מפני שלא קלטו לתוכם את רוחה של היהדות, והגבור של פרשת השבוע, יוסף הצדיק, היה גבור עברי, שכבש את יצרו, הוא סמל עם ישראל, בנגוד להרוג היוני שנלחם בנו, ובצדק אמרו חכמי ישראל ; מושל באדם צדיק מושל יראת אלקים, זה יוסף הצדיק שהיתה אשת פוטיפר מפתה אותו ושלט ביצרו, אמר לה הקב"ה ; לא שמעת לה, חייך שאני ממליכך על מצרים והכל נשמעים לך, שנאמר ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה ובלעדיך וכו', (ילקוט ש"ב ר' קס"ה).

גם חכמי הקבלה דעתם היא כי יוסף זכה למלכות מפני שכבש את יצרו, דתנינן כל הכובש את יצרו מלכותא דשמיא אחיל עליה" (זוהר פ' לך) והיונים שאינם מסוגלים לכבוש את יצרם והיו פרוצים בהוללות ובתאוות בשרים רצו להשפיע בזה על עם ישראל הכובש ביצרו זה אלפי שנה שיתבולל אתם וילמוד ממעשיהם, וללא החשמונאים, המכבים הגבורים, גבורים ברוח ובחומר, כי אז אבדנו, כלנו אבדנו !

"לא בחיל ולא בכח כי אם ברוח" קוראים אנו בדברי הנביא, ואנו קוראים את הדברים האלה ואנו מתפללים מאד, איך זה ? הלא המכבים גברו בהרבה, בחיל ובכח ? ! אבל כשמעמיקים אנו בזה אנחנו יודעים כי הרוח הגדול, הטהור והקדוש, גרם ועזר להחרב, להחיל והכח שינצחו, בלי רוח עברי אי אפשר היה להחרב לעשות גדולות ונפלאות, "לא בחיל ולא בכח כי אם (מתי אפשר להשתמש בחיל ובכח?) ברוחי ! אמר ה' צבאות", אם יש רוח אז קח את החרב בידך ! ! ! ככה עשו החשמונאים בשעתם, וככה גם עלינו לעשות. העיקר הרוח העברי, לחנך את הדור הצעיר ברוח היהדות, ללמד את השפה העברית, דברי ימי ישראל, חומש ורש"י, תנ"ך, משנה, גמרא, דינים ומנהגים, כי רק באופן שכזה יתחנכו ברוח ישראל, והרוח יבא ויוליד לנו את "החיל והכח"....

קוראים אנו בהפטרת היום כי יהושע הכה"ג היה לבוש בגדים צואים, באו חז"ל ושאלו, וכי דרכו של יהושע ללבוש בגדים צואים ? ! אלא מלמד שהיו בניו נושאים נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן" (סנהדרין צ"ג ע"א), פה אנו רואים את ההבדל הגדול שבין כהן וכהן, מתתיהו הכהן נלחם עד נטף דמו

לשבת חנוכה

פרשת השבוע מתעסקת בחלומותיו של יוסף הצדיק, ובעלי המדרש באים ואומרים „כל מה שאירע ליוסף אירע לציון, ביוסף כתיב ויחלום חלום ובציון נאמר בשוב ה' את ישיבת ציון היינו כחולמים". אחי יוסף לעגו מיוסף ומחלומותיו ביחד, קשה היה להם להאמין כי כולם ישתחוו לו, אבל לבסוף נתקיימו חלומותיו. חולם הוא עם ישראל, חלום יפה ונהדר מאד, ישוב לארצו, יכבוש את המקום היותר גדול בתבל, יהיה המורה של האנושיות, הבטחות נביאיו תתקיימנה, העמים שוחקים מהם ומחלומותיהם, ומה שיותר רע ונורא, גם בניו בעצמם אינם חולמים חלום עמם, ולבסוף — החלומות יתקיימו !

אבל אי אפשר להגיע אל המטרה, מטרת התחיה הלאומית, בלי להלקות נר חנוכה, ל ח נ ד את העם, הגדולים והקטנים, האנשים והנשים, להדליק נר, להאיר באור היהדות הצרופה את בתי כנסיותנו, ואת כל בית ישראל, נר איש וביתו" חנוך הבנים וחנוך הבנות... ואי אפשר להדליק נר במקום שהסביבה רעה ומזוקת, כי ישורע הכבית הטבע הוא יודע כי בשעה שהאוויר הוא מעופש אם מדליקים נר, הנר כבה ואיננו מאיר... נחוץ לברא בראשונה סביבה עברית, ליסד הרבה בתי ספר עברים, בתי ת"ת, ישיבות, מקומות לתורה ולחכמת ישראל, לטהר ולקדש את הבית, הבית הפרטי של היהודי ובית הכנסת העברי, ואח"כ הנר ידליק ויאיר, הלא כה עשו החשמונאים, גבורי ישראל, בשעתם, פנו את היכליך, וטהרו את מקדשיך, ואח"כ — הדליקו נרות בחצרות קדשיך... גם עלינו לפנות את „ההיכלים" לטהר את „המקדש" שלנו, ואח"כ — להדליק נרות בחצרות קדשינו... במקום שיש „מקדש" וטהרה בישראל, שם נר ישראל דולק ודולק ! ולא לחנם אמרו חז"ל, הרגיל בנר הוין ליה בנים ת"ה, (שבת כ"ג ע"ב) כי רק בבית שנר היהדות דולק ומאיר שם אפשר לילדי ישראל להתחנך בתור יהודים מסורים לכל קדשי האומה העברית.

כשגומרים אננו את פרשת השבוע אננו מתחילים בהפטרת היום בענין של מנורה ונרות, והנה מנורת זהב כולה וגלה על ראשה ושבעה נרותיה עליה, באו חכמי האגדה ואמרו : „ושבעה נרותיה כנגד ז' מצוות האמורות בתורה, תרומות ומעשרות שמיטין ויובלות, מילה, כבוד אב ואם, ות"ת כנגד כולם (לקוט זכריה ד') אמנם כן ! היונים והמיתונים במלחמתם הנוראה כנגד עם ישראל התכוונו להשמיד את רוחו של ישראל, ההתנגדות בין רוח ישראל ורוח היוני, היא התנגדות נפשית גדולה ועמוקה מאד, רצו היונים והמיתונים לבטל ולהשמיד את כל היהדות, והיהדות הלא כוללת בתוכה תמצית המוסר האנושי הכי נעלה, תרומות ומעשרות — זהו צדקה וחסד במובן היותר יפה

פורחות" — דברי התורה אינם מתגשמים אז בחיים, העם איננו הולך בדרך התורה והמצוה, ואותיות התורה אין להן אחיזה ממשית בחיים, כתוב בתורה ושמרו בני ישראל את השבת, כשבני ישראל שומרים את השבת מחללו, הרי האותיות הללו מתדבקות אל השומר שבת ויש להן אחיזה ממשית בחיי ישראל, אבל כשמחללים את השבת הרי אותיות התורה אז "פורחות באויר", והתקופה של "אותיות פורחות באיר" היא תקופה נוראה ומסוכנה עד מאד לקיום עמנו הקדוש, ומלבד זה, הלא ידוע למי שבקי בספרות המוסר והקבלה שלנו, כי נשמת כל אחד מישראל היא אלה בתורת ישראל, וכשהם אחוזים ומתלהבים בהמאור "שבתורה אז כל יהודי הוא, בבחינה ידועה, התורה בעצמה, בתמונת זעיר אנפין, וכשאחד מהם נשרף על קדושת התורה הרי כפר תורה עמו, אבל אם אנשים מכני ישראל מקריבים את חייהם ונשמותיהם על מזבח ההפקדות וכפירה בקדשי היהדות והאנושיות, אלא הנה "אותיות פורחות", ומי יודע כמה רבבות "אותיות פורחות" שכאלה מבני עמנו עומדות "לפרח" ממנו, לעזוב את מחנה ישראל, ולנוס מן המערכה, העדר חנוף עברי הגון נותן להם כנפים לפרוח... כנפים של מלאך המות... והלא יודעים אנו מן הנסיון כי לבנות בנין האומה קשה מאד, ולהרוס — כמה קל הוא! ואם לא נקדים רפואה למכתנו זו, אז הדור הצעיר יעזוב אותנו לגמרי, אלה "האותיות הפורחות" דורשית ממנו פתרון הגון ויסודי לאלתר בנוגע לשאלת החנוף העברי, בנינו עוזבים אותנו, הדור הצעיר איננו מתחנך לתורה ולמעשים טובים, כל קניני הרוח אשר לעמנו זרים להם לגמרי, ואנחנו מחשים?!!!

"מלאך המות בשעת המגפה באחת" כו', כשאנו מתעסקים בתורה, אז הננו בני חורין, ההירות — ממלאך המות של האומה, אבל במצב נורא כמצבנו אנו עבשים, הננו מרגישים את המית קולו של כנפי מלאך המות.

שומעים נכבדים! הנה הנשמות הטחורות של אבותיכם הכשרים והקדושים באו עתה בבית הכנסת להזכר, ויחד אתן באן הנשמות של בנים צעירים רוצחי נפש, של בנים בלי אמון בם, בנים שאין בלבם ובנשמתם אף ניצוץ אחד של אהבה לעמים ולארצם ולתורתם, קרבנות, קרבנות של חנוף בלתי עברי, קרבנות של כביכה רעה, ולא בהם, בהבנים, האשם, הוי! גדולה החרפה, וגדול הצער, גדול מאד.

הזכירו את הנשמות! !...!

ומכל הסוגים שלכם איננו כואב לצרת היהודים ולצרת היהדות? ! אל תכנו נא עכשיו אל נא תורידו דמעות על הנשמות של האבות המתים אלא בכו נא להנשמות העבריות של בניכם שמתו, מיתת נשמה וגוף קים... הזכירו את נשמותיהם ! !

ובשאנו מזכירים את הנשמות, מרגישים אנחנו את ההבדל הגדול בין הנשמות שהיו לנו לפנינו, ובין הנשמות שיש לנו עכשיו, הלא מלפנים הרבה בעלי נשמות מיישראל לאלפים ולרבבות קדשו שם שמים ברבים, הרבה מסרו את נשמותיהם, מפני שחיו חיים טהורים וקדושים, ומתו קדושים וטהורים, והיום ? אלפי פעמים אוי לנו, כמה גדול הצער, כמה נורא היגון, כמה חלב העברי דואב וכואב והומה בזכרנו כי בנינו נטולה נשמתם העברית מהם, ממיתים אותם במיתה משונה על כסא האלקטרי, בשביל שלא נתחנכו ולא חיו כיהודים קדושים וטהורים ומתו בתור קרבנות על מזבח ההפקרות של מצבנו הרוחני הגרוע עתה מאד, ורטט נורא עובר בי בזכרי איך אבותינו הקדושים מתו במיתה משונה ונוראה על מזבח אהבת עמם ותורתם, ונכדיהם היום ? מה גדול ההבדל, ומה נורא המצב !

חז"ל מספרים לנו „כשחלה ר' יוסי בן קסמא הלך ר' חנינא בן תרדיון לבקרו ואמר לו חנינא אחי, אי אתה יודע שאומה זו מן השמים המליכה, שהחריבה את ביתו, ושרפה את היכלו, ועדיין היא קיימת, ואני שמעתי עליך שאתה יושב ועוסק בתורה ומקהיל קהלות ברבים וספר תורה מונח לך בחיקך, א"ל מן השמים ירחמו, א"ל אני אומר לך דברים של טעם ואתה אומר מן השמים ירחמו, תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ס"ת באש, א"ל רבי מה אני לחיי העוה"ב ? א"ל כלום מעשה בא לידך וכו', אמרו לא היו ימים מועטים עד שנפטר ריב"ק והלכו כל גדולי רומי לקברו, והספידוהו הספר גדול, ובחזרתו מצאוהו לר"ח בן תרדיון שהיה יושב ועוסק בתורה מקהיל קהלות ברבים וס"ת מונח לו בחיקו, הביאוהו וכרכוהו בס"ת והקיפוהו בחבלי זמורות וחציתו בו את האור, והביאו ספוגין של צמר ושראום במים והניחום על לבו כדי שלא תצא נשמתו מהרה, אמרה לו בתו אבא אראך בכך ? א"ל אלמלא אני שרפתי לבדי היה הדבר קשה לי, עכשיו שאני נשרף וספר תורה עמי, מי שיבקש עלבונה של תורה הוא יבקש עלבוני, א"ל תלמידיו רבי מה אתה רואה ? אמר להם גוילין נשרפין ואותיות פורחות (ע"ז דף י"ה).

הקדוש האלהי הזה היטיב לראות בעתידו של עמו הקדוש, עם ישראל ! שתי תקופות ראה בחיי עמו, תקופה של גוילין נשרפין, שורפים בחוצות את תורת ישראל, ובשעה שישורפים אחד מיישראל לא רק את הבשר, הגוף, גידים ועצמות שורפים, אלא גם „ספר תורה חי“, כי כל אחד מיישראל הקשור ודבוק בכל לבו ונשמתו אל תורת ישראל שנשרף על קדושת השם לא נשרף לבדו, רק — ספר תורה עמו... וחזה גם כן תקופה שניה, תקופה שאין בה „גוילין נשרפים“, תקופה שיש בה הירות ואושר גופני אבל זוהי תקופה נוראה, תקופה של „אותיות

להזכרת נשמות.

(דרשתי בת"ת ר' ישראל סאלאנטער בשעה שצעירי ישראל
נדונו למות על הרגם נפש אדם).

עוד מעט ותזכירו את נשמות אבותיכם או בניכם ובנותיכם
המתים, ותורידו דמעות, הנה אם מיבכה את פרי בטנה שנקטפה
בלי עתו, הנה ילד צעיר עומד ומזכיר בקול בכי נורא את נשמת
אמו היקרה שהלכה לעולמה, והוא, היתוב, האומלל, נשאר גלמוד וערירי
בתבל, הנה בת בוכה בזכרה כי אמה מתה ואין מי שיכניסה לחופה, אבל כל
הדמעות האלו הן על נשמות פרטיות, אבל עלינו להזכיר גם כן את הנשמות
הכלליות שהלכו מאתנו, הנה קראתם כולכם בעתונים ע"ד שלשה צעירים מבני
עמנו שנקראו בשם (גאָרמען או גענגסטערס) שנאשמו בעון מיתה נוראה על שהרגו
את הנפשי, הושיבם בכסא האלקטרי (עלעקטריק טשער) ומתו במיתה משונה,
מאורע זה חשב רעש בכל המדינה, והעתונות הקדישה לזה עמודים שלמים ומאמרים
הרבה, והורגי נפש אלו התפללו לפני לכתם אל המות הנורא, קראו בקול "שמע
ישראל ה' אלקינו ה' אחד"!! וברגע האחרון לפני המות צעקו בקול ופנו אל
בני הנעורים של עמם בבקשה לקחת מוסר השכל מהם ולעזוב ארחות רשע, דרך
המות, ולבקר תמיד את בית הכנסת העברי, ולחסות בצל שדי, הצעירים
האלה ואלפים כמוהם המה קרבנות נוראים ע"י סביבה מסוכנה ומוזיקה, הסביבה
הרעה המיטה עליהם חרפה נוראה וכלימת נצה ומות אכזרי שכוה, מתו ע"י העדר
חנוך עברי הגון, שלשה חללים מוטלים לפנינו, ועלינו להביא עליהם עגלה ערופה,
הלא כה ספרו לנו חז"ל, "מעשה בשני כהנים שהיו שניהם שוים ורצין ועולין בכבש
קדם אחד מהן לתוך ארבע אמות של חברו, נטל סכין ותקע לו בלבו, עמד ר'
צדוק על מעלות האולם ואמר: אחינו בית ישראל שמעו! הרי הוא אומר כי
ימצא חלל באדמה ויצאו זקניו ושופטיה וכו' אנו על מי להביא עגלה ערופה? על
העיר או על העזרות? געו כל העם בכביה (יומא דף כ"ג)

איה ר' צדוק עתה? שיעורר את הקהל העברי שבארצות חברית לבני
נורא, לבכית כל העם, הלא לא "הלל" אחד לפנינו, הרבה "חללים", הרבה מאד,
הידועים לנו ושאינם ידועים לנו, חללי הסביבה הזרה, והחנוך הגרוע, אנו על
מי להביא עגלה ערופה? על העיר? על העיר היותר גדולה בעולם, על הקהלה
העברית היותר גדולה שיהיה לעמנו, שבה מתחנכים אלפי ילדי ישראל
ללא תורה וללא דעת היהדות כלל וכלל, או על העזרה? על בתי הכנסיות שלנו
שאין בחלק גדול מהם השראת השכינה ושרוח של "עסק" ו"מסחר" בורות ועם
הארצות נודפת ושוררת בהם? על המנהיגים והבריות היפות שלנו מכל המינים

לי וסוכה שמה (סמל הבטחון) לכו ועשו אותה, אמאי קרי לה מצוה קלה ? משום דלית בה חסרון כים (במקום שיש תקוה ובטחון אין חסרון כים כלל וכלל...) מיד כל אחד הולך ועושה סוכתו בראש גגו והקב"ה מקדיר עליהם כמה כבתקופת תמוז (מישל להצלחה מרובה) וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא (התבוללות גמורה ונוראה מאד, קוסמפליטיזם) והקב"ה יושב ושוחק שנאמר יושב בשמים ישחק (ע"ז ג') מליצה נפלאה מאד, האלהות שוחקת על כל העמים שמתבוללים תיכף ומבעטים "בסוכתם", בעמם הם, ויוצאים להתבולל בעמים אחרים, לא כן עם ישראל הוא לא "בעט בסוכתו", ולא התבולל בעמים זרים, מרגיש הוא כמה נהדרה ויפה היהדות עד שכדאי הוא להביא קרבנות בשבילה.

"ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, זה הקב"ה, שנאמר עוז וחדר לבשת ?" יופי במובן היותר נעלה והיותר טהור אפשר למצא באלקות, ביהדות, פרי עץ הדר — זה הקב"ה... ונחנין ליפות ולפאר עד מאד את בית אלקים, את בתי הכנסיות שלנו, ירגישו נא הבנים הצעירים שלנו כמה יופי יש גם בבתי הכנסיות של החרדים "פרי עץ הדר" עלינו להכניס בבתי הכנסיות שלנו.

וחג הסוכות מלמדנו לקח טוב ומועיל עד מאד, והוא ; כי שבעים פרים היו אבותינו מעלים על מזבח ה' בבית המקדש בחג הסוכות בשביל שבעים אומות העולם, וגם היום מקריבים אנו את הקרבנות היותר יקרים לנו בשביל זרים ונכרים ולא בשבילנו אנו, כחותינו לנכרים! זוהי קללה גדולה ונוראה לעם החי חיים זרים בארצות זרות.

הסוכה מבחוץ היתה פשוטה מאד, אבל מבפנים — אורה ושמחה רוחנית והיו מקשטים אותה, זהו ביתו של יהודי חרד לדתו "שחורה אני — מבחוץ, ונאוה אני — מבפנים" — יהי רצון מלפני אבינו שבשמים לחדש לנו את כחות עמנו כמלפנים ולבנות את סוכתנו, סכת דוד הנופלת, ונכניס לתוך סוכתנו את האוישפיון שלנו את אברהם ועוד וכו', גבורי עמנו, ולא נתהדר בנוצות זרים, אוי להם לבניה שגלו מעל שולחן אביהם.

הסוכה שלנו מחכה לבנים בונים, לבנאים עברים, נזכה בימינו לראות בנין ארצנו, סוכתנו, במהרה בימינו, אמן!

על היהדות, סוכה יהודית שכזו, תלמוד תורה, או ישיבה, שמה, זהו סוכה בשביל היהדות, בשעה שבחוץ שאון החיים החמריים גדול יותר מדאי, נשמע קולו של הכסף שמטהר ממזרים, ויש התבוללות נסה ומכוערה מאד, התחמקות על מעשי זרים, הביאו את בניכם בסוכת ישראל, סוכת היהדות, זה הוא בית חנוך עברי, בית אולפנא, בית ת"ת, בנו סכות בשביל הבנים והבנות, שלא ישטפום הזרם שבחוץ.—

היו ימים שרק האב ישב לו בסוכה, אבל עכשיו הגיעו ימים שנחוץ להשתדל ביותר להכניס גם את הנשים והילדים בסוכה, הנשים בארצנו זו הן כח וגורם חשוב מאד בבנין היהדות ובקלקולו, והילדים הצעירים, הוי! כמה גדולה הסכנה אם נשארים בחוץ, בסביבה זרה ומסוכנה, הכניסו אותם אל הסכה! !
מלפנים כשהאב ישב בסוכה, היו רוצים הקטנים לשבת גם כן בסוכה, היו מתגאים בזה, והיו רוצים בכל חכם לעזור להאב בבנין סוכת היהדות, ועליהם נאמר; אל תקרא בנך אלא בוניך, והיום? אוי לי אם אומר ואוי לי אם לא אומר! —

ישנו בן חכם וכשהוא רואה סכה זרה שהיא יפה ונהדרה מקנא בה ומשתדל ליפות גם את סוכת אביו, זהו בן חכם ונאמן לעמו, ויש לו בן כסיל וממר ליולדתו וכשרואה סוכה זרה יותר יפה הוא ממאס את סוכת אביו, נחלת אביו ומתרחק ממנה לגמרי ומשתדל להכנס בהסוכה הזרה לו, זהו טפוסו של המתבולל האומלל: הסוכה האמריקנית יפה היא עד מאד, הבן החכם משתדל ליפות גם כן את סוכת היהדות בארץ זו, מחקה את היפה ומעכל את כל זה לפי נוסח עברי ולפי טעם ורוח עברי, הבן הרשע והכסיל, נעשה לאמריקני על חשבונה של יהדותו, ובעיקרו של דבר איננו לא אמריקני ולא יהודי, קרח מכאן ומכאן, ועלוב זה נשמתו קרועה ורצועה ושבורה עד מאד.

ובחג הסכות לוקח לו העברי את הלוב שבו ומנענע אותו בכל הרוחות שבעולם, כאילו אומר במעשהו זה לכל אחיו היהודים שמפוזרים בכל כדור הארץ; אחים יקרים! ראו נא! פירות אלו של ארץ ישראל רמז יש בהם, כלומר; הקיצו ישינים מתרדמתכם והתרכזו סביב לארצנו הקדושה ארץ ישראל, ויהיה לנו מרכז עברי רוחני בארץ שישים יתפשטו קוי אורה ונצוצות קדושים לכל האנושיות כולה ואז סוכת ישראל תהי סוכת שלום, והיכל השלום לכל התבל יוסד בירושלים, אין פרץ ואין צוחה ואין מלחמה ושפך דם בארץ, ופרוש עלינו סוכת שלומך.

„אמרו לפניו רבש"ע תנה לנו מראש ונעשנה" (הראש והעיקר של כל מצוה, קטחיוזים דתי, ולא התלמוד הפלפול והפוסקים), א"ל הקב"ה שומים שבעולם מי שטרך בע"ש יאכל בשבת, מי שלא טרך בע"ש מהיכן יאכל בשבת? (העיקר הוא הטרחה, טרחת היהדות, היא הבנת ולמוד היהדות, את התנ"ך, ש"ס ופוסקים, הכדרשים והילקוטים, וספרי מחקר) אלא אעפ"כ מצוה קלה יש

ימים של בכיות ודמעות על חטאים, אז — באה השמחה, שמחה נעלה ויפה וטהורה עד מאד! מזוקקת וצרופה כזהר הרקיע! עברו את ה'בשמחה!... וגם בשעה שסוכת דוד סוכת עמנו, נופלת ונופלת, גם אז היאוש הנורא והצרות הנוראות אינם עלולים להכשיל את כחנו, ולדכא את רוחנו לגמרי, יודעים אנחנו איך לשמוח גם בתוך חיים נוראים של צרות ורדיפות, גם בתוך נהרי נחלי ימים של דם ודמעות, אנו שמחים מזמרים ואומרים; „זמן שמחתנו" 11 —

ובאים להם בחג הסכות היהודים המפוזרים בכל קצוי תבל ומביאים בבית הכנסת שבגולה ד' מינים של ארץ ישראל, בשביל לחזק את הגעגועים לארץ ישראל, בשביל לאחד כל חלקי עמנו לכח אחד גדול, והמרכז הרוחני הוא — ארץ ישראל, ששם נמצאים כל הד' מינים האלה ומתלכדים ומתאחדים יחד בידי היהודי, גם האתרוג היפה וגם הערבה, כולם נחוצים, כל אחד בשביל מטרה אחרת, וארץ האבות מרכזת ומאחדת את האתרוג ואת הערבה לאגודה אחת, והגעגועים לארץ ישראל מתבטאים היטב ביחוד בבית הכנסת העברי, שבו שולטת השפה העברית בהתפללות היפות והנאדרות בקודש, והעבודה הממשית בשביל תחית ארץ ישראל צריכה למצוא מקום הגון ומרכז של אור והתפעלות הנפש בבית הכנסת העברי, ושם, בחג הסכות, מתאחדים ובאים ד' המינים, פירות ארץ ישראל, ואסור לנו לקשט את חיינו בכלל ובתי כנסיות בפרט בקשוטי זרים ונכרים רק — ולקחתם לכם „משלכם"...

ויושב לו תמיד היהודי „בסוכה", בדירת עראי... וגם בארצות החופש וגם באמריקה יושב לו היהודי בסוכה ואבנים על ראשו, והאבנים של ידי עשו, ולפעמים — ידי יעקב... הבנים הצעירים ממלאים את ידיהם חצין ואבנים ומשליכים על ראשו של היהודי המתבודד לו ועושה לו סוכה לעצמו... והבנים הצעירים אינם אשמים! הלא כל אופן הנוכח היה רק להתבולל ועכשיו כשרואים כי רוצה הוא יהודי זה לשבת בסוכתו הוא—ממטירים עליו מבויל של אבנים... החטא וענשו!... ולקחתם לכם — משלכם! הסכך של סוכת ישראל צריכה להיות — משלכם! ולראבון לבנו רואים אנו כי הסכך הוא איננו „משלכם", בהרכב קהלות בישראל „הסכך", ראשי הקהל אינם „משלכם", ראש הקהלה הגדולה בווארשא שהוא יהודי מתבולל המיר את דתם של בניו הצעירים, „יהודים בני דת משה", יהודים בורים גסים ועמי הארץ, מתבוללים למחצה, לשליש ולרביע אלה המה מנהיגיד ישראל, סכך שאינו „משלכם"... והלא נחזין לראות הכוכבים המאירים... כה יהיה זרעך! להאיר לעצמנו לזרענו ולכל יושבי תבל בלי הגלות, הלא „מצדיקי הרבים" אנחנו ועלינו להיות „כוכבים"!... והלא רואים אנו בארצות הגולה את סוכת ישראל בלי כוכבים, הכוכבים שלנו מאירים בסוכות של אחרים, סוכה פסולת!...!

במוצאי יום הכפורים יוצא לו היהודי מביתו אל חצרו ומתחיל בבנין הסוכה, כן הדבר! בראשית השנה על כאו"א מישראל לבנות בנין שסוכך ומנין

לחג הסוכות.

ופרוש עלינו סבת שלומך.

אי אפשר לו לאדם פרטי לחיות חיים מאושרים באמת חיים של מנוחת הנפש, מנוחה פנימית, אמתית, אם איננו ב"טח' בה', במקום שאין מדת הבטחון אי אפשר להאושר הפנימי לבא, רק בעל הבטחון הוא מאושר ולבו איננו דואג וחרד על כל פגעי הזמן, והעתיד הנורא איננו מפחידו כלל וכלל מפני כי ב"טח' בה', והלל הזקן כשהיה בא בדרך ושמע קול צוהה בעיר אמר מ"בטח' אני שאין זה בתוך ביתי, ועליו הכתוב אומר משמועה רעה לא יירא נכון לבו ב"טח' בה'." ולא רק היחיד אלא גם עם שלם אי אפשר לו להתקיים אם אין לו הבטחון, בטחון בה', בטחון בכחותינו הוא, בטחון בעתידמזהיר, וביחוד נראתה השפעת הבטחון בחיי עמנו, עם ישראל, למרות הרדיפות והצרות והנגישות היותר נוראות שסבל עמנו הוא מתקיים וחי רק משום ב"טחוננו, הבטחון של ישראל הוא גדול ונפלא ומחולל נפלאות גדולות באמת.

והסוכה הוא הרמז של בטחון, נכנס לו היהודי אל תוך סוכתו, לחסות בצל שדי, בסוכת שלום, תחת הסכך שסוכחת עליו ההשגחה העליונה.

אבל מה אנחנו רואים בחיי עמנו פה באמריקה ? לכו וראו אם תמצאו "סוכה" בבית כל אחד מישראל, ישנה "סוכה" רק אצל "קהלה" שלמה, כל בית הכנסת בונה לו סוכה לעצמו, ואלפי יהודים חרדים לדתם ולאמונתם אינם בונים סוכה לעצמם, אין פה הבטחון סמל של סוכה, כמו שהיה בלב האבות הטובים והישרים, לוא היתה לנו מדת הבטחון לא היה חלול שבת נפרץ במדה מרובה ונוראה כל כך, אין לנו מדת הבטחון ! ! האבות באמריקה אין להם בטחון בהעתיד של היהדות, בעתיד עברי, ולפיכך אין השתדלות מרובה מסירת נפש מצדם הם לחנך את בניהם בחנוך עברי אמיתי, אינם מאמינים ואינם בוטחים כלל כי אפשר גם פה לחנך את הכנים שיגדלו ויהיו לעברים שלמים ברוחם ונפשם, אין להם בטחון ואמונה בזה, תבא "הסוכה" ותזכיר להם על הבטחון שהיה לאבותנו הצדיקים והתמימים ויבאו נא האבות שלנו ויבטחו בכח הגדול של החנוך העברי השלם וישתדלו לחנך את בניהם לא רק בחנוך של "עברי", "קדוש" ו"קדיש" אלא בחנוך שיש בו ידיעת התנ"ך והגמרא, ההלכה והאגדה, הפוסקים, ודברי ימי אומתם, ושפת הקודש, ידיעת השפה העברית ודקדוקה.

"זמן שמחתנו ! ! " כל העמים שמחים בחגיהם, גדולה השמחה, יודעים איך לשימחה, אבל ישיחתם סוף סוף היא ישיחה של הוללות וארציות, ולא כן היא זמן שמחתנו, אחרי חרש אלוף, חרש של תשובה וחרטה, אחרי עשרת ימי תשובה, יום כפורים, אחרי ימים של תשובה גמורה, של זכור וטהרת הלב והנשמה, אחרי

הדור הבא אחרינו לא יכנסו כלל בחדרי היהדות, זרים להם כל אוצרות התורה והחכמה העברית, ואפשר לנו, לדאבון לבנו הגדול, לקרא בצדק את תקופתנו זו שאנו חיים בה עכשיו תקופת נעילה, כל שערי היהדות נעולים בפני הדור החדש שלנו, והנה אם בכל התקופות כשראינו רפיון היהדות, כשראינו החמירות מתגברת והולכת, כבוד התורה יורד פלאים, אפשר היה לנו לנחם את עצמנו אך מקרה עובר הוא, תקופה בת רגע, התלמידים המלאים כצאן אדם בכל „החררים“ בתי הת”ת ובתי הישיבות, אלה „הצעירים“ הלומדים בתורת ה’ בכל בתי הכנסיות שבכל תפוצות ישראל המה ינחמנו, המה יהיו הבנים הבונים שלנו לקומם את הריסותנו ולהקים את חרבותינו אבל עכשיו, למה נרמה את עצמנו, חיים אנחנו בתקופת הנעילה של היהדות, ועליכם, אבות, לקום על רגליכם כולכם כאיש אחד, ובעת תפילת נעילה עליכם לזכור ולהזכיר את אחרים את הנעילה של חדרי היהדות, של אוצרות התורה שאבותנו הטובים והקדושים מסרו את נפשם ושפכו את דמם כמים בשביל קניני הרוח אשר לעמנו.

מנהג הוא בישראל עם קדוש שכל אחד ואחד מביא נרות בבית הכנסת להאיר ולהדליק, קוראים לזה „נר נשמה“ (נשמה ליכט בלע”ז) ויש בזה סוד עמוק, חכמי האגדה אמרו ברוח קדשם „אם הזהרתם להיות מדליקין לפני, אני משמר נפשותיכם מכל רע שנמשלו נפשות בנר, שנאמר נר ה’ נשמת אדם (מדר”פ ט”ו).

כן הדבר על האבות להדליק את הנרות — הנשמות העבריות של בניהם — להדליק את הנשמות הרכות הצעירות באש קודש של המאור שבתורת ישראל, ונרות שכאלה ידליקו ויאירו באור משמח לב האומה בכל מחנה ישראל, אבל עתה, בעת תקופת הנעילה מה אתם רואים ? ! הנה הנרות הולכים וכבים ! ... כבים והולכים ! נשאר רק עשן... עשן שמכסה את העינים ! ... אש טהור איננו... בלי חנוד עברי הגון אי אפשר לנשמה עברית שתאיר מחשבי חיינו... עשן במקום אש ביהדותנו...

! בעת הנעילה הדליקו נא את „נר הנשמה“... אל נא תקראו לנכרי שהוא ידליק את נרותיכם ! ... אוי ואבוי, לנו, הגוים מדליקים את הנרות שלנו... ילדינו מתחנכים על ספרות אחרת, שפות אחרות, תרבות אחרת, וזרים להם תורת ישראל שפת ישראל, וכל קדשי בנ”י, ואתם מחשים ? !

נעילה ! נעילה !

הצילו את בניכם מן הדליקה ! גרשו את החשך הנורא ! הדליקו את

הנר !

גם היום יש לנו „אנוסים“, אנוסים באופן אחר לגמרי, עפ"י תנאי הזמן החדש ועפ"י תנאי הארץ החדשה, אנוסים בחלול שבת וכל קודש מצדם של „העובדים“ ובעלי הרכוש שלנו, אנוסים במיכּוּן של התבוללות והתכחשות לעמנו, העבדות בתוך חירות שישנה אצל יהודינו התקיפים בעלי ההון, ישנם „עברניים“, וישנם „נדרים“ שנדרנא לא נדרי, הוי כמה יש מה שלא נחוץ להיות, ישנו טפוס מיוחד של יהודים עכשיו בנינו שבאים בבית ה' רק פעם אחת בשנה ביום הכפורים, ועל השמש להכריז ולהודיע במוצאי יום כפורים זה מתי ובאיזו שעה יתחילו להתפלל ביום כפורים הבא עלינו לטובה, ובשבילם ישנו הטפות שקוראים אותן טפות של יום הכפורים (יום כפור טראפענס, בלע"ז) להחיות את נפשם של יהודי יום כפור, יהודי „הזכרת נשמות“ ואנו באים לבקש עכשיו שנה חדשה וטובה, שנת גאולה וישועה לכל חלקי עמנו, כי סוף סוף הלא גם אלה באים אלינו, מתדבקים בנו, ובמדה ידועה מתגעגעים בעמקי נשמתם אל הקדוש לעמנו, ואנו מתפללים לה' אלֵקינו „שומר ישראל! שמור „שארית ישראל“ אלה שלומי אמוני ישראל הולכי בדרך התורה והמצוה שהמה עכשיו בבחינת „שארית ישראל“. אבל יחד עם זה אנו מבקשים „ואל יאבד ישראל“ שבאלה האומרים (פעם אחת בשנה) שמע ישראל!!.

וה' הטוב יחדש לנו שנה טובה ומתוקה בתוך כלל ישראל בכל מקום שהם, שנת גאולה וישועה לעמנו ולארצנו, הרמת קרן תורתנו הקדושה, ותשוב החרב אל נדנה, וישואמר ה' למלאך המשתית הרף! ושה' הטוב יברך וישמור וינצור להעם האמריקני וכל אלה הבנים שהלכו להלחם בשביל חירות האנושיות בהמלחמה הזוֹת גדולה ונוראה שישנה עכשיו בעולמנו, ושאמריקה יחד עם אנגליה, צרפת ויתר הממשלות המשותפות יזכו במלחמה באופן שהמלחמה הזו תהי המלחמה האחרונה שבתבל, וה' יפריש עלינו סֶכֶת שְׁלוֹם. בארצנו, ארץ האבות והבנים, ושהגדוד העברי ההולך להלחם בשביל ארצנו יזכה להלחם, לכבוש את ארצנו, לרשת אותה ולשבת בה, ושישוכו בנים לגבולם, בארץ ישראל, אמן! ואמן!

לנעילה.

היום פנה, השמש יבא ויפנה.

עכשיו רבותי, שעת הפרידה היא, שעה של נעילת שערי תפלה, עוד מעט והשערים ננעלים, עוד מעט ונפרד מאת קדושתו של יום הכפורים, ועכשיו בשעה קדושה ישכּוּז הקהל העברי מרגיש את שעת הנעילה והתעוררותו והתרגשותו גדולה ביותר בעת תפלת הנעילה, מרגיש הקהל כי זו היא שעה קדושה ונכבדה עד מאד, צועק אז כל הקהל ברגש מיוחד „היום פנה, השמש יבא ויפנה“. ואנחנו, יהודי אמריקה מתעצבים אז אל לבנו בזכרנו כי שמש היהדות שוקעת, בנינו

אתם זוכרים אז את היחס הנורא של בניכם ובנותיכם אליכם, אל תהרהרו ביום הקדוש הזה מהשבות בלתי נעימות וקללה אל יצא מפיכם על בניכם הרומסים ברגל גאווה על כל היקר והקדוש לעמנו. כי באמת לא בהם האשם, חטאת הקהל הוא! הקהל העברי בארצות הברית מזלזל יותר מדאי בחנוכם של בניהם, בחנוך הדור הצעיר באמריקה, וכשרואים אנו עד כמה נורא מצב החנוך העברי בארצנו זו אנו שואלים במרירות נוראה, מה תהי אחריתנו? מי יבא להתפלל בבית הקדוש הזה בעוד עשרים שנה? אם לא נשתדל בעוד מועד לחנך בחנוך עברי הגון את הדור הצעיר שלנו, אז בתי הכנסיות שלנו חרב יחרבו מאין יהודים הבאים להתפלל, וכליה אתם מביאים על נחלת אבות, ירושה של קדושים וטהורים.

אבל, אחים יקרים! מה שהיה היה, אבל עכשיו נקבל נא עלינו באמת ובלב שלם להתאחד כולנו כאחד בעבודה ממשית, עבודת התחיה העברית, עלינו להתאחד עם כלל ישראל, לא רק עם הדור של זמננו, רק עם הדורות הבאים אחרינו, ע"י שנאחד את בנינו עם רוחם של אבותינו זהו: חנוך עברי שלם ומלא. ובכן ביום כפורים זה עלינו, רבותי, לאחד שלשה דורות, דור הישן, דור ההווה עם דור העתיד...

הלא בוכים אנו כולנו היום על מיתת בני אהרן... ויש מה לבכות! אהרן האב הוא כהן לאלקיו, ירא וחרד, אורטודוקסי מכף רגלו ועד ראשו, ידיו ולבו נתונים לאל חי, ובניו? — בניו מתים בפניו... מיתתו שהיא בבחינת "שריפת" נשמה וגוף קיים... בניו של הכהן, של הירא והחרד, נעשים "לבעלי נוף" והנשמה? הנשמה העברית לקויה, שרופה, קרועה ורצוצה... הוי כמה גדול הצער וכמה נורא העלבון הלאומי! לא לחנם אמרו; "כל הבוכה על מיתת בני" אהרן מובטח הוא שלא ימותו בניו בחייו, כן הדבר, כל הבוכה על מיתת בני אהרן, אות הוא כי לבו ער, כי בעל רגש עברי הוא, כי מבין הוא וכי מרגיש הוא בעמקי נשמתו את הצער הגדול והנורא של בנים שנשרפים שריפת נשמה בשעה "שהגוף" קיים, ואז מובטח הוא שבניו הוא "לא" ימותו בחייו, מפני כי ישתדל עד כמה שאפשר לחנכם בחנוך עברי אמתי, ובנים שמתחנכים כדרך התורה והמצוה אינם מתים, "רשעים" בחייהם קרוים מתים" אבל לא צדיקים.

במדינת ספרד היו אבותנו הטובים והישרים נחבאים במחבא, במערת סתר, והיו אומרים באנחה נוראה קורעת לב ונפש, "כל נדרי ואסרי ושבועי וחרמי" וכו', כי מי שבקי בקורות עמנו בתקופה הנוראה ההיא הוא יודע עד כמה היו מוכרחים "האנוסים" להיות נודרים ונשבעים להכנסיה הקטולית שיהיו קטולים טהורים ובוגדים באמונתם הטהורה והקדושה "כל נדרי ואסרי ושבועי", היו בוכים ואומרים בלב דוי "נדרנא לא נדרי", וקול נורא היה מתפרץ אז מתוך עמקי הלב, "על דעת המקום ועל דעת הקהל אנו מתירין להתפלל עם העבריינים"... והיום?

המלאך המשחית של האנושיות והיהדות, המלחמה הנוראה, הרף ידיך! ויבא לציון גואל, ונוכה לגאולה שלימה במהרה בימינו, אמן! ואמן!

ליום כפור.

(דרשתי בשנת תרע"ח בביהכנ"ס דר' ישראל סאלאנטער תלמוד תורה).

עומדים אנו כולנו ביום הקדוש הזה בבית ה' לשפוך את לבבנו כמים, לטהר את נפשותינו מכל סיג חלאה וזוהמא, והרי אנו עכשיו כמלאכי השרת, ראו נא, שורו נא, כמה גדול קדוש טהור ונעלה הרגע הגדול עכשיו בשעה שכולנו בלי חבדל מפלגות ומעמדים נתאחדנו כולנו כאחד בבקשה אחת מלפני אבינו שבשמים "ויכפר לנו על כל חטאתינו, וישומעים אנו את אותו הקול האלהי שאומר לנו, "כי ביום הזה יכפר עליכם, לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' טהורו", והרי באים אנו כולנו לפני ה' אלהינו לטהר את עצמנו, יום כפורים יום של טהרה וקדושה שבת שבתון הוא היום הגדול הטהור והקדוש הזה.

"עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו" ככה השכילו לאמר לנו חכמי ישראל הטהורים והקדושים, וזוה המנהג היפה מאד של בקשת סליחה ומחילה זה מזה, כן הדבר! עלינו לסלוח ולכפר איש לרעהו, ולהיות מאורגנים כאיש אחד באהבה ובאחזה וברעות שלמה ונאמנה "עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו", כן רבותי, אם אולי חטאתי לכם כל השנה מה שאולי הלבנתי פני אחד מכם בדרשותי ע"ד הלול שבת, העדר חנוך עברי הגון, בקשת כבוד והתנשאות על הצבור שלא בדיון ובצדק, בזיון כבוד התורה, יחס של קרירות לעבודתנו בעד ארץ ישראל, אולי הכעסתי את מי מכם, אולי הלבנתי פניכם, אני מבקש מכם עכשיו נשכח נא מה שהיה, לא מרוע לב ולא מפניות צדדיות דרשתי מה שדרשתי, הבוחן לבות וכליות הוא יודע כי מה שאני מוכיח אתכם זה כשתים עשר שנה בדברים קשים כגידים כונתי היא רצויה, וכמדרומה לי כי אתם בעצמיכם מרגישים את זה, ורוצה אני עכשיו "לרצות" אתכם ולברך אתכם בברכת שנה טובה לנו ולכל ישראל.

והרי אני מודיע בזה גם כן כי מוחל אני במחילה גמורה לכל אלה שחטאו כנגדי, נסלח נא עכשיו במחילה גמורה על כל החטאים, העונות והפשעים. והאל הטוב יסלח לכולנו.

אבות וזקנים! סלחו נא לבניכם שאינם מכבדים אתכם כראוי לכם, וכשאתם מתפללים, בוכים ואומרים, "אל תשליכנו לעת זקנה ככלות כתנו אל תעזבנו" והרי

ישראל, בית שיש בו רוח עברי, חנוך עברי, סביבה עברית, בית שה' בונה אותו, שיש בו מקום להקב"ה, אם ה' לא יבנה בית, אם אין הבית, של ה' — שוא עמלן בוניו בו" אבני ביתו של אדם מעידין בו" ... ר' שילא אומר שני מלאה"ש המלוין את האדם מעידין בו" — ציור נפלא ונהדר עד מאד, המלאכים שמלוים לו להיהודי ביום השבת הקדוש מבית הכנסת אל ביתו, בית כנסת עברי, ובית עברי שיש בו קדושת השבת, זה מעיד עליו כי יהודי שלם וגמור הוא... "ר' זריקא אומר נשמתו של אדם מעידה בו", כי יהודי בלי נשמה יהודית איננו יהודי שלם וגמור, הנשמה העברית מעידה בו... "וחכמים אומרים אבריו של אדם מעידין בו", הידים — בנתינת צדקה לעניים, הרגלים — לרוץ לדבר מצוה ובעניני הכלל וכו' כל אבריו של האדם אם עסוקים תמיד בתקון עניני עולם היהדות הם מעידים אז על בעליהם כי יהודי שלם ונאמן הוא.

ויש בזה לחז"ל מאמר נפלא מאד שיש בו אחרי עיון עמוק והתבוננות מרובה גרעינים הגונים ופרי מחשבות עמוקות בנוגע לעניני תשובה בפרט וקיום היהדות בפרט, כה דברי מאמרם ז"ל "וישלה האלקים מלאך לירושלים להשחיתתה, ובהשחית ראה ה' וינחם על הרעה ויאמר למלאך המשחית רב! עתה הרף ידיך! ומלאך ה' עומד עם גרזן ארנו היבוס, מה ראה? רב אמר יעקב אבינו ראה, שנאמר ויאמר יעקב כאשר ראם, ושמואל אמר אפרו של יצחק ראה, ור' יצחק אמר כסף כפורים ראה, ור' יוחנן אמר בית המקדש ראה (מדרש ילקוט שמואל כ"ד)

יעקב אבינו זהו הסמל של הגבור העברי שנלחם תמיד להגן על כל היקר והקדוש לעמנו, מגדל בנים הגונים, שבטי יה, בצער גדול, ונותן להם חנוך עברי הגון מאד, ובורח מבית לבן, מסביבה זרה, מהשפעת זרים, פוגש במלאכי אלקים העוזרים לו להשתחרר מהשפעתו של לבן, ובשביל זה הקב"ה לא נתן המשחית להשחית את ירושלים, ירושלים שאין בה סביבת והשפעת לבן... מה ראה? רב אמר יעקב אבינו ראה!... ושמואל אמר אפרו של יצחק ראה", כי בגלות, העקידה, ואפרו של יצחק תמיד מובן... בנינו המה קרבנות תמידים, וכו'; מקריבים את עצמם לקרבן תמיד בשביל קדושת היהדות, לא וכו', מקריבים את עצמם לקרבן בשביל השפעת תורות אחרות, לגמרי אחרות, כידוע למי שבקי בקורות עמנו... ור' יצחק אמר כסף כפרים ראה" — בגולה אנו מבזבזים מליונים הרבה, כסף לאין ערך ושעור בשביל לכפר על נפשותינו מידי הפורעים השופכים את דמנו כמים, "ור' יוחנן אמר ביהמ"ק ראה" — נחוצ לנו עד מאד "בית המקדש", מרכז רוחני קדוש וטהור לעמנו שירכו סביבו את טובי הכחות של עמנו, וגם על הבית הפרטי של העברי להיות, "בית מקדש", אבל מה אנו רואים בגלות? גם הבית שלנו איננו בית עברי, גם בית הכנסת שלנו, המקדש המעט איננו עברי כמו שדרוש להיות, מלא הוא השפעת זרים, וכח הכסף שזור בו, הגסות ועם הארצות פשטו כנפיהו על סקום המקדש, ובשביל הסבות האלו המנויות למעלה אסור להשחית את ירושלים ונחוצ להשתדל בבנינה, וה' הטוב יאמר למלאך המשחית של כל העולם

הרוח אשר לעמנו, אל קדושת היהדות! שובת, הוי שובת! כי „כשלת“ בעוניך, הלא התוצאות של בגידה ביהדות הוא „כשלון“. כשלון הגוף, מחלת העצבים, מחלות גדולות ונוראות, מחלות הנפש, שאבותנו התמימים והישרים והקדושים בעלי אמונה ובטחון לא ידעו מכל פגעי הזמן הזה, צדיקים האלה „באמונתם“ חיו חיים של שלות השקט, גוף בריא וגם נשמה בריאה, ועכשיו שדורות מתחנכים בלי שביב אלקי בנשמתם, בלי „אמונה“ ובטחון בלי יניקה מתוך המקור האלהי של היהדות הנאמנה, רואים אנו „כשלון“ נורא כי „כשלת בעוניך“, ובכן — „שובת ישראל“!

דרוש ב' לשבת שובה.

דרש ר"י בר נחמני מד"כ אל תאמינו ברע ואל תבטחו באלוף? אם יאמר לך יצה"ר חטא והקב"ה מוחל לך אל תאמין, ואין רע אלא יצה"ר שנאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ואל תבטחו באלוף, אין אלוף אלא הקב"ה, שמא יאמר אדם מי מעיד בו? אבני ביתו של אדם וקורות ביתו ורהיטי ביתו מעידין בו שנאמר כי אבן מקיר תועק, ר' שילא אמר שני מלאה"ש המלוין את האדם מעידין בו, ר' זריקא אמר נשמתו של אדם מעידה בו, שנאמר משיכבת חיקיך שמור פתחי פיה, איהו דבר ששרוי בתיקו הוי אומר זו נשמה, וחב"א אבריו של אדם מעידין בו (חגיגה פ"ג).

חכמי ישראל ז"ל ברוח קדשם היטיבו להסתכל בחכמתם האלהית אל תוך מסתרי נפש האדם וגלו שם עמוקות ונצורות, ובאיומל של בקורת חרה ומלוטשה נתחו את נשמת האדם והראו לנו את כל קויה ושרטוטיה היותר דקים והיותר נעלמים ומכוסים מינו, ישנה מפלגה שטוענת ואומרת שקר הדבר! אין שכר ואין עונש, אין „גיהנם“ ואין „גן עדן“, מפני שהאנשים רעים בטבעם ובתכונתם הם מיחסים גם לאלקים נקמה ורציחה וכדומה, אבל באמת הקב"ה ותרן הוא, טוב ומוחל הוא, ובכן עשה נא בו אדם כל מה שלבך חפץ! חז"ל הבינו את זה והביעו את התנגדותם במאמר קצר זה „אם יאמר לך יצה"ר חטא והקב"ה מוחל לך... אל תאמין! ואין רע אלא יצה"ר שנאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו“ להיפך! בדברי יצה"ר אתה מוצא כל הרע שבעולם, גם בעניני הגוף אם יעשה האדם כל מה שלבו חפץ, יאכל כל דבר שמוזק לגופו, אז יאבד את עולמו בשעה אחת, ומכל שכן בעניני הנפש, „ושמא יאמר אדם מי מעיד כי? אבני ביתו וקורות ביתו ורהיטי ביתו מעידין בו“, העדות היותר ברורה ומדויקת ביהדותו של היהודי הוא — בית עברי, אם ביתו הוא בית עברי, ששם השכינה שורה, השבת, ודיני ומנהגי

לִישַׁבַּת שׁוֹבָה.

פגע אדם הראשון בקין, א"ל מה נעשה בדינך ? א"ל
עשיתי תשובה ונתפשרתי, התחיל אדה"ר מטפח על פניו, אמר:
כך הוא כחה של תשובה לא הייתי יודע, מיד עמד אדה"ר
ויאמר : מזמור שיר ליום השבת.
(מ"ר בראשית פ' כ"ב, ולקוט תהלים צ"ב).

קין הרג את הנפש, נפש אה, הנחם, החרטה ומוסר הכליות שלו גדול
ונורא עד מאד, לבו בו חומה כהמות ים לגליו, נע ונר הוא, אין מנוחה פנימית
בנפשו, הנשמה שלו סוערת, והסער של הנשמה גדול ונורא מאד, רוצה הוא
„להתפשר“, לעשות „פשרה“ בנשמתו ולהשקיט בזה מעט את המית לכו, את הסער
הנורא של נשמתו, אבל — אי אפשר ! ! מפני כי שפך דם אדם כמים, הרג
את נפש אחיו, ואין לו מנוחה פנימית להאומלל החוטא הזה, ויסוריו מרים ונוראים
באופן מבהיל ונורא שאין כדוגמתו, אבל הנה יום השבת בא ! ! ואז נופל הוא
לגמרי בורעות המנוחה והקדושה, הוא מקדש את השבת והשבת מקדשת אותו,
והשפעת השבת על הנשמה העברית גדולה עצומה ועמוקה עד מאד ! קדושת ומנוחת
השבת מאחה את הקרעים שבנפש, יש לו אז „נשמה יתירה“ שבחה גדול לגרש מלב
כל עצב וכל יגון, וקין, זה החוטא האומלל, זה הנע ונר, שמתחרט על כל מה
שחטא מוצא פתאום צרי ומרפא לנשמתו החולה, ומנוחה פנימית שקוה לה כל כך
הרבה !

אמנם אי אפשר לו לשופך דם אדם למצא „מנוחה ושמחה אור ליהודים“,
מנוחה שלמה וגמורה, אבל כבר עלה בידו „להתפשר“, לעשות „פשרה“ בנפשו,
להשקיט את הסער הנורא שבלבו, וכל זה בא לו מקדושת יום השבת, ולא לחנם
נתרגש אדה"ר מקדושת השבת וקרא בהתפעלות נפשית פיוטית עמוקה ; מזמור
שיר ליום השבת" ! ! ....

קוראים אנו את יום השבת הקדוש הזה „שבת שובה“, ולא לחנם ! כי
תשובת היהדות הנכונה היא תשובה אל השבת ! כי בלי יום השבת העברי אי
אפשר חיים עבריים, חנוך עברי, סביבה עברית, רוח עברי, בקצרה ;
בלי קדושתו של יום השבת הקדוש אי אפשר לה להיהדות להתקיים ! !

אבותנו נאלצו ממצרים ע"י „המגילות“ שקראו ביום השבת „לומר שהקב"ה
גואלנו“, וגם עכשיו אי אפשר לו לעמנו להגאל מחיי הגלות, לשחרר את נשמתו
העברית מזהמת וחלאת ההתבוללות והסביבה הזרה רק ע"י קדושת יום השבת.
שבת שובה ! שובה אל יום השבת ! שובה ישראל ! ! אם תשוב אל יום השבת
אז תשוב גם כן אל הספר העברי, אל התנ"ך, אל ההלכה והאגדה, אל כל קניני

ירמיה ותלמידיו ברוך בן נריה וימהר לשוב ארצה בני עמון מעבר לירדן מזרחה למצא מנום ומחסה בצל מגנו מלך בני עמון מפני חרבו של מלך בבל.

במות גדליה בן אחיקם אברה "שארית יהודה" והגלה מעל אדמתה, והיהודים האומללים נפזרו לכל רוח, הרבה נדרו למצרים בפחי נפש, כולם היו נדים ונעים במצב נורא מאד, דווים וסחופים בלב דוי קרוע ומרתח, בנפש נאנחה ורוח כחה, נואשים כתקוה ורצוצי משפט וכבוד אנשים, וארץ יהודה היתה למדבר שממה, "בניה יצאזה".

שם גדליהו נשאר לזכר עולם בקרב האמה הישראלית, ויום מותו, בשלישי לחדש השביעי הוא חדש תשרי, היה ליום צום, בכי ומספר ויקרא בשם "צום השביעי לגולי בבל ולכל בני הגולה בכל ארצות מושבותיהם עד היום הזה.

וביום הזה אנחנו בוכים על הטפוס הנורא של "ישמעאל" שמקנאה ושנאה, גורם להרבץ הארץ והאומה, ומרגישים אנו אז עד כמה השנאה והפרוד לבבות שבצמנו מפריע את עבודת התהיה וכי בלי אחדות הכחות אי אפשר לנו לשוב ולבנות את עמנו ואת ארצנו, להחיות את רוחו של גדליהו, ולעקור משרש את רוחו של "ישמעאל". וכי רק אם נשרש מקרבנו את הקנאה והשנאה ואת הפניות הצרדיות ונתאחד כולנו כאחד לשם עבודת העם, יעלה בידנו, כישע השם לשוב ולבנות את ארצנו, להפיץ את למוד תורתנו, להחיות את שפתנו, ולהיות "עם סגולה מכל העמים". — אמן ! ואמן !

הערה ;

חז"ל קוראים לישמעאל בן נתניה רשע בן רשע (מגילה ט"ו ע"א) בר"ה נהרג גדליה וקבעו במוצאי ר"ה מפני שהוא יו"ט, רז"ל דרשו ר' ישמעאל זה בן גרים היה, ירחמאל לקח אשה ושמה עטרה, כמו שכתוב בדברי הימים, ואמרו עטרה זוהיתה גויה ובת מלכים היתה, ולקחה ירחמאל להתעשר בה לפי שהיתה בת מלכים ולפיכך קרא שמה עטרה, ואמרו ; אל תאמן בגר עד כ"ד דורות, ומעטרה עד ישמעאל זה כ"ד דורות, כמו שכתוב שם, והנה הרג את גדליה (רד"ק ירמיה מ"א)

יעבדו את מלך בבל יהיו בטוחים כי לא יפול משערת ראשם ארצה, וישבו על אחוזתם באין מפריע ומכלים דבר בארץ. וישובו כל היהודים מכל המקומות אשר נדחו שם ויבאו ארץ יהודה אל גדליה המצפתה", ויעבדו את האדמה וימצאו בה מאה שערים דגן, יין ושמן, כי הארץ נתנה את יכולה בשפע רב והארץ הריקה מאין יושב היתה רחבת ידים לפניהם, הערים הנשמות החלו לשוב ולהבנות מערמות עפרם, וגם בית ה' כנה גדלי' במצפה (כי כתוב בירמיה מ"א ה', ויבאו אנשים משכם ומשילו ומשומרון שמונים איש וכו' ומנחה ולבונה בידם להביא בית ה', ובית ה' הנוכח בזה איננו ביהמ"ק אשר בירושלים אשר כבר היה שמם וחרב ולא יוכל להיות במקום אחר מלבד מצפה, וגם ראייה מספר המכבים א' ד' ר' ד') ותקוה טובה התחילה לפעם בלב "שארית העם" כי יגאלו מכל צרותיהם וכי ישובו לבנות את ארצם השוממה.

והנה בא המצפתה אחד משרי החילים ישמעאל בן נתניה מזרע המלוכה: כבא האיש נעוה הלב וחומים מזמות הזה נאסף השלום מ"שארית יהודה" אשר במצפה ויבא הקץ גם לצל הממלכה אשר השאיר נבוכדנצר, לא נדע הדבר אם מאשר קנא ישמעאל בגדליה, כי לא שמו המשרה על שכמו בהיות הוא השר "מזרע המלוכה" והיה קשה לו להיות סר למשמעת פקיד נגיד אשר הפקיד מלך בבל בארץ, אם משנאתו את הכשדים וקנאתו היתירה לעמו, אם יד שני הרברים הקנאה הגדולה לגדליה והשנאה להכשדים, כ"ז גם לו לרצח נפש גדליה, שרי החילים ויוחנן בן קרח בראשם ידעו את תחבולות האון אשר רקם ישמעאל בסתר ויגלו את און גדליה ויפצרו בו כי יתן להם להכות את ישמעאל, למה יככה נפש ויפוצו כל יהודה הנקבצים אליך ואכדה שארית יהודה", אף גדליה הצדיק התמים לא האמין גם לדברי יוחנן בן קרח ויאמר לו: אל תעשה את הדבר הזה כי שקר אתה דבר אל ישמעאל...".

כארבע שנים עברו מיום אשר היתה ירושלים לחרבה ונפוצות יהודה נקבצו באו המצפתה מסביב להנציב מקרב אחיהם אשר הושיב מלך בבל בארצם, האמללים האלה האמינו כי עוד מעט ועלתה ארוכה לשבר בת יהודה, אז בא ישמעאל בן נתניה עם עשרת אנשים מרבי המלוכה אל גדליה המצפתה ביום מועד, הנציב קרא אותם לאכול אתו לחם על שלחנו ובמשתה היין קם ישמעאל ואנשיו וישלפו את חרבותיהם וירצחו נפש גדליה הנציב ועמו גם את כל היהודים והכשדים אשר נמצאו אז במצפה, ויעמידו שומרים מסביב לעיר לבלי תת יוצא ובא גם להנשים והטף להגיד את המעשים הנוראים שנעשו בעיר; וכשנודע לישמעאל, כי ביום השני יבאו שמונים איש משכם, שילה ושמרון נושאים מנחה ולבונה לבית ה' יוצא לקראתם ויקראם אל גדליה, ובבאם העירה שחט אותם לאחד אחד שבעים איש, וישאר אך עשרה אנשים אשר הכניחו אותו לתת לו את "המטמונים אשר להם בשדה", אחרי עשותו המזמתה הנוראה הולך ישמעאל שבי את כל "שארית יהודה"; בנות המלך צדקיהו וסריסי הארמון יחד עם הנביא

הגלו אל קצוי ארץ ואיים רחוקים ויתערבו שם בגוים עד כי כמעט אבד זכרם המה, ובני "שארית ישראל", יהודה ובנימין, שמעון ושבט הלוי, עם שרידי עשרת השבטים אשר היו כולם ממלכת יהודה, גם המה נשארו עתה מעט מהרבה ונשפטו בחרב, רעב ודבר, "אשר נשפט בהם ה' את בית המרי והעם המכעיסים אותו על פניו תמיד", מעטים ושרידים יצאו עם הגולה אשר הגלתה לבבל; מעטים בקשו להם מנוח ומפלט במצרים ועוד מעטים מהם נשארו "יושבים משמים על אדמתם מפהדים כל היום כיחמת המציק" רע ומר היה גורל האומללים האלה בנפלא בידי הכשדים, כי הרגום בחרבם, או התעללו בם וימכרו אותם לעבדי עולם; "שרים בידם נתלו פני זקנים לא נהדרו", "בחורים טחון נשאו ונערים בעין כשלו".

נבוכדנצר לא חפץ לעשות את יהודה למדבר שממה, כי היתה לו ארץ חפץ להתחזק בה נגד מלכי מצרים והחליט להשאיר ניר וצל ממלכה ביהודה, ממלכה בלי מלך ומושל בקרבה, כי אם נציב מלך יפקיד עליה, אחרי אשר פשעו בו שלשה מלכים מבית דוד לא נתן עוד אמונו במלך יהודה, ולהושיב מלך בתוכה בן עם נכר הארץ לא מצא נבוכדנצר לנכון, כי כזר ונכרי לא יוכל המלך החדש אף לא יאבה לחזק את החברה והישוב בהארץ העזובה והשוממה, ועל כן שם עיניו בגדליה בן אחיקם למשפחת שפן הסופר והפקידו לפקיד נגיד על "שארית יהודה", כי מצא את לבבו נאמן לפניו וכאחד מאחיהם יקבצו אליו "נדחי יהודה" ושבו ועברו את האדמה ויאספו יין, דגן ושמן, והארץ לא תשם, את גדליה בן אחיקם עשה לפקיד נגיד על בני שארית יהודה וישם את משכנו בהעיר "מצפה" הרחוקה מהלך שעה וחצי למזרח צפונה מירושלים, נבוכדנצר הישכיל מאד לעשות בבחרו את גדליה לנציב הארץ השוממה, כי היה גדליה איש טוב ומטיב ולב מלא חמלה וחנינה לאחיו האומללים, כתלמידו של ירמיה, היה האיש היותר הגון למשרה שכוז ואפשר היה לו להעלות ארוכה למכות הארץ ולחורבנה ולרכו סביבו כל טובי הכחות אשר לעם ישראל, ונבוכדנצר נתן לגדליה ליועץ נאמן את הנביא ירמיה, ויצו על נבוזראדן לשום עינו לטוב עליו וככל אשר יאמר לו כן יעשה, קשה מאד היה לירמיה הנביא להשאר בארץ, לבל יאמרו בני "שארית יהודה" כי לבו הולך אחרי המנצח, אשר נאר מקדש ה', וגרש את עם יהודה מעל אדמתו, גם נפש יוצאי הגולה היתה מרה על ירמיה בשמעם כי יעזוב אותם וישאר בארץ, כי קוץ בצדק, אשר יהיה להם לעזרה בצרות לחיות להם לפה ומליץ לפני נבוכדנצר אשר כבדוהו מאד, אז ירד ירמיה בשיחו ויתאונן במר נפשו; "אוי לי אמי כי ילדתני איש ריב ואיש מדון לכל הארץ כלה מקללני", אך דבר ה' היה אליו, כי ישאר יחד עם גדליה בארץ השוממה ויהיה למורה ולאב לבני "שארית יהודה" בני דלת העם אשר השאיר נבוכדנצר; ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה ישובו המה אליך ואתה לא תשוב אליהם", בלב פצוע וקרוע ובנפש נאנחה נפרד ירמיה מקהל הגולים וילך המצפתה אל גדליה הוא ותלמידו הנאמן ברוד בן נריה, הנציב גדליה הודיע גלוי לכל בני עם הארץ, כי רחוקים הכשדים ממחשבת נקם וכל בני "נדחי יהודה" אשר

„א“ר אבוהו למה תוקעין בשופר של איל ? אמר הקב“ה תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכיר לכם עקידת יצחק בן אברהם ומעלה אני עליכם כאילו עקרתם עצמיכם לפני. וא“ר יצחק למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין (בשלוה, כמו באמריקה, למשל...) ותוקעין ומריעין כשהן עומדין (עומדים ללכת או לנוס, בארצות החשך...) כדי לערוב השטן... (ר“ה ט“ז) גם בארצות הגלות והחשך גם בארצות של חירות ושוויו זכויות יש לנו „שטן“ המפריע בעד גאולתנו. גאולת הנפש, שם — שטן חצוני, הממשלה וכדומה, ובארצות החופש — שטן פנימי, עתונות צהובה רומסת כל קודש, בערות ועם הארצות בעניני היהדות, פרוד לבבות נורא. הוי השטן, השטן! כמה מסוכן הוא לעמנו ולקיומנו.

ומספרים לנו חז“ל (במדרש ויק“ר פ’ כ’) כשנודע לשרה כי עוד מעט והיו שוחטים את בנה צוחה ששה קולות כנגד ששה תקיעות... ובכן, שומעי הנכבדים, שמעו נא את קול האם בקול השופר... קול האם שבניה מוסרים נפשם בשביל כל היקר והקדוש לעמנו וקול האם באמריקה שבניה מתרחקים מקדשי האומה ואינם מתחנכים בחנוך עברי אמתי... הוי כמה גדול ונורא קול האם בקול השופר הבוכה ושובר לבבות...

והשופר מרחיק את „השטן“, כי השופר קורא לאחדות הכחות, התוקע שברוסיה קורא לאחיו שבאמריקה, והתוקע שבאמריקה קורא לאחיו המפורים בכל ארצות תבל להזכירם את ה„אז יתקע בשופר גדול ובאז האובדים וכו“ ובמקום שיש אחדות אין „שטן“ ואין פגע רע.

נתאחד נא כולנו כאחד בעבודת תחית עמנו, הרמת רוח תורתנו הקדושה, וכל היקר והקדוש לעמנו ונזכה אז לגאולה שלימה במהרה בימינו, אמן ! ואמן !

לצום גדליה.

צמים ומתענים אנחנו היום, אבל לא בא אל פיננו, שרוים בצער אנו. קוראים אנו להיזכר בשם מיוחד „צום גדליה“, מדוע אנו מענים את נפשותינו? מי הוא זה „גדליה“ זה שהסב לנו יום של תענית מיוחד ? הבה ונסקור סקירה קלה בדברי ימי עמנו, מן העבר נקח לקח טוב בשביל החוה ובשביל העתיד, והיום הזה, יום של „צום גדליה“, ילמדנו מוסר השכל כיצד להתנהג בדרכי חיינו הלאומיים בתור יהודים מסורים לכל היקר והקדוש לעמנו.

ירושלים נחרבה, ועמה כל ארץ יהודה, המקונו הגדול הנביא ירמיה הנחיל לספרותנו „ספר הקינות“ ספר הפועז את הלכ העברי, ספר שאין כדוגמתו בנוגע להצער העברי העמוק, מצב ישראל נורא מאד, בני עשרת השבטים רבם

אנו טובעין בים אנו באים לחיי העולם הבא? דרש להם הגדול שבהם, אמר ה' מבשן אשיב, אשיב ממצולת ים, מבשן אשיב, מבין שיני אריות, ממצולת ים, אלו שטובעין בים, כיון ששמעו ילדות כך קפצו כולן ונפלו לתוך הים" — רעיון נפלא קפול ומונח בכאן, העקירה, כחו של יצחק, מסירת נפשם של אבות האומה השפיעה על ילדי ישראל להטבע בים ולמות מות גבורים על קדושת היהדות והשופר בא בכל שנה ושנה ומוזכיר את נשמותיהם בקול בכי גדול מאד... והשופר בא וקורא להנשמות האלו להשפיע כיחזן ומאש התלהבותו, על יתר הנשמות שבדור שמוצאות את קברן הן בים החיים הנורא של זמננו...

וזהו סוד התשליך, הולכים להם היהודים הקדושים והטהורים כולם כאחד בראשית השנה אל הנהר... רואים שם הרבה דם... דם אבות ובנים שנשחטו ונטבעו בימים ובנהרות על קדוש השם... קרבנות של פורעים פרעות בישראל... קרבנות של כהגרים, נודדים בכל קצוי תבל לבקש לחם וצל ומחסה מפני חיי גלות ורדיפות ופחד המות הנורא... שמצאו קברם בימים ובנהרות... ואם יש בנו עכשיו חטאים ועונות, ירדו אל הים, אל הנהר, יתערבו ויתבוללו בדם הקדושים שלנו... הוי כמה קדושים יש לנו... כמה דמים שפכנו בימים ובנהרות על קדושת השם... והרי יש לנו בזה סליחה וכפרה... משליכים אנו את החטאים לתוך הים... נראה מי ינצח את מי... דם הקדושים או מעט החטאים שיש לנו... ועם ששפך את דמיו כמים מבקש או בצדק אבינו שבשמים; סלח לנו ! !

ויש לחז"ל בזה מאמר נפלא "אילו של אברהם אבינו נברא בע"ש בין השמשות", האיל זהו סמל של "קרבן" של "מסירת נפש", יש "קרבנות" מתוך שפלות מתוך בערות, מתוך חשכת הגלות, ויש קרבנות של גבורים שיש להם "קרנים", קרן זהו הסמל של גאווה לאומית, וחז"ל מספרים; "ראה אברהם אבינו את האיל ניתוש מחורש זה והולך ומסתבך בחורש אחר, א"ל הקב"ה כך עתידין בניך להסתבך למלכיות מכלל למדי, מן מדי ליוו, מיון לאדום, ובופן להגאל "בקרניו" של איל... גאווה לאומית (נאציאנלער שטאלץ בלע"ז) ואיל עם "קרנים" נברא בע"ש בין השמשות... בתקופתנו זו, תקופה של הכרת ערכנו, תקופה של תחיה עברית, חושך ואור משתמשים בערבוביא, מצד אחד חושך נורא, מלחמה נוראה בכל התבל שלא היתה כדוגמתה בקורות העולם, ומצד שני גאולת ישראל מתחילה להתגשם בחיים בארץ ישראל, והמצב איננו עוד ברור ובהיר וזהו תקופה של "ע"ש בין השמשות"... השאלה היא; במה אפשר לברא בלב הדור הצעיר שלנו הכרת ערך העם העברי, חבה ואהבה עמוקה לכל קדשי בני ישראל "קרנים" לנגח את כל המישטנים והמפריעים והמתבוללים למיניהם? רק ע"י חנוך עברי דתי לאומי, ע"י שמירת השבת הקדוש לעמנו, וקרנו של איל" נברא בע"ש בין השמשות... והדברים עמוקים ומאירים כספירים למי שמסוגל לחבין את הרעיון הנפלא הזה, והשופר קורא "לקרנו של איל" להשתחרר מעבדות מוסרית מעבדות בתוך חירות, חבה נתכונן בקול השופר ונקח מוסר להשתחרר מכבלי היצר, ולחנך את הדור הצעיר בחנוך עברי אמתי, ולברא סביבה עברית שלמה.

לתקיעת שופר ולתשליוך.

השופר מעורר פחד עמוק ונסתר בלב העברי, כמאמר הכתוב „אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחררו“, הפחד הזה מקומו עמוק בסתר נשמת האדם, כי טבע הפחד הגדול עד מאד לבטל את הפחד הקטן, ובשעה שאנו קוראים בדברי ימי ישראל איד יִשְׂרָאֵלִים ורכבות מבני ישראל מסרו את נפשם ואת נפשותיהם של בניהם למות במיתה משונה ואכזרית עד מאד ולא פחדו ולא יראו את המות הנורא שהכינו בשבילם שונאיהם ומנדיהם על שאינם חפצים להמיר את דתם, וקדושים לאין מספר השליכו את נפשם כנגד, מסרו את נפשם על קדושת השם באין אף משהו של יראה ופחד מן המות הנורא והאכזרי, וזהו נגד הטבע ונגד החיים, מדוע? במה אפשר לבאר חזיון זר ומשונה שכזה? רק בזה; כי הפחד מפני רוממותו של הקב"ה גבר על פחד המות, ובעת מתן תורה הלא היו קולות וברקים נוראים עד מאד „וקול השופר הולך וחזק“, אז באותו המעמד תנהדר והקדוש הוא בלב כל אחד ואחד מישראל יראה גדולה ועצומה עד מאד „לבעבור תהיה יראתו על פניהם לבלתי תחטאו“, והיראה ההיא הפיגה והשמידה לגמרי את יראת המות בכל דורות השמר בשרא.

ומטעם זה אנו תוקעים בשופר בכל שנה ושנה בראש השנה לחדש ולעורר את אותה היראה, יראה אלקית, החבויה ומסתתרת עמוק בלב היהודי, להקיץ את השכיב האלהי, שבל יירא מכל התנאים הרעים בגולה המפריעים את היהודי ללכת בדרכו הוא, דרך היהדות הנאמנה, דרך התורה והמצוה, ושייתקיים גם בגולה בתור יהודי שלם בעל נשמה שלמה, לא יהודי בן נשמה קרועה ורצוצה.

וחכמי ישראל ז"ל אמרו ברוח קדשם (ר"ה ט"ז ע"א) למה תוקעין בשופר של איל? אמר הקב"ה תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכיר לכם עקירת יצחק בן אברהם. דברים יפים וגאים למי שאמרם! השופר מזכיר לנו את העקירה, את מסירת נפשו של היהודי החרד לדתו, את האב שמוסר את נפש „בנו יחידו ואהובו“ בשביל יהדותו, ואיננו מוסר את היהדות בשביל האשר החמרי של בנו, ואם האב מחנך את בנו בדרך התורה והמצוה, ביהדות של מסירת נפש, אז ורק אז בא הבן ומכבד את אביו ושומע בקולו, ויצחק פושט צוארו לשחיטה אם האב מצוה, העקירה הראתה לנו באופן מוחשי כמה גדול כחו של חנוד עברי הגון ושלם, יצחק הדתי מכבד את אביו ואמו, ועלינו ג"כ ללכת בדרכו הוא, לכבד את האבות, השופר מזכירנו בזה, וכבוד האבות זהו ללכת בדרכיהם, דרך היהדות...

ספור יפה מאד מספרים לנו חז"ל (גיטין דף נ"ז ע"ב) „מעשה בארבע מאות ילדים וילדות שנשבו לקלון, הרגישו בעצמן למה הן מתבקשות, אמרו: אם

החדש, וחרבו בידו, והולך הוא להלחם עד נטף הדם האחרון בשביל ארצנו, ארץ ישראל, יחד עם הממשלה האנגלית, הדור החדש נכדי המכבים הולך למסור את נפשו בשביל גאולתנו ופדות נפשנו, ובכח מסירת נפש שכזו נזכה באמת לגאולה שלימה. וכמה הטיבו חכמי ישראל העתיקים ז"ל ברוח קדשם להביע את הרעיון הנפלא הזה בדמות מאמר מפליא ומרעיש את השכל הישר בהשקפה הראשונה ;

„אותו האיל שנברא בין השמשות (האיל זהו הסמל של מסירת נפש, איל שכוה נברא בין השמשות, בתקופה נוראה בדברי ימי ישראל, תקופה שחשך ואור משתמשים בה בערבוביא, מצד אחד רואים אנו שקיעת החמה של היהדות, ומצד שני קרני אור של גאולה שלמה, כתקופתנו אנו זה עכשיו, זוהי בין השמשות של ערב שבת, השבת עור מעט תבוא...) לא יצא ממנו דבר לבטלה (השפעתו גדולה ככל התקופות ובכל הזמנים) אפרו של איל הוא יסוד של מזבח הפנימי (בקרב לבו ונפשו פנימה של כל ישראל ישנו המזבח, מזבח הפנימי, שמקריב שם כל היקר ואהוב לו בשביל אלקי ישראל, והיסוד של מזבח הפנימי, הוא האיל, הסמל של מסירת נפש האומה, העקידה, עקירת יצחק בירי אביו היקר החנוך העברי), גידיו של איל הם עשרה כנגד עשרה נבלים של כנור שהיה דוד מנגן בהם (דוד הוא סמל כנס"י בגולה, בים הצרות והתלאות מחוקת כנור בידה ומנגנת... השתפכות הלב והנפש בעת צרה... הכנור וספר התהלים מגינים מכל צרה... ורק ברוח עברי ישכח אפשר לו להכנור להתקיים בחצות לילה, בעמק חשכת הצרות, ולנגן נגונים יפים...) עורו של איל הוא אזור מתניו של אליהו (אליהו הוא דוגמא וסמל לבנס"י, כל ימיו נדרף לוחם וחולם ע"ד האמת, מלחמה לו עם נביאי השקר, לוחם בעד הצדק וכל זה ע"י אורו של איל, כח נפלא של מסי"נ) קרניו של איל של שמאל תקע בו הקב"ה על הר סיני שנאמר ויהי קול השופר כו' (כי קיום התורה אי אפשר רק ע"י קרבנות גדולים ונוראים מצד כל חלקי עם ישראל, כידוע למי שבקי בקורות עמנו) וקרן של ימין גדול מן השמאל, ועתיד לתקוע בו בקבוצ גלויות לעתיד לבא שנאמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול.

הנה כי כן הלגיון העברי הולך לכבוש את ארצנו, לגאול את ארץ ישראל ולשחרר את עמם בדמים הם, קוראים לכל אחד מאתנו לעזור להם במלחמתם זו, תוקעים בשופר גדול, והשופר הזה הלא הוא קרנו של האיל, של העקידה... מסירת נפש נורא... האינכם שומעים את פעמי הגאולה ? הם כל בשר ! ! הם ! קול צחצוח חרבות... קרבנות נופלים... דם... דם... דם ישראל בעד ארץ ישראל... השופר תוקע ומריע... והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול... ארץ ישראל, תורת ישראל, אלקי ישראל, ועם ישראל.

ובכן — תן כבוד ה' לעמך ! !

לראש השנה.

אותו האיל שנברא בין השמשות לא יצא ממנו דבר לבטלה, אפרו של איל הוא יסוד של מזבח הפנימי, גידיו של איל הם עשרה כנגד עשרה נבלים של כנור שהיה דוד מנגן בהם, עורו של איל הוא אזור מתניו של אליהו, קרניו של איל של שמאל תקע בו הקב"ה על הר סיני שנאמר ויהי קול השופר כו', וקרן של ימין גדול מן השמאל ועתיד לתקוע בו בקוץ גליות לע"ל, שנאמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול (פדר"א פ"א).

בשעה שהמלחמה הגדולה והנוראה שאין על עפר משלה התפרצה זה כארבע שנים, בשעה שנהרי נחלי דם נשפכים כמים על שדה קטל, בשעה שגם ממשלתנו ממשלת ארצות הברית הוכרחה לקחת חרב גבורים בידה למען הצל לקוחים למות ולשחרר את התבל ואת האנושיות מעולה של ממלכת אשכנז, בשעה שכולנו מרגישים את חובתנו הקדושה המוטלת עלינו לעזור בכל לבנו ונפשנו להממשלה האמריקנית ולנשיאנו במלחמתם בעד הצדק והיושר, בשעה קדושה ונכבדה שכזו, עלינו להתחשב היום, יום הרת עולם, יום דין ומשפט, יום שבו אנו ממליכים את מלך מלכי המלכים את הקב"ה, עלינו להבין ולהרגיש את מצבנו, מצב עם ישראל, לא רק באמריקה אלא בכל חלקי התבל, מודים אנו לאמריקה זו ומכירים ומרגישים אנו כי כולנו חייבים לה תודה ועבודה, והרי מוסרים אנו את בנינו הצעירים בעין יפה בלב ונפש למסר את נפשם בשביל האושר וההצלחה של אמריקה שהיא, במובן ידוע, גם האשר וההצלחה של כל האנושיות אבל יחד עם זה אנו מכירים את המצב הנורא של עמנו בכלל בכל חלקי התבל כמה נורא הוא, מצבם עכשיו בא"י, בגליציה, ברוסיה, הפוגרמים הנוראים, הרדיפות האיומות, הוי, כמה גדול שברנו, ומי ירפא לנו ? I חז"ל אמרו ברוח קדשם, "אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בר"ה וכוהכ"פ ? א"ל אפשר מלך יושב על כסא דין (כל מלך יושב עכשיו בשעת המלחמה הנוראה על כסא דין, להרוג ולהשמיד נפשות רבות) וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו... וישראל אומרים שירה ? I... בשעה נוראה שכזו, בשעה שבנינו היותר טובים נהרגים ונשחטים בכל חלקי התבל כמעט, יתומיו ואלמנותיו כחול ימים ירביון, רכושם הרוחני הולך וכלה, בתי הישיבות ובתי הת"ת כמעט בכל הארצות נחרבים ונהרסים עד היסוד, איד אפשר לישראל לומר שירה בשעה "שמלך יושב על כסא דין ? I... אבל אל נא נתיאש ! מתוך חשכת הלילה הנורא רואים אנו קוי אור, והרואה אומר; ברקאי I האיר המזרח I בנים שבים לגבולם I הממשלה האנגלית בהסכם יתר הכימשלות המשותפות אתה במלחמה כבר הביעו חפצם ע"י דקלרציה מיוחדת לעזור לעם היהודי לשוב לארצו ההיסטורית, לארץ ישראל, ובנינו הצעירים, הדור החדש, התחיל לשוב אלינו, הולך הוא הלגיון העברי, זה הגבור העברי

לוא לא היתה נשמתנו העברית לקויה ופגומה כי אז אי אפשר היה לנו לראות חלול הקודש בימים הנוראים כמו שאנו רגילים לראות בכל מקום ופנה "מקום להתפלל בימים נוראים" באולם של מחוללים ומחוללות (דענסוינג האללס) בבתי מרוח, ועוד מקומות בלתי יפים שכאלה. אוי לאותה בושה, אוי לאותה כלמה! אומרים אנו בסליחות: לשמוע אל "הרנה" ואל "התפלה", אמנם יש "רנה" במקומות בזוים שכאלה, אבל אין שם "תפלה" זכה, וגם כבוד ישראל וכבוד היהדות מתחלף ע"י מקומות לתפלה שכאלה וביתור בעיני הדור הצעיר שבאמריקא, מקוננים אנחנו, ובצדק, כי "זבול בית מקדשנו חרב בעונינו, תורתנו היתה לשמה, יופי אדמתנו לזרים, כ ח נ ו ל נ כ ר י ם..." הכשרונות הגדולים והרעננים שלנו מעשירים ספריות של עמים אחרים, נוטרים כרמי זרים וכרם ישראל עוזב ונטוש, הפקר מדרם ומדרש לעמי הארץ...

ולא לחנם אנו פורצים בבכי גדול ונורא בשעה שמבקשים אנו "אל תשליכנו מפניך ורוח קדשך אל תקח ממנו", לוא לא נסתלק מעלינו "רוח הקודש", לוא לא התמכרנו כל כך לחמדיות גסה ומגושמה, כי אז לא היו בנינו, הדור הבא אחרינו, כל כך זרים ורחוקים מכל קניני הרוח אשר לעמנו, אבל עכשיו, לפי מצבנו עתה, חיים אנחנו בעת של "זקנה", וילדות לגמרי אין... בתי הכנסת שלנו מלאים יהודים "זקנים" אבל לא "צעירים" ואם בא לפעמים הצעיר בבית הכנסת הוא בא רק "באבל", להגיד "קדיש" לנשמה של "זקן" שגוע ואיננו, חיים אנו בתקופה נוראה, בעת מסוכנת, עת של "זקנה" ועם שאין לו "ילדות" משלו, עם שאין לו בנים ובנות אין לו כח ועוד מעט ויעזוב לגמרי את מקומו בכמת החיים, ולפיכך אנו צועקים ובוכים "אל תשליכנו לעת זקנה, ככלות כחנו אל תעזבנו... בקשה נוראה ואיומה היא זו, ובשעה נוראה שכזו אנו מחשים ואיננו עושים מאומה לקדם פני הרעה!

מה עשינו בשנה החולפת? לא "חסד" ולא "מעשים". רבונו של עולם! לא בחסד ולא במעשים באנו לפניך כי אם כרלים וכרשים דפקנו דלתיד.

אבל נחדל נא להיות דלים ורשים, נוציא כהתינו אל הפועל, הבה נתאחד כולנו לעשות חסד ומעשים טובים, לעבוד את עבודת העם, זה' הטוב ישלח לנו את ברכתו לשנה החדשה הבאה לקראתנו לשלום, כתיבה וחתימה טובה וביאת הנואל, במהרה בימינו, אמן, ואמן!

חסד ומעשים.

לא בחסד ולא במעשים באנו לפניך, כי אם כדלים וכרשים

דפקנו דלתיך — „הנשמה לך והגוף .פעלך“.

ישנם רגעים נעלים וקדושים בחיי העם, יש שהעם איננו עושה הרבה בעניני צדקה וחסד, אבל לעמת זה פעל ועשה הרבה מעשים נעלים חשובים מאד שמהם תוצאות טובות לחיי העם המוסרים והחמרים, וכשהוא בא בסוף השנה בבית ה' לבקש סליחה הוא מזכיר לו לעצמו ולה' הסולח את „המעשים“ שעשה במשך השנה, ויש לפעמים שהעם לא הצטיין „במעשים“ גדולים כל כך, אבל הצטיין במדת הצדקה והחסד, והלא גם אלה „מעשים“ הם במדה ידועה, אף כי עניני צדקה וחסד הנם רק בטויי הלב, ואין אלה מעשים שלמים וקיימים בבחינת עבודת העם, רק — „חסד“! וכשאנו באים עכשיו בבית ה' לבקש את סליחתו אנחנו מתנצלים נאנחים ואומרים: „לא בחסד ולא במעשים באנו לפניך, כי אם כדלים וכרשים דפקנו דלתיך!“

רבבות מאחינו נגועי המלחמה הנוראה מעבר לים מתים מיתת רעב נורא מאד, עוללים שואלים לחם ופורש אין להם, ידיהם פשוטות אלינו לעזרה, מה עשינו בשעה שקול דמי אחינו צועקים לנו מן האדמה? ! אמנם עשינו הרבה, הרבה מאד, אבל לא עשינו כל מה שנחויין ואפשר היה לעשות! הנה בלילה זה בשעה שאני ואתם עומדים פה, בשעה זו עומדים בחשכת הלילה אלפים ורבבות מאחינו בני ישראל בשדה המלחמה ומתגעגעים לשוב לביתם... זוכרים את „הסליחות“ ולכם יהמה בקרבם... אשה ובנים מחכים להם... לבם קרוע ונשמתם רצוצה... איה „החסד“ שעשינו להם? ! חסד של עם שלם לחלק גדול מן העם? ! לא בחסד באנו לפניך!...

ופה, בארצנו זו, מה עשינו כולנו להרמת קרן התורה והיהדות? לחנוך הבנים ולחנוך הבנות? לשמירת שבת ולכל קדשי בני ישראל? מלפנים לא דאגו אבותינו התמימים והישרים לעניני „הגוף“ כל דאגתם רק לנפשם היתה, והיום כולנו דואגים בעניני „הגוף“ ואין מכולנו דואג לחזוק הנשמה העברית, „הגוף“ תופש את המקום היותר גדול בחיינו, ואין שם לב לפרנסת הנשמה העברית, ואומרים אנחנו: „הנשמה לך — היא בת אל וחפצה להתדבק תמיד במקורה ושרשה — והגוף — שלך, הגוף איננו „לך“, איננו לה' לגמרי, פונה הוא אל עניני חמר ותאוות נסות ונמבזות, אבל הוא „שלך“, גם החמר הוא במדה ידועה חלק אלוה...

לוא לא היתה נשמתנו העברית לקויה ופגומה, כי אז איד היינו מעיזים פנינו לבא ולתבוע מאת אלקינו „עשה למען תינוקות של בית רבן“ בשעה שאלפים ורבבות מבנינו הקטנים אין להם „בית רבן“ כלל וכלל, מתחנכים הם ללא דעת היהדות, ועתידים אנו לתן דין וחשבון על חטאינו זה הגדול מנשוא.

העברי, את הנשמה העברית, ואסלח לכם, וכשיודע החוטא כי יש סליחה או שב אל ה' כבו שמתרחק מאביו ומתגעגע אחרי כן ושב אליו וירא לחטוא עוד.

כי אתך הסליחה למען תורא.

וכשאנו עומדים בבית אל בלילה הזה לבקש מאת מי שמשרה שכינתו בבית הזה סליחה ומחילה, עלינו ללכת בדרכו של הקב"ה ולסלוח איש לרעהו, רק עם הסליחה תבא טהרת הלב הפנימית, האמתית, אל קנאה ואל תחרות ושנאה ופרוד לבבות לפני בא השנה החדשה!

אבות יקרים! סלחו נא בלילה הזה לבניכם, הדור החדש הבא אחריכם, שנולד ונתחנך בארץ זו ללא תורת ישראל, הדור הצעיר שאיננו יודע מאומה מכל היקר והקדוש לעמנו, סלחו לו, כי לא הבנים אשמים, אלא האבות בעצמם, אלה האבות שאינם רוצים להבין את האחריות הגדולה של חנוך הבנים וחנוך הבנות המוטל עליהם, אלה שמגדלים דור חדש, שהוא חדש לגמרי, דור של קברנים, שמקבר בקבר ההתבוללות את כל קנייני הרוח אשר לעמנו, ולא לחנם אנו בוכים בלילה הזה; "אשמנו מכל עם בושנו מכל דור, כי כל עם מוסר את נפשו בשביל חנוכם של בניו ברוחו הוא, ולא אנחנו! בכל דור ודור היו אבותינו הקדושים והתמימים מוסרים את נפשם עד נטף דמם האחרון בשביל החנוך העברי של ילדיהם, ולא כן בדור הזה שאנחנו חיים בו "אשמנו מכל עם, בושנו מכל דור"!!! ליל של סליחה הלילה הזה! על הרבנים והדרשנים שבארץ זו לסלוח לאנשי ערם, לחברי בתי כנסיות, על שמשפילים בכל השנה את כבוד התורה יחד עם כבוד נושאי דגל התורה, ממררים את חייהם, מקפחים את פרנסתם, ומבזים את כבוד התלמיד חכם, סלחו להם עכשיו, כי הלא באים אלה "הבעלי בתים החשובים" בבית הכנסת וקוראים בספר הסליחות בלילה הזה: "לא הקשבנו לשמוע למוכיחים, אנחנו נדחים נהרגים ונשחטים ונטבחים, שורדנו מתי מעט בין קוצים כסופים".... האין בזה נורא של העם על מצבו הנורא ועל כי איננו שומע בקול מוכיחיו אוהביו הנאמנים?!

ובכו, שומעים יקרים, נטהר את לבבנו, רוחנו ונשמתנו מכל סיג ופגם, נסלח נא איש לרעהו, נשוב בלב שלם אל הדרך היחידה שעלינו ללכת בה, דרכה של תורתנו הקדושה, ונבקש מאת פני ה' אלהינו סליחה ומחילה לכל עונותינו, ושנה חדשה טובה לנו ולכל בני ישראל, ומלך השלום ישלח את שלומו, ותחדל המלחמה הנוראה, ויאמר למלאך המשיחת, הרף!! ויצליח את הממשלה האמריקנית עם שותפיה ועוזריה במלחמתם בשם הצדק והיושר, וימיהר גאולתם של ישראל, ויבא נא עם ישראל בארץ ישראל להרים את דגל ישראל ותורתו, במהרה בימינו, אמן! ואמן!

„ביוזנעס“ עושים מזה בית תפלה ומקום קדוש“ לימים הנוראים, ובאים „יהודים ומתפללים שם ובכו תז כבוד לעמד....

האין בזה חלול כבוד היהדות וחלול כבוד האומה העברית במדה גדולה עד מאד ? ! ...

השנה החדשה הולכת ובאה, הבה נכין את עצמנו בתשובה, תפלה וצדקה, נתקן מה שחטאנו בין אדם למקום ובין אדם לאומתו, נתפלל כולנו ונתאחד כולנו כאיש אחד לעבוד בשביל תחית עמנו, שפתנו, השפה העברית, ארצנו, ארץ ישראל, ולכל היקר והקדוש לעמנו, ואז נזכה להיות בשנה הבאה — בירושלים, אמן, ואמן !

דרוש לסליחות.

קומי רוני בלילה לראש אשמורת, שפכו כמים לכך נכת
פני ה'
כי אתך הסליחה למען תורא.

בשעה שהטבע ישנה את שנתה העמוקה, בשעה שבני אדם שוכבים על מטותיהם לנוח מעמל היום, בשעה זו בחשכת הלילה נתאספנו כולנו בבית ה' „לראש אשמורת“ לשפך כמים את לבנו נכח פני ה' ולבקש את אלקינו, אלהי הרחמים והסליחות, סלח לנו !!!

שנה חדשה מתקרבת לבא, עוד מעט ונפרד מאת השנה הישנה החולפת ועוברת מאתנו, ועלינו לקדם את פני השנה החדשה, ולבנו בוכה ודופק מפחד ורעה; מי יודע מה יביא העתיד הקרוב לנו ? הלא העתיד נעלם ומכוסה ממנו, אין איש רואה ויודע אותו, ובשעה שנשמתנו העברית מתרגשת ומתדעזעת עד מאד שופכים אנו את נפשנו לפני אלקינו שבשמים והננו צועקים : סלח לנו !!!

לוא ידע החוטא כי אין סליחה וכפרה לחטאיו הרבים, כי אז היה טובע את נשמתו בבוץ החלאה והזוהמא לטמא וללכלך את נשמתו יותר משהיתה טמאה, כאותו האיש שחטא ורצה לשוב ואשתו אמרה לו : ריקא ! גם האבנט אינו שלך, אי אפשר לך לשוב עוד. וכשידע כי לא יקבלו אותו בתשובה, כי נשמתו כבר מכורה ומסורה בידי השטן כי אז היה מחטא ומטמא את נשמתו באופן נורא מאד, לוא ידעו כל בני האדם כי אין סליחה, היה העולם מתהפך אז לניא ההרעה, לבמת התופת, ונורא היה אז המצב החמרי והרוחני של בני האדם ! ! !

היהדות קוראה לכל איש, ואפילו להחוטא היותר גדול, ואומרת: שובו בנים שוככים ! אם יש חרטה פנימית, עמוקה, אם יש מחשבה והחלטה בלבבכם לשוב מדרכיכם הרעים, אני, היהדות הטהורה, מגינה עליכם מכל רע, טהרו את הלב

הוא גם עתה! אין אחדות במחננו, נחלקו בני ישראל לחלקים שונים, וכל חלק וחלק אומר: „בתחומי נבנה ביהמ"ק". וריב התחומים הוא ריב גדול וגורא מאד. ואין נחת בישראל! כל כתה ומפלגה טוענת כי רק לה הקדושה שבחיים, רק „בתחומה נבנה ביהמ"ק...."

וכשמתבוננים אנו במחנה החרדים באי בתי הכנסיות של החרדים, מה אנו רואים שם? הקול קול יעקב נשתתק לגמרי, בתי כנסיות שלנו ריקים מאדם, כגורים ומסוגרים הם, אין בהם לומדי תורה והוגיה, איננו שומעים בהם הקול הנעים של אמר אביו! אמר רבא! „פה ושם נפגשים" אנו לפעמים עם „שארית הפליטה" שבאים בכיהכנ"ס וגמרא ביריהם, פה ושם רואים אנו חבורה של זקנים לומדים „משניות" „גמרא" אבל כמה מעטים הם לומדים שכאלה, נער יכתב! לא הבן תורה הוא האדון והמשפיע של בתי הכנסיות שלנו רק „עמי הארץ", נשיאים גסים ומגושמים שרוח אין בהם, ומכיון שאין רוח התורה בבתי כנסיות שלנו אין לחלוותית של יהדות פוריה, יהדות של תנ"ך, של ש"ס ופוסקים, רק יהדות של „הזכרת נשמות" „ויאהרצייתים", ובני נעורינו מרגישים בעמקי נשמתם כי אין תכן ואין נשמה עברית בבתי כנסיות שכאלה, ורוח של „ביונעם" מגרש את הדור הצעיר, הדור הבא אחרינו, מתור בתי הכנסיות אשר לנו, ומה חורבן התורה וחורבן היהדות בארצנו זו, יפה אמרו חז"ל; כשהכנים שלמה את הארץ לביהמ"ק הרטיבו כל העצים והארזים שהיו שם ועשו פירות (כי רק ע"י הארון, התורה, אפשר להרטיב את כל דבר המוכשר להוציא פירות) ומהם היתה פרנסה גדולה לפרחי כהונה, כי הפרחי כהונה בני הנעורים שלנו, הדור הצעיר, יש להם תשוקה לכהן במקדש ישראל אם יש לחלוותית של תורת ישראל של המאור שביהדות, ומזה נתפרנסו, הלבבות והנשמות של הפרחי כהונה נתפרנסו, בפרנסה רוחנית הכתוב מדבר)

עד שעמד מנשה והכנים צלם בביהמ"ק ויבשו הפירות... יודעים אנו כולנו פה באמריקא ה„מנשים" שלנו שבאים בתור מנהיגים ועומדים בראש בתי הכנסיות אשר לנו, ורחוקים מתורת ישראל, מרוח ישראל, ומכל קדשי הרוח אשר לעמנו, וה„מנשים" האלה באים ומכניסים צלם בבתי המקדש אשר לנו... צלם של זהב וכסף... ויבשו הפירות! ... מוכרים כרטיסים בפומבי ביום השבת הקדוש בשביל לשמוע את החזן עם מקהלת משורריו איד שהוא מטיב לשיר; ושמרו בני ישראל את השבת! אוי לאותה בושא ואוי לאותה חרפה וכלמה! יבשו הפירות! יבשו! ...

והנה בחדש אלול זה במקום שעלינו להעיר את כל חלקי עמנו לעבודה לאומית גדולה וחשובה מאד, במקום לטהר ולזקק את הנשמה העברית, באים בני אדם ולוקחים בכסף מלא אולמים שכאלה ששם שותים לשכרה בכל ימות השנה, אולמים של מחוללים ומחוללות, בתים של תנועות מתנועות (מאווינג פיקטשור) בתי תפלה לנוצרים עם הצלם מחוקה על הקיר ובשביל להרויח כסף, בשביל

בחורבן! הלא רואים אנו את אכזריותו של האדם בשעת מלחמה גדולה ונוראה, ואין קין לתעלוליו ולכח ההריכה אשר לו, מה עשה הקב"ה? הפיל עליו תרדמה וידעו הכל שהוא אדם, אדם ולא אל, אדם ולא מלאך, לוא לא היה במצב של תרדמה, כי אז מלאך וקדוש הוא, אבל התרדמה משפילתו ומדכאה אותו עד לעפר. ובחדש אלול בא קול השופר ומעורר את האדם מתרדמתו ואומר לו; בן אדם! השנה החדשה הולכת ובאה, הכן את עצמך קבל את פניה, בנשמה טהורה ובלב טהור ונקי מכל חטא ועון, עשה חשבון נפשך, מה שעשית בעבר ומה שמוכן אתה לעשות בעתיד.

וכשמתבוננים אנו בהתבוננות עמוקה במסתרי נפש האדם אנו זעים וחרדים נרתעים ונפחדים מהמלחמה הגדולה והנוראה, מלחמה תמידית בנפשו של האדם, מלחמת הטוב והרע, יצר הטוב ויצר הרע, עד כי נמצאים בנו בעלי נפשות קרועות ורצוצות לאין מספר, מלחמה גדולה גם כן לבעלי המפלגות והמעמדים, בין העובדים ונותני העבודה, בין הפועלים ובעלי הרכוש, בין הזרמים השונים שבעבודת הרוח אשר לעמנו, כמה קשה להם להתאחד כולם יחד לשם רעיון משותף אחד ולשם עבודה משותפת אחת, כמה יזוה בונה וזה כותר, ריב המפלגות ושאוונם גדול מאד, וגם במחנה לוחמי מלחמת התחיה, תחית עמנו, ארצנו ושפתנו, כמה מרובות ההשקפות השונות, המושגים, המפלגות; ציוניים כלליים, מזרחים, פועלי ציון, עבריים ואידישיסטים, וכל אחד מהם אומר רק לי הצדק, רק אני הוא הצדק בריבוי, רק בתחומי נבנה ביהמ"ק, כל אחד מהם מודה כי יש בחיינו קדשים וקדשי קדשים, אי אפשר לחיים של חולין, חיים בלי תכן רוחני, להתקיים ויש בחיינו „בית המקדש", אבל רק „בתחומי נבנה ביהמ"ק" ולא בתחומה של מפלגה אחרת, וכמה הבינו חכמי האגדה שלנו את נשמת האדם בכלל ואת נשמתם של כל המפלגות השונות והמשונות בחיי הצבור בפרט, הלא כה הוא ציורם הבחיר המלא חיים ועמק חכמת הנפש; ויהי בחיותם בשדה, על מה היו מדיינים? אמרו באו ונחלוק את העולם, אחד נטל הקרקעות ואחד נטל את המטלטליו (הרי מפלגת הפועלים ומפלגת האדונים איולי הכסף בעלי הרכוש ומכאן המריבה התמידית והנוראה, עבודה ורכוש...). דין אמר ארעא דאת קאים עליה דידו... ודין אמר מה דאת מלביש דידו דין אמר חלון ודין אמר פרח! (מלחמה ידועה בימינו...) מתוך כך ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו... מתוך כך מלחמת אחים ושפך דם אדם כמים באה לעולם...

והנה בא ר' יהושע בן לוי ונותן לנו השקפה אחרת לגמרי, השקפה עמוקה מאד, השקפה יסודית, כי לא רק עניני חמר מעסיקים את מחותיהם ולבותיהם של בני האדם כי אם גם עניני הרוח, וגם כנדון זה נראה היא המלחמה, שאון המפלגות גדול ונורא מאד, „ריב"ל אומר שניהם נטלו את הקרקעות ושניהם נטלו את המטלטליו, ועל מה היו מדיינים? אלא זה אומר בתחומי נבנה בית המקדש וזה אומר בתחומי נבנה ביהמ"ק... דברים חריפים ומוכנים מאד!! קין הורג לאחיו, להבל, על שום מה? על דבר תחומי בית המקדש, כן הדבר! מה שהיה אז

לחדש אלול.

אמר ר' הושעיה בשעה שכרא הקב"ה אדה"ר, טעו מאה"ש ובקשו לומר לפניו קדוש, מה עשה הקב"ה? הפיל עליו תרדמה וידעו הכל שהוא אדם, הדה"ד חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא (ב"ר פ' י').

ויהי בהיותם בשדה, על מה היו מדוינים? אמרו באו ונחלוק את העולם, אחד נטל הקרקעות, ואחד נטל המטלטלין, דין אמר ארעא דאת קאים עליה ידי, ודין אמר מה דאת מלביש ידי, דין אמר חלוי, ודין אמר פרת, מתוך כך ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו (מ"ר בראשית פכ"ב).

ר' יהושע ב"ל אמר שניהם נטלו את הקרקעות ושניהם נטלו את המטלטלין, ועל מה היו מדוינין? אלא זה אומר בתחומי בית המקדש נבנה, וזה אומר בתחומי בית המקדש נבנה, שנאמר ויהי בהיותם בשדה ואין שדה אלא בית המקדש הה"ד ציון שדה תחרש ומתו"כ ויקם קין (שם פכ"ב)...

א"ר לוי כשהכניס שלמה את הארון לביהמ"ק הרטיבו כל העצים והארזים שהיו שם ועשו פירות שנאמר שתולים בבית ד' בתצרות אלהינו יפריחו, והיו הולכין ועושין פירות, ומהם היה פרנסה גדולה לפרתי כהונה עד שעמד מנשה והכניס צלם בביהמ"ק ויבשו הפירות, שנאמר ופרח לבנון ואמלל (מ"ת תרומה)

כמה קדוש ונכבד הוא החדש הזה, חדש אלול, חדש המעורר לתשובה ולמעשים טובים, חדש, שבו כל יהודי נאמן לעמו ולכל קרשי בני ישראל עושה חשבון נפשו, מתחרט על המעשים הרעים שעשה בשנה העברה, מקבל על עצמו להתהפך לאיש אחר, ליהודי מסור בכל לבו ונשמתו אל קניני הרוח אשר לעמו, ואם בכל ימות השנה טרוד הוא היהודי בעסקו ובעניני מסחרו ומלאכתו עד שאין לו אפשרות ויכולת, לא חפץ ולא תשוקה, לקום משנתו, שנת הבלי הזמן וטרדותיו, הנה בחודש הזה השופר בא ומעוררו „ורמו ים בו עורו ישנים מתרדמתכם“ כי השנה והתרדמה של האדם זהו מפלתו, היחיד והרבים, אישים פרטיים ועמים שלמים אי אפשר להם להתקיים ולהתקדם אם נמצאים במצב של תרדמה, ורק היחיד, הקבוצה, או העם שיש לו כשרון טבעי וחפץ ותשוקה פנימית כבירה לעבוד עבודה ממשית ותמידית, פוריה, רק אז יצליחו, וכמה נפלאה ויקרה ומסולאה מפז היא מליצת חז"ל, בשעה שכרא הקב"ה לאדם הראשון טעו מלאכי השרת ובקשו לאמר לפניו קדוש, כי אמנם גדול כמו של „האדם“ ואם נותנים לו האפשרות והיכולת אפשר לו לבנות עולמות ולהחריבם, גדול כמו בחיוב וגם — בשלילה! בבנין וגם

התפתחות ההלכה, ומושגי התלמוד בענינים משפטיים שונים הנוגעים לחיי היחיד והכלל, ופרקים מספרי זה התחלתי לפרסם בהירחון האורטודוקסי „דער אידישער וועג ווייזער“ בשעה שהייתי העורך של הירחון הנזכר, אבל בשעה שחדל הירחון לצאת לאור חדלו להופיע גם מאמרי אלו.

ולבי בי הומה בזכרי כי ספרי „שולחן ערוך לילדים“ מונח אצלי כאבן שאין לו הופכין, ואי אפשר לי להדפיסו עכשיו. הספר הזה יש בו צורך גדול מאד בעולם החנוך העברי, טובי המורים העברים, מנהלי בתי ספר מפורסמים ופדגוגים מומחים הודו לי בנחיצתו, וגם בתור מיסד ומנהל של הת״ת שע״ש ר' ישראל סאלאנטער (בית ספר מפורסם ומצויז באמריקה), זה כ״א שנה, יודע אני מן הנסיון כמה נחווין לנו ספר שכזה, אבל קשה עכשיו להדפיסו מפני חוסר מסדרי אותיות בשביל הנקוד העברי, בסבת המלחמה הנוראה, וספר זה, ספר של הלכות לילדים, הלא צריך להיות מנוקד, והעיקר מפני ההוצאה הגדולה מאד והיוקר הגדול בכל עניני ההדפסה עכשיו, וספר למוד שכזה דורש הוצאת כסף במדה גדולה עד מאד.

ואני תפלה, שיעזרני השם להו״ל את כל ספרי ומאמרי בדרוש ובהלכה ובחכמת ישראל ולחנך את בני ואת בנותי ברוח התורה והמצוה, שיהיו בנים ובנות מסורים לעם ישראל ולתורת ישראל ולארץ ישראל ולכל היקר והקדוש לישראל, ושנזכה להגאל גאולה שלמה ברוח ישראל עפ״י תורת ישראל בארץ ישראל.

שמריהו ל״ב הורוויץ.

המוסר של הדרשן משתמר יותר בלבנו. ומי שרוצה להיות דרשן בישראל עליו ללמוד הרבה מאד, ולרכוש לו ידיעות רחבות ועמוקות במקצוע שלו **לא פחות** מהרב מורה הנוראות במקצוע הרבנות.

על הדרשן והמטיף בישראל להיות בקי ממש בתנ"ך, זה ספר הספרים צריך להיות שגור על לשונו, ולא עוד אלא צריך הוא להיות בקי בחדרי האגדה והמדרש, האגדות שבשני התלמודים, המדרשים והילקוטים צריכות להיות מונחות בקופסתו, וצריך הוא גם כן להיות בקי גדול בדברי ימי היהודים בפרט ובדברי ימי העולם בכלל, וגם כן לרכוש לו ידיעה הגונה בספרות ישראל, ובשפת עבר ודקדוקה, וגם בחלק התלכה, מי שלא למד את הגמרא והפוסקים איננו מוכשר ל"חדש" חדושים נפלאים בהחטפה העברית ואיננו חודר עמוק לתוך רוחו של עמנו, ויפה אמרו חז"ל "אל ילמד אדם תורה ברבים עד שקרא תנ"ך, ושנה משנה ומדרש (תכ"א פ"ג). אבל לא הפוסקים והמאמרים צריכים להיות העיקר, העיקר הוא "דברי כבושים" "מוסר השכל" ודרך אגב לבאר או — יותר נכון — להסתייע מדברי האגדה והמדרש, שיהיו המאמרים ההם כעין סיוע וסמך לדבריו, "אסמכוהו אקרא", זהו אמת המדה של הדרשן האמתי.

ספרי זה "הגים וזמנים" שאני מוציא עכשיו לאור, הוא כעין נסיון ספרותי, להו"ל קובץ של דרשות ונאומים על כל **החגים והזמנים** בישראל, נאומים שהם **הר קול החיים**, עכשיו נדפס רק החלק הראשון, אבל כשיעלה בידי, ביטע השם, להוציא לאור את יתר החלקים, יבאו בהם **דרושים ונאומים שיקיפו את כל חיי בני ישראל**, אין לך איזה מאורע בחיי היהודי, שלא תבא הדרשה ותטפל בו, כמו למשל: ברית מילה, פדיון הבן, חגים, שבת, צומות, הספדים, מצבה, חנוך הגדר, נשואין, בר מצוה, חג יובל, חנוכה הבית, ארבע פרשיות, שבת הגדול וכדומה.

ויש לי בכתב יד ספר גדול מאד מסודר על חמשה חומשי תורה, והספר ההוא, כמדומה לי, יהיה אוצר יקר מאד בשביל דרשנים ומטיפים, יש בו חומר חשוב מאד, ורעיונות מקוריים וסגנון חדש לגמרי במקצוע הדרוש והחטפה, כמו כן ערכתי ספר "דברי נביאים" על התפטרות, ולבי אומר לי כי ספר שכזה לא היה בספרותנו, כל "הפטרה" היא דרשה יפה מתובלת בהרבה מאמרי חז"ל וראוים הדברים להשמע בתוך קהל ועדה. ומה מאושר הייתי לוא עלה בידי להו"ל את ספרי "מוסר ההלכה", ספר המטפל ע"ד המוסר שבהלך ההלכה שבתלמוד, ויש בו חקירות ע"ד

נפש דרושה להדרשן האמתי, ואמרו ברות קדשם „חכם שיושב ודורש בקהל, מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב חלב ודם ע"ג מזבח (אכדר"נ פ"ד) ואמרו גם כן על הפסוק ושם דרך אראנו כיטע אלקים, אלו המדליקין נרות לרבים (מ"ר ויקרא פ"ט) ולדאבון הלב, העם עוד לא השכיל להכיר ולהוקיר כראוי את ערכו הגדול של הדרשן והמטיף העממי, ולא רק העם, אלא גם אלה „היודעי ספר" ות"ח שבדור לא השכילו להעריך את ערכו ואם בכל הדורות ובכל הזמנים גדול ערכו, כמה גדול ערכו של הדרשן ושל הדרשה בדורנו זה ובארצנו זו אמריקה — אלפים מישראל היו שוכחים את יחסם להיהדות האורטודקסית לולא באו לשמוע את הדרשנים והמטיפים שבדור, בעיר ניו-יארק בלבדה באים מאות ואלפים מאחינו בני ישראל (כן ירבו) אלה שבאי הנה מכל הארצות שכתבל לשמוע מל"ה חיה ע"ד יחדותנו בבתי הכנסיות אשר לנו.

וכמה גדולה האחריות שיש להדרשנים והמטיפים שבארץ זו 1 עליהם לא לטפל בגכוב דברים של מה בכך, בדרשות שאין להן אחיזה בחיים הממשיים, לבאר סתם פסוקים ומאמרים, אלא עליהם לדבר אל העם דברות של חיים. להעיר לתחיה את הלב העברי, לחזק את היהדות, לחבב על העם את כל קניני הרוח אשר לעמנו להשפיע עליהם השפעה עמוקה מאד שיהנכו את בניהם וגם את כנותיהם בדרך התורה, שמירת שבת, ארץ ישראל, כשרות, מקואות, מדות טובות ועל כל דבר וענין בחיי יום יום שיש איזה יחס לעם ישראל ולתורת ישראל.

בודאי על הדרשן לתכל את דרשתו בפסוקים ובמאמרי חז"ל, דרשה ריקה חסרת תכן, ושיש בה רק קול דברים ואין בה הזכרת פסוקים ומאמרי חז"ל מקומה איננה בבית כנסת עברי, ואי אפשר לה לעשות רושם אמתי בלב היהודי שרגיל לכבד את הכן תורה, עובדה היא כי המון בני עמנו איננו מכבד יותר מדאי את בעל הכשרון, וכזה אמנם אשמנו מכל עם, מתענג הוא אמנם באותה שעה שהוא שומע את המטיף המצוין, מושפע ממנו גם כן במדה ידועה, אבל גם הענג וגם ההשפעה הוא רק לשעה קלה, ובמשך של זמן קצר הוא שוכח את הענג יחד עם ההשפעה וזו היא השפעה של רגע, לא כן אם שומע מוסר השכל והמוסר מתוכל עם דברי תורה" אז מכבד בלבו את הדרשן ומתוך ההערצה והכבוד הפנימי, גם

הקדמה.

ספרות הדרוש היא ספרות גדולה מאד, והיא מתעשרת והולכת, רבו בינינו הדרשנים והמטיפים ומחברי ספרים כמקצוע הדרוש וההטפה, אבל, למה נכחד את האמת, ולמה נרמה את עצמנו, חלק גדול מספרות הדרוש הוא מלא וגדוש מדרשות שאין בהן ערך ממש, **מעשי**, ה"ביאורים" ו"הפירושים" שממלאים חלק גדול מאד בספרים ההם טובים אמנם לפעמים רק בתור באורים ופירושים, אבל דרוש והטפה עממית אין בהם הרבה, ואם ישנן — לא תמיד מתאימות אל המטרה.

מטרת הדרוש וההטפה הוא לעשות רושם עמוק ב**לב העברי**, להעיר את הלב לכל דבר טוב ומועיל, ולחזק את כל היקר והקדוש לעמנו, לשפר את המדות, ל**נחם** את העם ביום צרה ונאצה, להרים את העם משפליותו, ומה שעשו הדרשנים והמטיפים המצוינים בנדון זה אין לשער, וגדול כזה ערכה של ספרות הדרוש המובחרת, ובמקום שהדרשה היתה רגילה להשמע, שם לא היתה "העם הארצות" נפרצה כל כך, עובדה היא, כי "ההמון" היהודי שהיה רגיל לשמוע "מגידים" ודרשנים מחו היה מלא מאמרי אגדה ברמון, היה בקי בהאגדות היותר יפות שבספרות האגדה והמדרשית, הרבה יותר מהרבנים המתוקנים היום, והיה מסור ע"י השפעתם של טובי הדרשנים שבדור, לכל היקר והקדוש להאומה העברית; חבת התורה, שמירת שבת, עשות צדקה וחסד, ועוד ענינים חשובים ביהדות, היו מפורסמים ונעשים בין **המון** עמנו על ידי השפעתה של הדרשה החיה, וגדולי הדרשנים בישראל הקריבו את עצמם לקרבן על מזבח העם, כמו הנביאים מלפנים ככה העירו למוסר את און העם, הביעו את האמת כמו שהיא, וסבלו הרבה בעד האמת היקרה להם מהייתם, המגידים והדרשנים אלה המה היוורשים הרוחניים של הנביאים בישראל, והדרשנים והמוכיחים **המצוינים**, יחידי הסגולה שבהם, הלכו בדרכי הנביאים, ולחמו מלחמת האמת והצדק בדרשותיהם מעל הבמה, גם הו"ל הרגישו עד כמה מסירת

ספר חגים וזמנים

קובץ דרשות ונאומים

לחדש אלול, לסליחות, לר"ה, לתקיעת שופר ולתשליך, לצום גדליה, לשבת שובה, ליום כפור, לנעילה, לחג הסוכות, להזכרת נשמות, להנוכה, לפורים, לפ' שקלים, לפ' זכור, לפ' פרה, לפ' החודש, לחג הפסח, לספירה ולל"ג בעומר, לחג השבועות, לשבת חזון, לתשעה באב, לשבת נחמו, לבר מצוה, ומאמרים קצרים ע"ד ענינים גדולים העומדים ברומו של עולם היהדות.

מ א ת

הרב שמריהו ליב הורוויץ

רב ומטיף בבית הכנסת דת"ת ר' ישראל סאלאנטער בנויארק.

נויארק תרע"ח

CHAGUIM U-ZMANIM

a Collection of Sermons for Holidays and other
occasions of life

BY

RABBI S. L. HURWITZ

66 W. 118th St. New York City.

D/676
(3384)

